

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสป
ประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ปริญญาานิพนธ์

ของ

อริสา ไสค์คำภา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2551

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสป
ประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ปริญญาานิพนธ์

ของ

อริสา ไสค์คำภา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2551

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสป
ประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

บทคัดย่อ
ของ
อริสา ไสค์คำภา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย
พฤษภาคม 2551

อริสา ไสคำภา. (2551). พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม

เล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.

(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

คณะกรรมการควบคุม : รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์.

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงระดับคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลสุราษฎร์ธานี ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย 1 ห้องเรียนจาก 4 ห้องเรียนแล้วสุ่มนักเรียนจากห้องที่เลือกได้จำนวน 15 คน ใช้เป็นกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 30 นาที รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 24 ครั้ง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า คือ แผนการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง และแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม โดยใช้ผู้สังเกต 2 คน ได้ค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต RAI เท่ากับ 0.9 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated - measures ANOVA) และ t - test แบบ Dependent Sample ผลการวิจัยพบว่า

เด็กปฐมวัยก่อนจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ในแต่ละช่วงสัปดาห์มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ $P < .01$ และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นตลอดช่วงการทดลองยกเว้นสัปดาห์ที่ 3 เท่านั้นที่มีการเปลี่ยนแปลงลดลงเล็กน้อย เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านความร่วมมือ ด้านการช่วยเหลือ และ ด้านการแบ่งปัน พบว่า คะแนนพฤติกรรมทั้ง 3 ด้านมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น ด้านความร่วมมือช่วงสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 2 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ ด้านการช่วยเหลือมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในช่วงสัปดาห์ที่ 1, 6, 7 และสัปดาห์ที่ 8 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ และด้านการแบ่งปันสัปดาห์ที่ 1, 2 และ สัปดาห์ที่ 3 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ และในช่วงสัปดาห์ที่ 4, 7 และ สัปดาห์ที่ 8 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .05$ ส่วนในช่วงสัปดาห์ที่ 5 - 6 เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มี

นัยสำคัญทางสถิติ สรุปว่าการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ส่งเสริมให้พฤติกรรมทางสังคมโดยรวมและรายด้านของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นอย่างชัดเจน

SOCIAL BEHAVIOR OF PRESCHOOLERS AFFECTED BY ESOP STORY TELLING
WITH SIMULATION

AN ABSTRACT
BY
ALISA SOKAMPA

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

May 2008

Alisa Sokampa. (2008). *Social Behavior of Preschool Children Affected by Esop Story Telling With Simulation*. Master thesis, M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc.Prof. Dr.Sirima Pinyoanuntapong, Assoc.Prof.Dr. Boonchird Pinyoanuntapong.

The purpose of this study was to investigate the change of scores of social behavior of preschool children with Esop story telling and simulation. The samples used in the study were preschool boys and girls, with 5-6 years of age, of kindergarten 3 at Sudaruk Kindergarten, in first semester of 2007 academic year. One class was selected from four classes by using simple random sampling. After that, 15 students were selected as an experiment group with Esop story telling and the use of simulation. The experiment was carried out 24 times within the period of 8 weeks - 3 days per week and 30 minutes per day. The instruments used in study were the plans for Esop story telling with simulation, and observation form of social behavior. Two observers were used and the reliability of the observers (RAI) was 0.9. The data were analyzed by using one-way repeated-measure ANOVA and dependent sample t-test.

The results of study revealed that

The means of social behavior scores of preschool children before and during Esop story telling with simulation in general in each period of week were different with statistical significance at the level of $P < .01$. When analyzing changes between the periods of week, it was found that the means of social behavior scores were increasingly changed throughout the period of experiment. Except in the period of week 3, they were slightly decreased. When analyzing in individual areas of cooperation, assistance, and sharing, it was found that the scores of social behavior in all 3 areas were increasingly changed. In the area of cooperation during the period of weeks 1 and 2, they were increased with statistical significance at the level of $P < .01$. In the area of assistance during the period of weeks 1, 6, 7 and 8, they were increased with statistical significance at the level of $P < .01$. In the area of sharing, they were increased with statistical significance at the level of $P < .01$ during the period of weeks 1, 2 and 3; with statistical significance at the level of $P < .05$ during the period of weeks 4, 7 and 8; and with no statistical significance during the period of weeks 5 and 6. In conclusion, Esop story telling with simulation could obviously make the scores of social behavior of preschool children both in general and in individual areas higher.

ปริญญาานิพนธ์
เรื่อง

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสป
ประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ของ
อริสา ไสค์คำภา

ได้รับการอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)
วันที่ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2551

คณะกรรมการควบคุมปริญญาานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความสามารถอย่างสูงของ รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ ประธานควบคุมปริญญาานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์ กรรมการที่ปรึกษาปริญญาานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำและเสนอแนะ ตลอดจนชี้แจงแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ เป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลลาชีวะ รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวพา เดชะคุปต์ และคณาจารย์ประจำสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัยทุกท่านที่ได้กรุณา ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ทักษะและคำแนะนำต่างๆ จนทำให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ พระมหาประเสริฐ นรินโท รองศาสตราจารย์ สมจิตร์ วัฒนคุณัง อาจารย์ อภิรดี สีนวล อาจารย์ วราภรณ์ ปานทอง อาจารย์ ศิราณี นฤมลวัฒนกุล อาจารย์ มิ่ง เทพครเมือง อาจารย์ ไพบูลย์ อุปถโน อาจารย์ กิตติศักดิ์ นิเวรัตน์ ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ให้ความช่วยเหลือ แนะนำตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในการสร้างเครื่องมือวิจัยให้มีคุณภาพ

ขอกราบขอบพระคุณ คุณครูสุดา ทศานนท์ คุณครูสลิลดา ทศานนท์ ผู้รับใบอนุญาต คุณครูปฐมจันทน์ ทศานนท์ ครูใหญ่ ที่เมตตาตามอบทุนเพื่อการศึกษา มอบโอกาสในการพัฒนาตนเอง จากการศึกษาวิจัยและให้กำลังใจ ในการศึกษาต่อระดับปริญญาโทจนจบการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อทองสุข คุณแม่ง่าย และพี่ต้อย ไสค์คำภา ที่ให้ความรัก ความอบอุ่น และเป็นกำลังใจที่สำคัญต่อผู้วิจัย

ขอขอบพระคุณ คณะครูโรงเรียนอนุบาลสุราษฎร์ทุกท่าน นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่ให้ความสะดวก และให้ความร่วมมือ ในการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบพระคุณเพื่อนนิสิตปริญญาโททุกท่านโดยเฉพาะ คุณลักคณา เสนอฤทธิ์ คุณอุไรวรรณ คุ่มวงศ์ คุณณภัทรสร จรรย์ญ คุณวรัญญา ศรีบัว และคุณปรีชา บุญมาศ ที่เป็นแรงผลักดันช่วยเหลือห่วงใย และให้กำลังใจ ต่อผู้วิจัยด้วยดีตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของบิดา มารดาที่ได้อบรมเลี้ยงดู พระคุณของอาจารย์ทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

อริสา ไสค์คำภา

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
สมมติฐานในการวิจัย	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม	9
ความหมายพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย	9
ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย	10
ความหมายพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย	13
ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย	14
การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม	17
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม	19
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย	21
ความหมายของการจัดประสบการณ์	21
หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย	22
ประเภทของกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ...	25
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานอีสป	27
ความหมายของนิทาน	27
ความหมายของนิทานอีสป	28
ประเภทและองค์ประกอบของนิทาน	28
วิธีการเล่านิทานและเทคนิคในการเล่านิทานแบบสถานการณ์จำลอง	31

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2(ต่อ)	
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน	34
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จำลอง	37
ความหมายของสถานการณ์จำลอง	37
ความมุ่งหมายในการสร้างสถานการณ์จำลอง	38
คุณลักษณะของสถานการณ์จำลอง	39
องค์ประกอบของการสร้างสถานการณ์จำลอง	40
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จำลอง	42
3 วิธีดำเนินการวิจัย	44
กำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง	44
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	44
การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	52
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	55
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	63
ความมุ่งหมายของการวิจัย	63
สมมติฐานในการวิจัย	63
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	63
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	64
วิธีดำเนินการทดลอง	64
การวิเคราะห์ข้อมูล	64

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5ต่อ)	
สรุปผลการวิจัย	65
อภิปรายผล	65
ข้อสังเกตที่ได้จากงานวิจัย	70
ข้อเสนอแนะทั่วไป	71
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย	71
บรรณานุกรม	73
ภาคผนวก	83
ภาคผนวก ก	84
ภาคผนวก ข	92
ประวัติย่อผู้วิจัย	100

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลอง	50
2 คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง	56
3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการ ใช้สถานการณ์จำลองรวมทุกด้าน (N = 15)	57
4 การเปลี่ยนแปลงคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย รวม 3 ด้าน (N = 15)	58
5 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย แยกเป็น รายด้าน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้ สถานการณ์จำลอง (N = 15)	59
6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำการจัดกิจกรรมการเล่นิทานอีสปประกอบ การใช้สถานการณ์จำลอง แยกรายด้านของเด็กปฐมวัย (N = 15)	60
7 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกรายด้าน	61

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	7
2 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมโดยรวม	58
3 เส้นภาพแสดงการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมรายด้าน	62

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงพระราชทานพระราชดำรัสในพิธีเปิดการประชุม การสังคมนิยมแห่งชาติครั้งที่ 15 (พระบรมราชโองการ. 2549: 237) ว่า

ปัญหาสังคมนั้น ถ้าพิจารณาดู จะเห็นความจริงข้อหนึ่งว่า ปัญหาที่บังเกิดจากมนุษย์เอง มีมนุษย์เป็นตัวการก่อปัญหา ถึงไม่ก่อให้คนอื่นโดยตรงก็ก่อให้ตัวเอง แล้วทำให้เดือดร้อนไปถึงคนอื่นกลายเป็นปัญหาสังคม ปัญหาสังคม จึงมีมากอยู่กับมนุษย์ แม้ปัจจุบันโลกเราจะวิวัฒนาการก้าวหน้าไปเพียงใดก็ตาม แต่ปัญหาต่างๆ ก็มีได้เปลี่ยนแปลงไป เพียงแต่มีตัวอย่างที่ดีและไม่ดีปรากฏให้เห็นเด่นชัดมากกว่าแต่ก่อน แต่ถ้าสังคมใดก็ตาม มีความเอื้อเฟื้อ เกื้อกูลกัน ด้วยความมุ่งดี มุ่งเจริญ สังคมนั้นย่อมเต็มไปด้วยไมตรีจิตมิตรภาพ มีความร่มเย็นเป็นสุขน่าอยู่ ...

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

จากพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ซึ่งได้พระราชทานไว้ เพื่อเป็นการสะท้อนให้เห็นว่า สังคมจะดีได้นั้น ต้องอาศัยคนที่อยู่ในสังคม ต้องเป็นคนดี คิดดี และทำดี จึงจะทำให้สังคมนั้นเจริญและมีความสุข การที่จะพัฒนาคนให้ดำรงชีวิตอย่างมีความสุข สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นกุญแจสำคัญที่จะมุ่งพัฒนาคนให้สมบูรณ์ นั้นจะต้องมีการพัฒนาอย่างสมดุล ทั้งทางด้านจิตใจ ร่างกาย ปัญญา และสังคม สามารถที่จะพึ่งตนเอง ร่วมมือกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ พัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม (สมศักดิ์สินธุระเวชญ์. 2543: 1) การพัฒนาทุกด้านอย่างสมดุลนั้น ต้องเริ่มพัฒนาตั้งแต่แรกเกิดถึง 5 ปี เพราะเป็นวัยที่ร่างกายและสมองของเด็กกำลังเจริญเติบโต เด็กต้องการความรักความเอาใจใส่ดูแลอย่างใกล้ชิด เด็กวัยนี้มีโอกาสเรียนรู้บนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติและพัฒนาการ ตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม – วัฒนธรรม ที่เด็กอาศัยอยู่ เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิต ให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเองและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547: 5) เด็กในวัย 3 - 6 ปี เป็นวัยที่เรียนรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่น และจากสิ่งรอบตัว เด็กวัยนี้จึงชอบเล่นเป็นกลุ่มมากกว่าเล่นคนเดียว ต้องการตัวแบบด้านสังคมและจริยธรรม เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เพราะเด็กเริ่มมีการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เลือกรุ่นพี่ของตนเองได้ ช่วยเหลือผู้อื่นได้รู้จักการให้และ

การรับ ดังนั้น จึงควรส่งเสริมพฤติกรรมทางที่เหมาะสม เพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการ สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุขในอนาคต

(สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. 2550: 92)

เด็กปฐมวัย เป็นวัยสร้างพื้นฐานพฤติกรรมทางสังคม เพราะเด็กยังไม่ได้มีลักษณะดีสำเร็จรูปมาอย่างที่ตั้งใจต้องการ เด็กจะต้องค่อย ๆ รับรู้ เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อม เด็กเรียนรู้ รับรู้ ได้จากการสังเกต การสัมผัส การปฏิบัติ การได้เล่น ได้ทำงานให้คิด การปลูกฝังพฤติกรรมทางสังคม โดยใช้การจัดกิจกรรมการเล่นเป็นยุทธวิธีอย่างหนึ่ง ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อความสนุกสนานบันเทิง การพักผ่อน โดยแอบแฝงการอบรมสั่งสอน ให้ประพฤติตนเป็นคนดี (สำนักงานการประถมศึกษา. 2542: 1) เรื่องศักดิ์ ปิ่นประทีป (2548: 27) กล่าวว่า นิทานสามารถใช้เป็นเครื่องมือ ที่ใช้ในการสร้างพฤติกรรมที่พึงประสงค์ บ่มเพาะพฤติกรรมที่ดั่งงาม ลักษณะชีวิตที่สำคัญต่อการดำรงชีวิต และช่วยให้เด็กใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างดี ในการเล่านิทาน มีจุดมุ่งหมายแตกต่างกันออกไป และนิทานมีหลายประเภท สำหรับนิทานที่จะพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมได้อีกวิธีหนึ่งคือ นิทานอีสป ซึ่งเป็นนิทานประเภทสอนคติธรรม เป็นนิทานสั้น ๆ ที่ให้คติในเรื่องของความดี ความชั่ว ตัวละครในเรื่อง มีทั้งสัตว์และคน สัตว์ที่มีบทบาทการกระทำอย่างคน ให้บทเรียนสอนใจด้วยข้อสรุปที่ชัดเจน การนำนิทานอีสป ซึ่งเป็นนิทานคติธรรมประเภทหนึ่งมาใช้ในการพัฒนาเด็ก นั้นสามารถเลือกนำมาใช้กับเด็กได้ตามจุดประสงค์ที่ต้องการส่งเสริมเด็ก เพราะเป็นนิทานที่มีอยู่แล้ว หาได้ง่าย มีทั้งที่เป็นหนังสือและเป็นนิทานที่มีรูปประกอบ ซึ่งครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กสามารถนำมาเล่าให้เด็กฟัง โดยที่ครูไม่ต้องแต่งเอง ดังที่ สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2549: 3 - 4) กล่าวว่าเด็กสามารถเรียนรู้ได้จากการกระทำโดยอาศัยสื่อ วัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เพราะเด็กยังไม่สามารถเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นนามธรรมได้ต้องอาศัยสื่อที่เป็นรูปธรรมซึ่ง สมศักดิ์ บริบูรณ์ (2542: 61 - 62) กล่าวว่า เนื้อหาสาระในนิทานจะเป็นตัวชี้แนะพฤติกรรม ที่สังคมยอมรับการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคม ซึ่งเด็กอาจลองเลียนแบบพฤติกรรมนั้น เพื่อทดสอบว่าเป็นที่ยอมรับของสังคมหรือไม่ และจะนำพฤติกรรมที่สังคมยอมรับมาใช้ เพื่อให้สังคมยอมรับมากยิ่งขึ้น ส. รูปได้ว่า การเล่านิทานอีสป จึงเป็นวิธีการที่ให้ความรู้วิธีหนึ่ง ที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้สามารถจดจำ กล่าวแสดงออก และมีแรงจูงใจที่จะเปิดรับพฤติกรรมทางสังคมที่พึงปรารถนาของเด็กปฐมวัยได้มากยิ่งขึ้น

ในการพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นจะต้องเริ่มพัฒนา และให้ความสำคัญตั้งแต่ปฐมวัย ซึ่งเป็นรากฐานของชีวิต เพราะแต่ละสังคมจะต้องมีกฎระเบียบการปฏิบัติตามข้อตกลงของสังคม ดังที่ เฮอร์ลอค (Hurlock . 1964: 274 - 275) ได้กล่าวถึง รูปแบบของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน ได้แก่ ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคม

การพึ่งพาอาศัยกัน การไม่เห็นแก่ตัว การยอมรับผู้อื่น การปฏิบัติตามข้อตกลง ซึ่งจะนำไปสู่ การอยู่ร่วมกันในสังคม การเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เกิดขึ้นได้หลายทาง การเลียนแบบ ก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กได้เกิดการพัฒนาด้าน โดยเฉพะอย่างยิ่ง พัฒนาการทางด้านสังคม ซึ่งการเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากพฤติกรรม ของบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์ อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2550: 65) กล่าวว่า สอดคล้องกับแนวคิดของ แบนดูรา (Bandura) ที่ว่า การเรียนรู้ทางสังคม เกิดจากการได้เห็นการกระทำอันเป็นตัวอย่างจากบุคคล รอบข้างที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เพราะพฤติกรรม หรือการกระทำของตัวละครในนิทานจะช่วยให้เด็ก เกิดการเรียนรู้ สามารถจำแนกพฤติกรรมของตัวละครที่ตนเองชื่นชอบ และเลียนแบบตัวละคร ดังนั้น นิทานที่จะนำมาเล่าให้เด็กฟังนั้น ควรเป็นนิทานอีสปที่ปลูกฝังการช่วยเหลือแบ่งปัน และ การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งอาจใช้เทคนิคการเล่านิทานประกอบท่าทาง หรือสวมบทบาท เป็นตัวละครในนิทานจากสถานการณ์จำลองที่สร้างขึ้นจากนิทาน

การจัดกิจกรรมเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เป็นวิธีช่วยให้เด็กเกิดการ เรียนรู้ โดยการนำเอาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริง หรือคล้ายคลึงกับความเป็นจริงในนิทานมา จำลองเป็นสถานการณ์ ให้ได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง โดยให้เด็กได้ลงไปอยู่ในสถานการณ์ นั้นๆ และมีปฏิริยาตอบโต้กัน วิธีการนี้จะช่วยให้เด็กได้มีโอกาสทดลองแสดงพฤติกรรมต่างๆ ทำให้เข้าใจและเกิดความเชื่อที่จะนำไปใช้ ทิศนา แชมมณี (2522: 202) กล่าวว่า การจัด กิจกรรมสถานการณ์จำลอง เป็นกิจกรรมที่มีคุณค่า และประโยชน์กับผู้เรียนมาก คือ จะช่วยให้ ผู้เรียนได้มองเห็นสถานการณ์ด้วยตนเอง บางสถานการณ์ที่เป็นนามธรรมก็สามารถเข้าใจและ ทำให้เป็นจริงเป็นจังขึ้นมาได้ ผู้เรียนจะมีส่วนในการเรียนอย่างเต็มที่ ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกันและ มีความเห็นอกเห็นใจกัน กิจกรรมนี้จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกัน และสร้างแรงจูงใจให้ ผู้เรียนโยงความคิดของตนเองออกไปสู่การปฏิบัติ ตามทฤษฎีของ เพียเจท์ (Piaget. 1969: 120 – 125) ที่กล่าวว่า กระบวนการคิดของเด็กในวัยนี้ ยังไม่พัฒนาถึงขั้นจะเข้าใจสิ่งที่เป็น นามธรรมได้ต้องใช้เทคนิคช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ การเล่านิทานประกอบการใช้สถานการณ์ จำลอง จึงเป็นวิธีการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิด การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ โดยให้ผู้เรียนลงไป เล่น ในสถานการณ์ที่มีบทบาท ข้อมูลกติกา และมีปฏิสัมพันธ์กับสถานการณ์นั้น (สมชาย พงศ์วิลาวัณย์. 2547: 3) ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของ ดิวอี้ (Dewey. 1916: 163 – 178) และ สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545: 10) กล่าวคือ ควรให้เด็กเรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) ซึ่งเด็กเกิดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำด้วยตนเอง จะส่งผลต่อการ พัฒนาคุณธรรมด้านสังคมของเด็ก ดังนั้น การแสดงบทบาทตามสถานการณ์จำลองจากนิทาน

อีสป จึงเป็นเทคนิคที่ดีวิธีหนึ่งและเหมาะสมกับการนำมาช่วยฝึก และพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม โดยผู้แสดงและผู้ชมสามารถเรียนรู้พฤติกรรมของตัวละคร ทั้งที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ โดยเด็กจะสังเกตและจำแนกจากตัวละครที่นำมาเป็นแบบอย่าง และนำมาปรับปรุงพฤติกรรมของเด็ก จากที่กล่าวมา จะเห็นได้ว่า การเล่านิทานอีสป ประกอบการใช้สถานการณ์จำลองสามารถ ที่จะพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม ที่จะทำให้เด็กอยู่ร่วมกับผู้อื่นจากการปฏิบัติตน คือ การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มกับผู้อื่น การแบ่งปัน และการช่วยเหลือ ซึ่งเป็นคุณสมบัติพื้นฐานที่ต้องการของสังคม ที่ทำให้เด็กอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากเหตุผลและสภาพปัญหาที่กล่าวมา จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการเล่านิทานอีสป ประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อให้เด็กได้แสดงบทบาทเป็นตัวละครตามเนื้อเรื่อง และจำลองสถานการณ์ และสร้างสถานการณ์ให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง แล้วให้เด็กเข้าอยู่ในสถานการณ์นั้น และมีปฏิริยาโต้ตอบกัน เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งจะส่งผลให้เด็กปฐมวัย มีความสามารถในการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มกับผู้อื่น การแบ่งปัน และการช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพในชีวิตจริงของเด็ก โดยจะเป็นแนวทางให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและผู้สนใจเกี่ยวกับเด็กปฐมวัย ได้นำผลจากการศึกษาครั้งนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งที่จะศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสป ประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์ โดยกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสป ประกอบการใช้สถานการณ์จำลองในช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกัน
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสป ประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการศึกษาครั้งนี้ สามารถใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นสำหรับครู และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคมแก่เด็กปฐมวัย จากการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสป ประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็กปฐมวัย

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลสุตารักษ์บางเขน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน แขวงเสนานิคม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลสุตารักษ์บางเขน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน แขวงเสนานิคม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน โดยมีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จากการจับสลาก 1 ห้องเรียน จากจำนวน 4 ห้องเรียน
2. สุ่มนักเรียนจำนวน 15 คน จาก 1 ห้องเรียน โดยการจับสลากเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรจัดกระทำ คือ การจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง
2. ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมทางสังคม

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 ทำการทดลองเป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที กลุ่มตัวอย่างได้รับการทดลองทั้งสิ้น 24 ครั้ง ตามแผนการจัดประสบการณ์การเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **เด็กปฐมวัย** หมายถึง เด็กนักเรียนชาย - หญิง ที่มีอายุระหว่าง 5 - 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ในชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลสุตารักษ์บางเขน เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน
2. **การจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง** หมายถึง กิจกรรมการเล่นนิทานอีสป ที่ครูเล่าให้เด็กฟัง เพื่อนำเนื้อหาจากนิทานมาประกอบ

การแสดงและในขณะเดียวกันก็จัดสถานการณ์จำลองตามเนื้อเรื่องในนิทาน โดยให้เด็กได้อยู่ในสถานการณ์ที่มีสภาพเหมือนจริงตามเนื้อเรื่องของนิทาน ซึ่งมีการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเสมือนจริง มีการกำหนดกติกา และเปิดโอกาสให้เด็ก แบ่งกลุ่มวางแผนตามบทบาทของแต่ละคน เพื่อเล่นเป็นตัวละครตามนิทาน โดยฝึกปฏิบัติและแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง โดยเนื้อหาของนิทานเสริมสร้างพฤติกรรมทางสังคม ในด้านความร่วมมือ การช่วยเหลือ การแบ่งปัน ครูเล่านิทานวันละ 1 เรื่อง ตั้งแต่ต้นจนจบสัปดาห์ละ 3 เรื่อง โดยใช้วิธีการเล่านิทานอีสป ประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง โดยวันที่ 1 วันที่ 2 และ วันที่ 3 เล่านิทานอีสป และแบ่งกลุ่มวางแผนตามบทบาทของแต่ละคน เพื่อเล่นเป็นตัวละคร กลุ่มผู้ชม และร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญของสถานการณ์นั้นๆ โดยผลัดเปลี่ยนกันแสดงบทบาทใน 1 สัปดาห์ ในการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลองมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ (ขั้นนำ) นำเด็กเข้าสู่บทเรียนโดยสนทนาร่วมกันเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมโดยบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เด็กทราบ และนำเข้าสู่สถานการณ์จำลองที่กำหนดขึ้น โดยใช้การเล่านิทานอีสป เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ (ขั้นสอน) เด็กแสดงบทบาทตามลำดับเหตุการณ์ในนิทานอีสป ทั้งนี้ครูมีบทบาทช่วยแนะนำเด็ก จัดหาสื่อที่ใช้ประกอบฉากการแสดง สังเกตให้กำลังใจ และกระตุ้นให้เด็กดำเนินการแสดงจนจบ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย (ขั้นสอน) เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลงให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดง ในขณะปฏิบัติกิจกรรมและอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับกิจกรรม และบทบาทที่แสดงทั้งกลุ่มที่แสดงและกลุ่มผู้ชม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญของสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในนิทานอีสป โดยครูสอดแทรกพฤติกรรมทางสังคมเพื่อโยงเข้าหาตัวเด็ก

3. พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกถึงความรู้สึก การกระทำและการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี ในการช่วยเหลือ การแบ่งปัน ความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้ผู้อื่นและสังคมยอมรับความรู้สึกของตนเอง ในขณะที่เด็กทำกิจกรรม โดยจำแนกได้ดังนี้

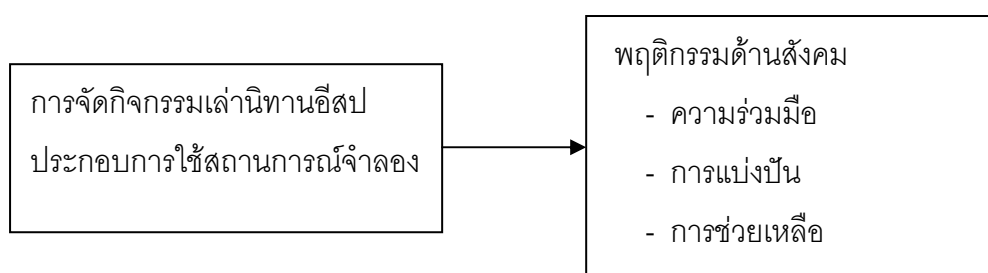
3.1 ความร่วมมือ หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กปฐมวัยได้ทำกิจกรรมร่วมกันแล้วแสดงออก โดยการกระทำหรือ คำพูด มีการวางแผน ยอมรับความคิดเห็นของกลุ่ม

3.2 การแบ่งปัน หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กปฐมวัยแสดงออกโดยคำพูดหรือการกระทำ ในการแบ่ง หรือให้ยืม วัสดุอุปกรณ์สิ่งต่างๆ ที่ตนเองครอบครอง โดยการชักชวนเพื่อมาทำกิจกรรมร่วมกัน

3.3 การช่วยเหลือ หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กปฐมวัยแสดงออกถึงการแนะนำวิธีการ สนับสนุน หรือ ตอบสนองความต้องการของเพื่อนโดยใช้การกระทำ หรือ คำพูดเพื่อให้เพื่อนประสบความสำเร็จในกิจกรรมที่กำลังทำอยู่

กรอบแนวคิดในการวิจัย

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสป ประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นิทานอีสป ประกอบการใช้สถานการณ์จำลองมีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมทางสังคมสูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาครั้งนี้ จำแนกได้ดังนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม
 - 1.1 ความหมายพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 1.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 1.3 ความหมายพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 1.4 ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 1.5 การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม
 - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.1 ความหมายของการจัดประสบการณ์
 - 2.2 หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.3 ประเภทของกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย
3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานอีสป
 - 3.1 ความหมายของนิทาน
 - 3.2 ความหมายของนิทานอีสป
 - 3.3 ประเภทและองค์ประกอบของนิทาน
 - 3.4 วิธีการเล่านิทานและเทคนิคในการเล่านิทานแบบสถานการณ์จำลอง
 - 3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน
4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จำลอง
 - 4.1 ความหมายของสถานการณ์จำลอง
 - 4.2 ความมุ่งหมายในการสร้างสถานการณ์จำลอง
 - 4.3 คุณลักษณะของสถานการณ์จำลอง
 - 4.4 องค์ประกอบของการสร้างสถานการณ์จำลอง
 - 4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จำลอง

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม

1.1 ความหมายพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ได้มีผู้ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคมไว้หลายทัศนะกล่าวคือ

เฮอร์ลอค (ขจิตพรรณ ทองคำ. 2536: 9; อ้างอิงจาก Hurlock. 1978: 228)

ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคม หมายถึง การพัฒนาความสามารถในการแสดงพฤติกรรมตามแบบแผนของพัฒนาการทางสังคม ซึ่งหมายถึงการพัฒนาความสามารถในการแสดงพฤติกรรมกับแบบแผนที่สังคมยอมรับเพื่อเข้ากับสังคมได้

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2525: 24) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่จะให้เด็กปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีเพียงใดนั้นมี 3 ประการ ดังนี้

1. ลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสม เด็กจะเข้าสังคมได้ดี ต้องประพฤติตามแนวที่สังคมยอมรับ และนิยมชมชอบ ซึ่งสังคมแต่ละสังคมย่อมมีมาตรฐานของตนเอง เด็กจะต้องเข้าใจมาตรฐานและปฏิบัติให้เหมาะสม

2. บทบาทในสังคม หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมที่ยึดถือปฏิบัติเป็นธรรมเนียมของสังคม ซึ่งในแต่ละสังคมไม่เหมือนกัน บทบาททางสังคมดังกล่าว ได้แก่ บทบาทพ่อแม่ของเด็กของครู ฯลฯ ถ้าเด็กไม่เข้าใจและไม่สามารถปฏิบัติตามบทบาทที่สังคมกำหนด เด็กคนนั้นจะมีปัญหาการปรับตัว และอยู่ในสังคมอย่างไม่มีความสุข

3. เจตคติต่อสังคม หมายถึง ความรู้สึกของเด็กที่มีต่อสังคม เด็กจะต้องรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม มีหน้าที่ต้องให้ความร่วมมือ และมีความรู้สึกพอใจในสังคมของตน เด็กจึงจะมีความสุข

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2528: 220) กล่าวว่า พัฒนาการทางสังคม หมายถึง การพัฒนาความสามารถในพฤติกรรมของมนุษย์ ให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับเพื่อเข้ากับสังคมได้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2546: 127) ได้กล่าวว่า พัฒนาการทางสังคม เป็นพัฒนาการของความสามารถแสดงพฤติกรรมต่อบุคคลอื่น และสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับได้ พฤติกรรมแสดงออกจะบ่งบอกให้เห็นถึง เจตคติและค่านิยมเฉพาะตนของบุคคลคนนั้น

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2550: 91) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคมไว้ว่า พัฒนาการทางสังคม หมายถึง ความสามารถของเด็ก ในการช่วยเหลือตนเองและสร้างสัมพันธภาพกับเพื่อน ปรับตัวในการเล่น หรืออยู่กับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทำหน้าที่ตามเวลา มีความรับผิดชอบ รู้จักกาลเทศะ การช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน

สรุปได้ว่า จากความหมายของพฤติกรรมทางสังคมที่นักการศึกษาได้ให้ไว้แสดงว่า พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง ลักษณะพฤติกรรมเฉพาะของแต่ละบุคคล หรือกลุ่มบุคคล ในสังคมที่แสดงออก โดยอาจจะได้รับอิทธิพลจากบุคคลอื่นรอบข้าง หรือธรรมเนียมปฏิบัติ แบบแผนทางสังคม

1.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย

พัฒนาการทางสังคมของเด็กนั้น มีความสำคัญและจำเป็นที่บุคคลในสังคมนั้น ต้องเรียนรู้ เพื่อการปรับตนเองให้ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และการที่เด็กจะมีชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข จำเป็นต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมีแบบแผนตามลำดับ ขึ้นอยู่กับอายุและประสบการณ์ที่เด็กได้รับการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ในแต่ละช่วงอายุ ซึ่ง อิริคสัน (Erikson) ได้อธิบายเกี่ยวกับลักษณะพัฒนาการในช่วงวัยของบุคคลว่า ในแต่ละช่วงวัยของชีวิตนั้นมีงานประจำ ซึ่งเป็นงานที่เด็กแต่ละคนควรจะทำได้ในช่วงนั้นๆ ซึ่งถ้าบุคคลใดไม่ประสบผลสำเร็จในงานนั้น จะมีผลต่อการปรับตัว โดยพัฒนาการทางสังคมของเด็กนั้นเป็นไปตามขั้นตอนและสอดคล้องกันตามทฤษฎีต่อไปนี้

1.2.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของฮาวิกเฮอริส (Havighurst's Theory of Development)

ฮาวิกเฮอริส (Havighurst) ได้รับอิทธิพลแนวความคิดจากอิริคสัน (Erikson) เกี่ยวกับลักษณะของพัฒนาการแต่ละช่วงวัยของบุคคล โดยเขาอธิบายว่า ในแต่ละช่วงวัยของชีวิตนั้นเป็นงานประจำวัน เป็นงานที่เด็กแต่ละคนควรจะได้ทำในช่วงนั้นๆ ถ้าบุคคลใดไม่ประสบผลสำเร็จในงานนั้น จะมีผลต่อการปรับตัว ฮาวิกเฮอริส แบ่งงานที่แสดงถึงพัฒนาการทางสังคมในวัยทารกและวัยเด็กปฐมวัยออกเป็น 3 ประการ คือ

ประการที่ 1 เด็กสามารถมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความจริงทางสังคม และทางกายภาพ ซึ่งหมายถึง การที่เด็กมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว เช่น พ่อแม่ โรงเรียน ครู และสิ่งต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องด้วย

ประการที่ 2 เด็กสามารถที่จะเรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับ พี่น้อง และ บุคคลอื่นๆ รวมทั้งชอบเลียนแบบบุคคลอื่น

ประการที่ 3 เด็กสามารถที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ถูกกับสิ่งที่ผิดและเริ่มมีพัฒนาการทางจริยธรรม (พรวณี เจนคติ. 2538: 77- 78)

1.2.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอิริคสัน (Erikson's Theory of Development)

อิริคสัน (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 46) กล่าวว่า บุคลิกภาพจะสามารถพัฒนาได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละช่วงของอายุเด็กที่ประสบความพึงพอใจตามขั้นพัฒนาการ

ต่างๆ ของแต่ละวัย ถ้าเด็กได้รับการตอบสนองเต็มที่ ก็จะมีบุคลิกภาพดีและพร้อมที่จะพัฒนา
ขั้นต่อไป อิริคสัน ได้แบ่งระยะพัฒนาการทางสังคมไว้ 8 ระยะ แต่สำหรับเด็กปฐมวัยที่เกี่ยวข้อง
มี 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ความไว้วางใจ - ความไม่ไว้วางใจ (Trust versus mistrust) เกิดขึ้น
ในวัยทารก อิริคสัน ถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญของพัฒนาการในวัยต่อไป เด็กทารกจำเป็นต้อง
มีผู้เลี้ยงดู เพราะช่วยตนเองไม่ได้ ผู้เลี้ยงดูจะต้องเอาใจใส่เด็ก ถึงเวลาให้นมก็ควรจะให้และ
ปลดเปลื้องความเดือดร้อน ไม่สบายของทารก อันเนื่องมาจากการขับถ่าย เป็นต้น ผู้เลี้ยงดู
จะต้องสนองความต้องการของเด็กอย่างสม่ำเสมอ เพราะเด็กมีความหวังว่าเวลาหิวจะมีคนมา
ให้นม เวลาที่ผ้าอ้อมเปียกจะมีคนมาเปลี่ยนให้ เด็กจะอยู่ด้วยความหวังว่า พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดู
จะมาช่วยสนองความต้องการของตนแล้ว เด็กยังเชื่อในตนเองว่า มีความสามารถที่จะใช้วิธี
ของตนเองช่วยตนเอง เป็นต้นว่า สามารถจะหาหัวนมและคว่ำมาดูดได้ อิริคสัน กล่าวว่า ความ
ไว้วางใจเป็นรากฐานที่สำคัญของพัฒนาการทางบุคลิกภาพ เด็กที่ขาดความไว้วางใจจะกลายเป็น
คนที่ก้าวร้าวตีตัวออกจากสิ่งแวดล้อม

ขั้นที่ 2 ความเป็นตัวของตัวเองอย่างอิสระ-ความสงสัยไม่แน่ใจในตัวเอง
(Autonomy versus and doubt or shame) อยู่ในวัย 2 – 3 ปี วัยนี้เป็นวัยที่เริ่มเดินได้ สามารถ
ที่จะพูดได้ และความเจริญเติบโตของร่างกายช่วยให้เด็กมีอิสระ พึ่งตนเองได้ และมีความอยากรู้
อยากเห็น อยากจับสิ่งของต่างๆ เพื่อต้องการสำรวจว่าคืออะไร เด็กอยากมีอิสระเป็นตัวของตัวเอง
ฉะนั้นเด็กวัยนี้ จะต้องเรียนรู้พฤติกรรมหลายอย่างที่กำหนดโดยสังคม พ่อ แม่ และ ผู้เลี้ยงดู จำเป็น
จะต้องรักษาสมดุล ช่วยเด็กให้เป็นอิสระ โดยต้องเป็นผู้ที่รู้จักใช้คำพูดอธิบายให้เด็กเข้าใจ ว่าสิ่งไหน
ทำได้ สิ่งไหนทำไม่ได้ พยายามเลี่ยงการดุเด็กเวลาที่ทำสิ่งไม่ถูกต้อง แต่บางครั้งจำเป็นต้องปล่อย
ให้เด็กมีความอาย (Shame) และการสงสัยตัวเองว่าทำไม่ถูก (Doubt) เพราะเป็นสิ่งสำคัญ
เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนา เพราะว่าทุกคนควรจะต้องมีความละเอียดใจ ไม่กล้าทำสิ่งที่สังคม
ไม่ยอมรับด้วย อย่างไรก็ตาม พ่อ แม่ ควรจะเน้นที่การให้โอกาสเด็กพึ่งตนเอง มีความเป็นอิสระ
ทำอะไรด้วยตนเองมากกว่าการมีความรู้สึกอาย และสงสัยในตนเอง

ขั้นที่ 3 การเป็นผู้คิดริเริ่ม – การรู้สึกผิด (Initiative versus guilt) วัยเด็ก
อายุประมาณ 3 – 5 ปี อิริคสัน เรียกวัยนี้ว่า เป็นวัยที่เด็กมีความคิดริเริ่มอยากจะทำอะไรด้วย
ตนเองจากจินตนาการของตนเอง การเล่นสำคัญมากสำหรับวัยนี้ เพราะเด็กจะได้ทดลองทำสิ่ง
ต่างๆ จะสนุกจากการสมมติของต่างๆ เป็นของจริง เช่น อาจจะใช้สิ่งกระดาษเป็นรถยนต์ ขับ
รถยนต์เหมือนผู้ใหญ่ อย่างไรก็ตาม เด็กก็ยังพยายามที่จะเป็นอิสระพึ่งตนเอง อยากจะทำอะไร
เองไม่พึ่งผู้ใหญ่ เป็นวัยที่เด็กจะเลียนแบบจากผู้ใหญ่ ทั้งด้านการพูด และการกระทำ อิริคสัน

อธิบายการรู้สึกผิด (Guilt) เหมือนกับฟรอยด์ คือ เน้น Resolution และ Oedipal Complex ดังที่ได้อธิบายมาแล้ว ดังนั้น เด็กชายวัยนี้ต้องการทำอะไรเหมือนพ่อ เด็กหญิงอยากจะทำอะไรเหมือนแม่ เด็กบางคนอาจทำงานซ้ำ เสร็จซ้ำ แต่เมื่อเสร็จแล้วก็เป็นที่สมบรูณ์เรียบร้อย และถูกต้อง เด็กบางคนอาจจะเรียนไม่เก่ง แต่เล่นกีฬาเก่ง เป็นต้น การช่วยเหลือแบบนี้ก็จะช่วยให้เด็กไม่มีปมด้อย และมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ไม่เกลียดตนเองและไม่มีปมด้อย

ขั้นที่ 4 ความต้องการที่จะทำกิจกรรมอยู่เสมอ – ความรู้สึกด้อย (Industry versus Inferiority) อิริคสัน ใช้คำว่า Industry กับเด็กอายุประมาณ 6 – 12 ปี เนื่องจากเด็กวัยนี้มีพัฒนาการด้านสติปัญญาและด้านร่างกาย อยู่ในขั้นที่มีความต้องการที่จะทำอะไรอยู่เสมอ ไม่เคยว่างหรืออยู่เฉยๆ แม้ว่าเด็กที่เจริญเติบโตในวัฒนธรรมที่ไม่มีการศึกษาในโรงเรียนทั่วโลก ก็พบว่า เด็กในวัยนี้ เป็นวัยที่จะเริ่มฝึกหัดอาชีพ สำหรับสังคมที่มีการศึกษาในโรงเรียน เด็กก็จะอยู่ในความพยายามอย่างมาก ผู้ใหญ่จะต้องพยายามช่วยให้เด็กได้รับสัมฤทธิ์ผล ให้เขารู้ว่า จะต้องมีการประเมินที่ส่งเสริมให้เขาคิดว่าคนเราเก่ง มีความสามารถทำอะไรก็ได้ เพื่อจะไม่ให้เกิดปมด้อย มีส่วนช่วยให้เด็กที่โชคไม่ดีที่ทำงานซ้ำ ผู้คนอื่นไม่ได้ โดยพยายามหาสิ่งที่เด็กคนนั้นทำได้ดีกว่าเด็กคนอื่น และนอกจากนี้ให้เขาเห็นความสามารถพิเศษของเขา และประกาศให้คนอื่นเห็นด้วย เช่น เด็กบางคนอาจจะทำงานซ้ำ เสร็จซ้ำแต่เมื่อเสร็จแล้วเป็นผลงานที่มีความถูกต้องสมบรูณ์ เด็กบางคนเรียนไม่เก่ง แต่ทำกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้มือได้ดี หรือเล่นกีฬาเก่ง การช่วยเหลือแบบนี้จะช่วยทำให้เด็กไม่มีปมด้อย และมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง

1.2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory)

อัลเบิร์ต แบนดูรา (สิริมา วิทยุอนันตพงษ์. 2550: 65 – 66) กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์ เกิดจากพฤติกรรมของบุคคลนั้น มีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคล และสิ่งแวดล้อม ซึ่งทฤษฎีนี้ เน้นบุคคลเกิดการเรียนรู้ โดยการให้ตัวแบบ โดยผู้เรียนจะทำการลอกเลียนแบบจากตัวแบบ การเรียนรู้ดังกล่าวนี้ เป็นกระบวนการ ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ การสังเกต การตอบสนอง และปฏิกิริยาต่างๆ ของตัวแบบ สภาพแวดล้อมของตัวแบบ ผลการกระทำ คำบอกเล่า และความน่าเชื่อถือของตัวแบบได้ ซึ่งกระบวนการต่างๆ ของการเลียนแบบของเด็กประกอบด้วย 4 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการดึงดูดความสนใจ คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่เด็กสังเกตตัวแบบและตัวแบบนั้น ดึงดูดให้เด็กสนใจที่เลียนแบบควรเป็นพฤติกรรมง่ายๆ ไม่สลับซับซ้อนง่ายต่อการเอาใจใส่ของเด็กที่เกิดการเลียนแบบและเกิดการเรียนรู้

2. กระบวนการคงไว้ คือ กระบวนการบันทึกหรือเก็บเป็นความจำ การที่เด็กจะต้องมีความแม่นยำ ในการบันทึกสิ่งที่ได้เห็นหรือได้ยินเก็บเป็นความจำ ทั้งนี้ เด็กดึงข้อมูลที่

จากตัวแบบออกมาใช้กระทำตามโอกาสที่เหมาะสม เด็กที่มีอายุมากกว่าจะเรียนรู้จากการสังเกต การกระทำที่ฉลาดของบุคคลอื่นๆ ได้มากกว่า โดยประมวลไว้ในลักษณะของภาพพจน์ และใน ลักษณะของภาษา และเด็กโตขึ้นนำประสบการณ์ และสัญลักษณ์ต่างๆ มาเชื่อมโยงและต่อมา จะใช้การเรียนรู้ มีเทคนิคที่นำมาช่วยเหลือความจำ คือ การท่องจำ การทบทวน หรือการฝึกหัดคิด และการรวบรวมสิ่งที่เกี่ยวข้องกันในเหตุการณ์ ซึ่งจะช่วยให้เขาได้เก็บสะสมความรู้ไว้ในระดับ ซึ่งสามารถนำมาใช้ได้เมื่อต้องการ

3. กระบวนการแสดงออก คือ การแสดงผลการเรียนรู้ด้วยการกระทำ คือ การที่เด็กมีผลสำเร็จ ในการเรียนรู้จากตัวแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดความมั่นใจ เด็กจะต้องแสดง พฤติกรรมที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยการเคลื่อนไหวออกมา เป็นการกระทำออกมาในรูปของการใช้ กล้ามเนื้อ ความรู้สึกด้วยการกระทำครั้งแรกไม่สมบูรณ์ ดังนั้น เด็กจำเป็นจะต้องลองทำหลายๆ ครั้ง เพื่อให้ได้ลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการ เพื่อนำมาแก้ไขพฤติกรรมที่ยังไม่เข้ารูปเข้ารอย สิ่งนี้ จะทำให้เกิดพัฒนาการ ในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ เด็กที่มีอายุมากกว่า จะมีกล้ามเนื้อ ที่แข็งแรงและสามารถควบคุมได้ดีกว่าเด็กที่มีอายุน้อย

4. กระบวนการจูงใจ คือ กระบวนการเสริมแรงให้กับเด็ก เพื่อแสดง พฤติกรรมตามตัวแบบได้ถูกต้อง โดยเด็กเกิดการเรียนรู้จากการเลียนแบบ ตัวแบบที่จะมาจาก บุคคลที่มีชื่อเสียงมากกว่าบุคคลที่ไม่มีชื่อเสียง จากการเลียนแบบ ตัวแบบที่มาจากบุคคลที่เป็น เพศเดียวกันกับเด็กมากกว่า จะเป็นเพศตรงข้ามกัน จากการเลียนแบบ ตัวแบบที่เป็นรางวัล เช่น เงินทอง ชื่อเสียง สถานภาพทางเศรษฐกิจสูง จากพฤติกรรมของบุคคลที่ถูกลงโทษ มี แนวโน้มที่จะไม่นำมาเลียนแบบ และจากการที่เด็กได้รับอิทธิพลจากตัวแบบ ที่มีความคล้ายคลึง กันกับเด็ก ได้แก่ อายุ หรือสถานภาพทางสังคม

1.3 ความหมายพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ได้มีผู้ให้ความหมายของพฤติกรรมทางสังคมไว้หลายทัศนะกล่าว คือ

อิงลิช และ อิงลิช (ขจิตพรพรณ ทองคำ. 2536: 12; อ้างอิงจาก English & English. 1958.A Comprehensive Dictionary of Psychological and Psychoanalytical Terms. P. 506) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมทางสังคมไว้ว่า พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออก เนื่องจากได้รับอิทธิพล จากพฤติกรรมของบุคคล หรือองค์กรทางสังคม เช่น ครอบครัว โรงเรียน เป็นต้น

ดินเมเยอร์ (ทัศนัย อุดมพันธ์. 2541: 12 – 13; อ้างอิงจาก Dinkmeyer. 1965: 159 – 160) เมื่อเด็กเริ่มเข้าโรงเรียนในระยะแรกนั้น เด็กเริ่มมองตัวเองว่าต่างจากคนอื่นเด็ก จะ แวดล้อมไปด้วยเพื่อนและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่คนอื่นๆ มากกว่าพ่อแม่ เด็กเริ่มมองตัวเอง รู้จัก

วิเคราะห์ตัวเอง เมื่อมีสิ่งที่ผ่านมากระทบความรู้สึก เด็กวัยนี้เริ่มรู้จักการแข่งขัน และรู้จักประนีประนอม เด็กจะรู้สถานะของคน และรู้จักความสัมพันธ์ของตนเองกับวัฒนธรรมที่เขามีส่วนเกี่ยวข้อง

กู๊ด (จิตรา ชนะกุล. 2539: 12; อ้างอิงจาก Good. 1973: Dictionary of Education. p.44) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมทางสังคมไว้ว่า เป็นการแสดงออกที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นสมาชิกของสังคม หรือเป็นการแสดงออกของกลุ่มบุคคล

เพจ โทมัส และ มาร์แชล (บุศรินทร์ สิริปัญญาธร. 2541: 11; อ้างอิงจาก Page, Thomas & Marshall. 1977: International Dictionary of Education. p.314) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมทางสังคมไว้ว่า พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก เนื่องจากได้รับอิทธิพลจากพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลที่ได้รับการควบคุม โดยองค์กรทางสังคม หรือเป็นพฤติกรรมที่แสดงออก เพื่อพยายามมีอิทธิพลเหนือบุคคลอื่น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2544 ข: 273) ได้ให้ความหมายของพฤติกรรมทางสังคมว่า พฤติกรรมทางสังคม หมายถึง พฤติกรรมที่เด็กแสดงควมมีมนุษย์สัมพันธ์กับบุคคลอื่น และพฤติกรรมปรับตัวของเด็กให้เข้ากับบุคคลวัยต่างๆ ในสังคมที่เด็กเป็นสมาชิกอยู่

จากความหมายของพฤติกรรมทางสังคมที่นักการศึกษาให้ไว้สรุปได้ว่า พฤติกรรมทางสังคม คือ พฤติกรรมที่เด็ก หรือบุคคลแสดงออก ซึ่งมีความแตกต่างกันไป อันเนื่องมาจากได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมทางสังคมของแต่ละบุคคล ซึ่งมีทั้ง กลุ่มคนอื่น วัฒนธรรม และองค์กรทางสังคม

1.4 ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

เฮอร์ลอค (Hurlock. 1964: 237 – 239) กล่าวว่า รูปแบบของพฤติกรรมเด็กปฐมวัยที่ปรากฏในขณะที่เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนมีดังต่อไปนี้ คือการร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นกลุ่ม การเป็นผู้นำ การเป็นผู้ตาม การเป็นผู้มีใจกว้างขวาง ซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบแบ่งปันสิ่งของ และการเห็นอกเห็นใจ ซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบของการช่วยเหลือปลอบโยน พฤติกรรมเหล่านี้มีผู้อธิบายรายละเอียดไว้ ดังนี้

ซีเฟลด์ท์ (Seefeldt. 1980: 7 – 11) ได้กล่าวถึง ลักษณะของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย อายุ 5 – 6 ปี ไว้ ดังนี้

1. ลักษณะทางสังคมของเด็กอายุ 5 ปี เด็กวัยนี้ มีความเป็นมิตรมากขึ้น มีความกระตือรือร้นที่จะให้ความช่วยเหลือผู้อื่น เริ่มเข้ากลุ่มใหญ่ขึ้นจาก 2 คน เป็น 5 คน เริ่มมีเพื่อนที่ถูกใจเป็นพิเศษ ชอบเล่นละครสมมติ เล่นเลียนแบบ เล่นละครใบ้ การทะเลาะกับเพื่อนลดน้อยลง เพราะเริ่มเข้าใจและยอมรับความสำคัญของผู้อื่น เป็นระยะที่เริ่มจะมีความเห็น

คล้ายตามคนอื่น และเริ่มมีความรู้สึกไม่พอใจ เมื่อเพื่อนในกลุ่มไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม

2. ลักษณะทางสังคมของเด็ก วัย 6 ปี เด็กเริ่มมีการประสานสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังจะเห็นได้จากลักษณะการเล่นที่เปลี่ยนไป คือ เล่นเป็นกลุ่มและมักจะเป็นเพื่อนเพศเดียวกัน ในการเล่นยังชอบแสดงเป็นตัวเด่น เล่นรุนแรงพยายามจะเป็นที่หนึ่ง ในการเล่นต้องการชนะ และถ้าหากการเล่นนั้นมีกฎเกณฑ์ที่ยากเกินความสามารถของตน ก็พยายามปรับกฎนั้นให้มาเป็นประโยชน์กับตน

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2523: 7 – 13) ได้จำแนกพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ช่วงอายุ 3 – 6 ปี ซึ่งจะกล่าวถึงเด็ก อายุ 5 ปี และ 6 ปี ดังนี้

อายุ 5 ปี มีความพอใจที่จะเล่นคนเดียวเป็นเวลานานๆ ชอบเล่นกับเพื่อน ชอบเล่นแข่งขัน และมีการร่วมทีมกัน ในการแข่งขันต้องให้ผู้ใหญ่ตัดสิน บางครั้งไม่พอใจเมื่อเห็นเด็กโตกว่าเล่นรุนแรง

อายุ 6 ปี เริ่มห่างจากผู้ใหญ่ แต่ต้องการความช่วยเหลือ และเรียกร้องคำชมเชย มักทะเลาะกับเพื่อน แต่ต้องการเพื่อนเล่น อาจจะรักเพื่อนบางคนเป็นพิเศษ หวงของเล่น

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537: 504 – 509) กล่าวถึงลักษณะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 5 ขวบ เด็กในวัยนี้ มักจะมีความเป็นมิตรให้ความร่วมมือและชอบกระทำสิ่งต่างๆ ให้ผู้อื่นพอใจ เริ่มที่จะชอบการมีเพื่อนฝูงเป็นกลุ่มเด็กประมาณ 2 – 5 คน และชอบมีเพื่อนสนิท เด็กวัยนี้ชอบสนุกสนานกับการแสดงบทบาทสมมุติ การแสดงละคร การแสดงความขัดแย้งในกลุ่มลดน้อยลง เด็กในวัยนี้เริ่มที่จะสนใจสิ่งต่างๆ และสนใจผู้อื่นมากกว่าที่จะสนใจตนเอง นั่นคือ เด็กเริ่มลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง เด็กวัยนี้เป็นวัยที่ยอมรับกฎเกณฑ์ของกลุ่ม ซึ่งขณะเดียวกันก็จัดได้ว่า เป็นช่วงวิกฤตของเด็กบางคนที่อยู่ในกลุ่ม และไม่ยอมรับกฎเกณฑ์ของกลุ่ม

ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 6 ขวบ เด็กวัยนี้เริ่มที่จะมีการแลกเปลี่ยนของเล่น และร่วมทำกิจกรรมกับเพื่อนๆ การเข้าเล่นร่วมกับเพื่อนในระยะนี้ มักจะเล่นกับเพศเดียวกัน แต่อย่างไรก็ตาม เด็กก็ยังสามารถจัดได้ว่าเป็นวัยที่ยังยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ซึ่งเขามักสนใจเกี่ยวกับตนเอง และสิ่งที่ผู้อื่นทำกับเขา กิจกรรมกลุ่มได้รับความนิยมอย่างมากสำหรับเด็กวัยนี้ เด็กมักจะต้องการได้รับการยอมรับจากเพื่อนและมักแบ่งปันสิ่งของให้กับเพื่อน เมื่อต้องการให้เพื่อนยอมรับตนเอง

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2550: 91 – 92) กล่าวถึง ลักษณะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 4 – 5 ปี เริ่มมีการช่วยเหลือตนเองได้ แต่งตัวได้ รับประทานอาหารได้ด้วยตนเอง โดยไม่หกเลอะเทอะ รู้จักทำความสะอาดหลังจากเข้าห้องน้ำ ห้างล้างมือ เริ่มมีการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และการมีคุณธรรม จริยธรรม เล่นร่วมกับผู้อื่นได้ รู้จักการให้อภัยและการขอโทษ เริ่มช่วยเหลือผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎ กติกาที่ตกลงร่วมกัน มีความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย เริ่มรู้จักการเป็นผู้นำ ผู้ตาม มีมารยาทในการอยู่ร่วมกัน เริ่มมีการอนุรักษ์ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม รู้จักแสดงความเคารพ things ขยะถูกที่ รักษาสิ่งของที่เข้าร่วมกัน

ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 5 – 6 ปี เริ่มมีการช่วยเหลือตนเอง เลือกรับประทาน แต่งกายของตนเองได้และแต่งตัวเองได้ ใช้เครื่องมือเครื่องใช้ในการรับประทานอาหารได้ ทำความสะอาดร่างกายได้ เริ่มมีการอยู่ร่วมกับผู้อื่น และการมีคุณธรรม จริยธรรม เลือกรับประทานของตนเองได้ ช่วยเหลือผู้อื่นได้ รู้จักการให้และการรับ ปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ เป็นผู้นำ ผู้ตามที่ดี มีมารยาทในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น เล่นและทำงานร่วมกันในกลุ่มย่อยได้ เริ่มมีการอนุรักษ์วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม แสดงความเคารพได้เหมาะสมกับโอกาส things ขยะให้ถูกที่ ช่วยดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมรอบตัว

มูสเซน และคนอื่นๆ (Mussen and other. 1969: 358) ได้กล่าวว่า การร่วมมือ ในการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม หมายถึง การทำกิจกรรมร่วมกันของคน 2 คน หรือมากกว่า เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายร่วมกัน เช่น ในการเล่นเกม การเล่นกีฬา เด็กจะเรียนรู้การเล่น และการทำงานร่วมกันกับเพื่อนคนอื่น เมื่ออายุเข้า 4 ปี และจะเล่น หรือทำงานร่วมกับเพื่อนได้เป็นเวลานานขึ้นทีละน้อย ถ้าเด็กยังมีโอกาส ในการเล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนมากเท่าใด เด็กก็จะเรียนรู้ที่จะให้ความร่วมมือ ในการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มกับเพื่อน ได้มากขึ้นเท่านั้น

คอรัลลิน และ เอชเมอร์ (คณะกรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2528: 228; อ้างอิงจาก Collins and Ashmors. 1970) อธิบายว่า การร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม หมายถึง การที่บุคคล 2 คน มีจุดมุ่งหมายอันเดียวกันในการกระทำต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ ในทำนองเดียวกัน

สเตาบี (Staub. 1971: 805 – 816) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการแบ่งปันพบว่า เด็กปฐมวัย เพศหญิง จะตอบสนองการขอรับของเพื่อนมากกว่าเพศชาย และเด็กชายจะแสดงพฤติกรรม แบ่งปันมากกว่าเพศหญิง ในทำนองเดียวกัน จากงานวิจัยของ เบิร์ช และ บิลล์แมน (Birch and Billman. 1986: 387 – 395) แสดงให้เห็นว่า เด็กจะแสดงพฤติกรรมแบ่งปันให้เพื่อนที่คุ้นเคย มากกว่าคนที่คุ้นเคยน้อยกว่า

แนนซี และไมเคิล (Nancy and Michael. 1979: 356 – 363) ได้กล่าวว่า การแบ่งปันเป็นการให้ หรือยอมให้คนอื่นใช้ของที่ตนเคยเป็นเจ้าของมาก่อนได้ชั่วคราว

การช่วยเหลือเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของพฤติกรรมทางสังคม แนนซี และไมเคิล (Nancy and Michael. 1979: 356 – 363) ได้กล่าวว่า การช่วยเหลือ เป็นการพยายามที่จะช่วยบรรเทาความต้องการที่ไม่ใช่ทางอารมณ์กับผู้อื่น เช่น ช่วยผู้อื่น โดยการให้ข้อมูล ช่วยผู้อื่นทำงาน หรือเสนอสิ่งของที่ตนไม่เคยเป็นเจ้าของมาก่อน

บี (Bee. 1985: 396 – 401) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมการช่วยเหลือเพื่อนของเด็กปฐมวัยว่า เป็นการแสดงปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในเชิงบวก ซึ่งอายุ 2 – 3 ปี จะมีชนิดของ การปฏิสัมพันธ์เชิงบวกด้วยการให้ เช่น เด็กจะเสนอให้ความช่วยเหลือหรือให้ของเล่นหรือพยายามปลอบใจเด็กคนที่ได้รับบาดเจ็บ เด็กจะทำตามคำขอร้อง หรือคำแนะนำของเพื่อนมากกว่า เด็กคนอื่น ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ทั้งในครอบครัว และบุคคลอื่นๆ รวมทั้งเพื่อน ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า การช่วยเหลือเป็นการพยายามที่จะช่วยบรรเทาความต้องการ ใช้คำพูดและหรือแสดงท่าทาง เช่น ปลอบใจเมื่อเพื่อนได้รับบาดเจ็บ ให้สิ่งของที่ตนไม่เคยเป็นเจ้าของมาก่อน หรือช่วยเหลือเพื่อนทำงาน เป็นต้น

จากการศึกษา เอกสารเกี่ยวกับลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยสามารถสรุปได้ว่า ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้แสดงออกนั้นเป็นการแสดงความรู้สึก เพื่อให้ผู้อื่นได้เข้าใจถึงความต้องการของตนเอง ทั้งการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม การช่วยเหลือและการแบ่งปัน ลักษณะที่กล่าวมานี้ สามารถแสดงออกมาได้มากน้อยแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับช่วงอายุ การทำกิจกรรมร่วมกัน และการยอมรับของกลุ่มเพื่อน และบุคคลที่อยู่รอบตัวเด็ก ซึ่งเด็กจะแสดงพฤติกรรมด้านบวกเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่ทำกิจกรรมร่วมกันกับกลุ่มเพื่อน

1.5 การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม

การส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมให้กับเด็ก เป็นการพัฒนาพฤติกรรมใหม่ให้เกิดขึ้นกับเด็กอาจทำได้ ดังนี้ (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2544ข: 31 – 36)

1. การปรับพฤติกรรมของเด็กต้องให้เด็กค่อยๆ ปรับพฤติกรรมทีละน้อยด้วยการเสริมแรง เช่น ให้การเสริมแรงเวลาที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม หรือเมื่อเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ
2. การพัฒนาพฤติกรรมโดยให้ตัวแบบที่ดี การให้เด็กเห็นตัวอย่างที่ดีจะช่วยให้เด็กเลียนแบบตาม เด็กมักจะชอบเลียนแบบผู้ที่เด็กชื่นชม เช่น พ่อแม่ ครู ญาติ พี่น้อง นักกีฬา นักร้อง ตัวละครในนิทานและผู้มีชื่อเสียง
3. การให้สัญญาณเตือนพฤติกรรม โดยการแสดงออกด้วยวาจาหรือท่าทางว่า เด็กควรทำหรือไม่ ด้วยคำพูดหรือการพยักหน้า เป็นการให้สัญญาณเตือนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม

ก่อนที่เด็กจะทำอะไรลงไป จะดีกว่าการตีเตือนเมื่อเด็กทำอะไรผิดลงไปแล้ว

สุขุมาล เกษมสุข (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 2547: 82 – 83) ได้เสนอแนวทางในการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมให้เด็กไว้ว่า ความสัมพันธ์อันอบอุ่นของคน ในครอบครัวและการเรียนรู้จากประสบการณ์ทางสังคมกับบุคคลต่างๆ นอกครอบครัวและจากสถานการณ์สิ่งแวดล้อมอื่นๆ จะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางสังคมที่ดี การส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กทำได้ ดังนี้

1. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในครอบครัว มีความรัก ความเมตตาต่อกัน เข้าใจกันมีน้ำใจต่อกัน ช่วยเหลือกัน บิдамารดา ต้องเป็นตัวอย่างของลูกและเป็นผู้สร้างบรรยากาศที่ดีดังกล่าวในหมู่สมาชิกของครอบครัว จะช่วยให้เด็กเรียนรู้การสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น

2. ฝึกมารยาททางสังคมให้แก่เด็ก เช่น การไหว้ การทำความเคารพผู้ใหญ่ การเป็นคนยิ้มแย้มแจ่มใส การรู้จักขอบคุณ ขอโทษ การมีมารยาทในการรับประทานอาหาร การใช้คำพูด การรู้จักรอคอยเข้าแถว การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การมีมารยาทที่ดี จะช่วยให้เด็กสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น

3. ปลูกฝังคุณลักษณะที่ดี เพื่อการอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เช่น ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย การให้ความร่วมมือ การให้เกียรติผู้อื่น การรู้แพ้รู้ชนะ รู้ภัย เป็นต้น

4. ให้ออกาสเด็กได้มีประสบการณ์ทางสังคมกับบุคคลอื่นๆ เช่น ให้เด็กได้เล่นได้คบหากับเพื่อนๆ ในละแวกบ้าน ทั้งเพื่อนเพศเดียวกันและเพื่อนต่างเพศ พาเด็กไปเข้าสังคมของผู้ใหญ่บ้าง ทั้งในหมู่เครือญาติและเพื่อนๆ ของบิดามารดา โดยบิดามารดา จะคอยดูแลแนะนำให้ลูกรู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดี รู้จักการวางตัว การสมาคมและการสร้างมิตรภาพกับบุคคลในระดับต่างๆ

จากที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยนั้น มีหลายวิธี ที่สามารถมีส่วนช่วยในการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมให้กับเด็กได้ อาทิเช่น การจัดสภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ต่างๆ รวมไปถึงการชมเชย ให้รางวัล เมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม ซึ่งวิธีเหล่านี้ สามารถสร้างพฤติกรรมทางสังคมที่พึงประสงค์ให้กับเด็กได้เป็นอย่างดี

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม งานวิจัยในประเทศ

ณัฐพร พงษ์สิงห์ (2539: บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเล่นบล็อกกลางแจ้ง เป็นกลุ่มอย่างมีแบบแผน กับเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเล่นบล็อกกลางแจ้งอย่างอิสระ กลุ่มตัวอย่าง เป็นเด็กอนุบาล 2 อายุ 5 – 6 ปี จำนวน 30 คน โดยกลุ่มทดลองจะได้รับการจัดประสบการณ์ การเล่นบล็อกกลางแจ้ง เป็นกลุ่มอย่างมีแบบแผน กลุ่มควบคุม ได้รับการจัดประสบการณ์ การเล่นบล็อกอย่างอิสระ ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ การเล่นบล็อกกลางแจ้งอิสระแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ศิริรัตน์ ชูชีพ (2544: 37) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ และหลังจากจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ในสัปดาห์ที่ 1 หลังจัดประสบการณ์เคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ใน 1 สัปดาห์ เด็กปฐมวัย มีพฤติกรรมชอบสังคมเพิ่มขึ้นจากก่อนจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

วีระพงศ์ บุญประจักษ์ (2545: 50) ศึกษาความเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมพบว่า เด็กปฐมวัย ก่อนจัดประสบการณ์ และระหว่างการจัดประสบการณ์ การเล่นพื้นบ้านไทย ในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ พบว่า คะแนนพฤติกรรมทางสังคม โดยเฉลี่ยรวมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลา 8 สัปดาห์ เมื่อวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคม ของเด็กปฐมวัย แยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ความร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน ความเห็นอกเห็นใจ ช่วยเหลือและแบ่งปัน พบว่า คะแนนพฤติกรรมทางสังคม ทั้ง 3 ด้าน มีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่สอดคล้องกับ การวิเคราะห์แบบคะแนนรวมทั้งหมด ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

ศศินันท์ นิลจันทร์ (2547 : บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบระดับความมีวินัย ในตนเองของเด็กปฐมวัย ในชุมชนแออัดคลองเตย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานในช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกัน พบว่า เด็กปฐมวัย ในชุมชนแออัดคลองเตย หลังจากได้รับกิจกรรมเล่นนิทานในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีระดับคะแนนของพฤติกรรม ความมีระเบียบวินัยในตนเองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ และมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความมีระเบียบวินัยในตนเอง ในด้านความรับผิดชอบ ความซื่อตรง การตรงต่อเวลา และการควบคุมตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$

งานวิจัยต่างประเทศ

วูด (Wood. 1977: 4837) ทำการศึกษา หาความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นที่ยอมรับของสังคม กับการมีอำนาจในสังคมของนักเรียนอนุบาล โดยใช้เด็กในโรงเรียนเอกชนจำนวน 25 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร แยกเป็นเด็กชาย 15 คน และเด็กหญิง 10 คน ที่ใช้ภาษาพูดเดียวกัน และเป็นคนระดับกลางเหมือนกัน การเก็บรวบรวมข้อมูล แยกเป็น 2 ส่วน คือ การมีอำนาจในสังคม ได้จากการสังเกตพฤติกรรมเด็กแต่ละคน ในช่วงที่เด็กเลือกทำกิจกรรมด้วยตนเองรวมเวลาที่สังเกตคนละ 120 นาที ส่วนพฤติกรรมการเป็นที่ยอมรับในสังคม คือ การเป็นผู้นำและผู้ตามในกลุ่มเพื่อน การแสดงความภาคภูมิใจต่อเพื่อน และการแสดงออกทั้งรักและเป็นศัตรูกับผู้ใหญ่ ส่วนพฤติกรรมที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน คือ การประจบผู้ใหญ่ เพื่อให้เป็นที่ยอมรับ การใช้ผู้ใหญ่อำนาจให้เกิดอำนาจ และการแข่งขันกับกลุ่มเพื่อน

ซาโลเม (Salome. 1979: 1349) ได้วิจัยถึงความแตกต่างของปฏิสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัย ระหว่างเด็กหญิงกับเด็กชายในแง่ของ 1) วิธีการที่ใช้ในการเข้ากลุ่ม 2) วิธีที่ใช้ในการรวมกับเด็กอื่นเป็นกลุ่มและ 3) การมีส่วนร่วมเล่นในกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็ก อายุ 4 – 5 ปี จำนวน 30 คน เป็นชายและหญิงเท่ากัน จากการสังเกตพฤติกรรมในขณะที่เด็กเล่นกับกลุ่มเพื่อนครั้งละ 10 นาที โดยสังเกตเด็กที่ละคนรวมเวลาที่สังเกตคนละ 70 นาที ตลอดเวลา 5 สัปดาห์ ขณะสังเกตจะบันทึกเสียง แล้วนำไปวิเคราะห์พฤติกรรม ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างเด็กหญิงกับเด็กชายในด้านต่อไปนี้ คือ 1) วิธีการที่ใช้ในการเข้ากลุ่ม 2) วิธีการรวมกับเด็กอื่นเป็นกลุ่ม 3) การมีส่วนร่วมเล่นในกลุ่ม

บาร์ - ทาล และคนอื่นๆ (Bar – Tal and other. 1982: 396 – 402) ได้ทำการศึกษาเชิงสังเกต กับพฤติกรรมความช่วยเหลือของเด็กปฐมวัย จำนวน 156 คน ที่มีอายุระหว่าง 1 – 3 ปี เด็กแต่ละคนได้รับการสังเกต 3 ครั้งๆ ละ 10 นาที ในระหว่างกิจกรรมการเล่นอิสระในการสังเกต ผู้สังเกตได้ลงทะเบียนพฤติกรรมความช่วยเหลือแต่ละอย่างที่เด็กแสดงออกมาไม่ว่าพฤติกรรมความช่วยเหลือนั้น จะเป็นพฤติกรรมที่เด็กได้แสดงออกมาจริงๆ หรือแสดงออกมาในการเล่นแบบสร้างจินตนาการ ผลการวิจัยพบว่า โดยทั่วไปแล้วพฤติกรรมความช่วยเหลือของเด็กไม่เพิ่มขึ้นตามอายุ แต่เด็กจะแสดงพฤติกรรมช่วยเหลือ ในสถานการณ์ที่เป็นการเล่นแบบสร้างจินตนาการน้อยลง และแสดงพฤติกรรมความช่วยเหลือจริงๆ ออกมามากขึ้นและเด็กช่วยเหลือเพื่อนด้วยการปลอมใจ ในสถานการณ์จริงๆ มากขึ้น แต่ช่วยเหลือด้วยการให้สิ่งของแก่เพื่อน ในสถานการณ์จริงน้อยลงเมื่ออายุมาก

บลาล็อค (Blalock. 1984: 172) ได้ศึกษาสังเกตเด็กอนุบาล 2 ห้อง นักเรียนจำนวน 36 คน ในขณะที่เด็กกำลังอย่างเล่นอิสระ และใส่รหัสพฤติกรรม การมีปฏิสัมพันธ์โดยใช้

รหัสพฤติกรรมเด็ก (Child Behavior Code) ครูผู้สอน เป็นผู้ตอบแบบสอบถาม และทำนายสถานภาพ ในเด็กแต่ละคน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงสหสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างคะแนนการยอมรับทางสังคมมิติ (Socio Metric) ของเด็กกับการทำนายการยอมรับเพื่อนที่ถูกทำนาย และเด็กที่มีผลกระทบทางสังคมมิติ (Socio Metric) สูง ตอบคำถามปลายเปิดน้อย และแสดงความรักและความรู้สึกทางคำพูดกับเพื่อนน้อย

จากการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปได้ว่า พฤติกรรมทางสังคมของเด็กจะทั้งด้านการช่วยเหลือ การแบ่งปัน และการทำกิจกรรมร่วมกันกับผู้อื่น นั้นสามารถตอบสนองได้ดี เมื่อเด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อนหรือผู้อื่น โดยการแสดงออกทางพฤติกรรมดังกล่าวทั้งนี้ไม่ได้ขึ้นอยู่กับเพศ และอายุ แต่เด็กสามารถแสดงออกได้อย่างดี โดยผ่านการเล่นในสถานการณ์จริง ดังนั้น เด็กปฐมวัย จึงควรได้รับการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสังคม โดยการจัดกิจกรรมการเล่นร่วมกันเป็นกลุ่ม รวมถึงการแสดงบทบาทตามสถานการณ์จำลอง เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง และเพื่อให้เด็กได้แสดงออกถึงพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ ได้แก่ การช่วยเหลือ และการแบ่งปัน

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

2.1 ความหมายของการจัดประสบการณ์

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2538: 13) ได้ให้ความหมาย ของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย มีหลายลักษณะ คือ สิ่งที่เกิดขึ้นในโรงเรียน เนื่องจากความต้องการของเด็ก มวลประสบการณ์ทั้งหมดของเด็กในโรงเรียน แผนสำหรับการสอน งานวิชาการต่างๆ โปรแกรมการศึกษา

ภรณ์ คุรุรัตน์ (2540: 49) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดประสบการณ์ที่เด็กปฐมวัยควรได้รับ มีการกำหนดจุดประสงค์ การดำเนินกิจกรรม โดยเน้นที่เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ และในการดำเนินกิจกรรม ผู้สอนควรคำนึงถึง การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและเด็ก เด็กกับเด็ก การจัดหาสื่ออุปกรณ์ให้เด็กได้เรียนรู้อย่างเหมาะสมกับวัย โดยคำนึงถึงความครอบคลุมของการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

นงเยาว์ คลินิกคล้าย (2543: 19) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ในรูปแบบของการบูรณาการเนื้อหาวิชาต่างๆ

เบญจมาศ วิไล (2544: 20) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน สื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ โดยให้เด็กมีส่วนร่วม

ในการกระทำ และลงมือปฏิบัติ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และส่งเสริมให้เกิดพัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา ได้อย่างเหมาะสมตามวัย พร้อมทั้งจะเรียนรู้ในระดับต่อไป

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2550: 48) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์เป็นการจัดการศึกษาแบบบูรณาการ โดยผ่านการเล่น แบบเล่นปนเรียนด้วยการให้ครูสอดแทรกความรู้ในขณะที่เด็กเล่น สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดการเรียนรู้โดยผ่านสื่ออุปกรณ์ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน โดยให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่อพัฒนาให้เด็กให้ครบทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ได้อย่างเหมาะสมกับวัย

2.2 หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540: 23 – 24) ได้กำหนดหลักการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็ก ไว้ดังนี้

กิจกรรมที่จัด ควรคำนึงถึงตัวเด็กเป็นสำคัญ เด็กแต่ละคนมีความสนใจแตกต่างกันออกไป จึงควรจัดให้มีกิจกรรมหลายประเภท ที่เหมาะสมกับวัย ตรงกับความสนใจและความต้องการของเด็ก เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสและความสามารถ กิจกรรมที่จัด ควรมีทั้งกิจกรรมที่让孩子ทำเป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ และควรมีความสมดุล คือ ให้มีทั้งกิจกรรมในห้องเรียน และนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ต้องเคลื่อนไหวและสงบ กิจกรรมที่ได้กิริเริ่มและครุริเริ่ม

เวลาในการจัดกิจกรรม ควรเหมาะสมกับวัย มีการยืดหยุ่นได้ตามความต้องการ และความสนใจของเด็ก เช่น

วัย 3 ขวบ มีช่วงความสนใจสั้นประมาณ 8 นาที

วัย 4 ขวบ มีช่วงความสนใจอยู่ประมาณ 12 นาที

วัย 5 ขวบ มีช่วงความสนใจอยู่ประมาณ 15 นาที

กิจกรรมที่จัด ควรเน้นให้มีสื่อของจริงให้เด็กได้มีโอกาสสังเกต สำรวจ ค้นคว้า ทดลองแก้ปัญหาด้วยตนเอง มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเด็กคนอื่นๆ และผู้ใหญ่

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร (2540: 16 – 17) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ไว้ว่า มีวิธีดำเนินกิจกรรม 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. ชี้นำเข้าสู่บทเรียน เป็นการเตรียมเด็กให้พร้อม และกระตุ้นให้เด็กสนใจที่จะร่วมกิจกรรมต่อไป กิจกรรมที่ใช้อาจเป็นการร้องเพลง คำคล้องจอง ปริศนาคำทาย ทำใบ้ ฯลฯ ซึ่งจะใช้เวลาสั้นๆ

2. ชี้นสอน เป็นการจัดกิจกรรมที่ต้องการให้เด็กได้รับความรู้ และประสบการณ์ ด้วยกิจกรรมหลายรูปแบบ เช่น

2.1 การสนทนา ชักถาม อภิปราย เป็นการพูดคุย ชักถามระหว่างครู กับเด็ก หรือเด็กกับเด็ก ซึ่งสื่อที่ใช้อาจเป็นของจริง ของจำลอง รูปภาพ สถานการณ์จำลอง

2.2 การเล่านิทาน ครูจะเล่านิทานที่เกี่ยวกับเรื่องราวที่ครูต้องการให้เด็ก เข้าใจหรือให้ปฏิบัติตาม ส่วนมากจะเป็นการปลูกฝัง หรือการสอนในเรื่องที่เป็นนามธรรม วิธีการ นี้จะช่วยให้เด็กเข้าใจได้ดีขึ้น เพราะเด็กวัยนี้ จะชอบฟังนิทาน และชอบเลียนแบบตัวละครใน นิทาน ในการเล่านิทานอาจใช้รูปภาพ หุ่น หรือส่วนต่างๆ ของร่างกายประกอบ

2.3 การสาธิตการปฏิบัติการทดลอง เป็นการสอนที่ทำให้เด็กได้รับ ประสบการณ์ตรง เพราะได้ทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง ได้สังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลง ในสิ่งที่ ตนเองทดลอง เป็นการฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหา และส่งเสริมให้เด็กมีความอยากรู้อยากเห็น และค้นพบความรู้ด้วยตนเอง

2.4 การจัดทัศนศึกษา เป็นการสอนที่让孩子ได้รับประสบการณ์ตรงอีก รูปแบบหนึ่ง อาจเป็นการพาเด็กไปเรียนนอกห้องเรียน รอบบริเวณโรงเรียน แต่ครูจะต้องดูแล เอาใจใส่ในเรื่องความปลอดภัย

2.5 การประกอบอาหาร ในบางหน่วยงานที่สอนเกี่ยวกับผัก ผลไม้ เนื้อสัตว์ต่างๆ ครูอาจให้เด็กมีส่วนร่วมในการประกอบอาหาร ทั้งนี้ เด็กจะได้รับประสบการณ์ การสังเกตการเปลี่ยนแปลงของอาหารดิบสุก รับประทานและกลิ่นของอาหาร เรียนรู้ด้วยการใช้ ประสาทสัมผัสต่างๆ และเรียนรู้การทำงานร่วมกับผู้อื่น

3. สรุปบทเรียน เป็นการสรุปสิ่งต่างๆ ที่เรียนไปทั้งหมด ให้เด็กได้เข้าใจยิ่งขึ้น ซึ่งครูอาจใช้คำถาม เพลง คำคล้องจอง เกม ฯลฯ ในการสรุปเรื่องราว

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2550: 44 – 45) ได้กล่าวว่า หลักสูตรเป็นแผนการจัดการเรียน การสอนที่แสดงให้เห็นถึงจุดประสงค์ สาระหลักสูตร วิธีการจัดการเรียนการสอน และการ ประเมินผล ซึ่งหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ. 2546 ของกระทรวงศึกษาธิการ ก็มีลักษณะ เช่นกัน กล่าวคือ กำหนดจุดประสงค์ สาระหลักสูตรและการจัดกิจกรรมสำหรับเด็ก ซึ่งเน้นตาราง กิจกรรมประจำวันที่เด็กต้องได้ปฏิบัติ 6 กิจกรรม ทุกวันประกอบด้วย กิจกรรมเคลื่อนไหว และ จังหวะ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ กิจกรรมวงกลม หรือกิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรม กลางแจ้ง กิจกรรมเสรี และเกมการศึกษา

สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาผู้เรียน อย่างสมดุล โดยยึดความสนใจของเด็ก ซึ่งกิจกรรมที่จัดควรคำนึงถึงผู้เรียน โดยจัดกิจกรรม ที่หลากหลาย ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ เพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ปฐมวัย

2.3 ประเภทของกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย

การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ (2528: 41 – 42) ได้จัดทำตารางกิจกรรมประจำวัน โดยแยกกิจกรรม
ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. กิจกรรมที่ต้องออกกำลังหรือสำรวจจิตใจ มุ่งความสนใจไปยังคำพูดของครู
หรือเพื่อน ซึ่งได้แก่ การเคลื่อนไหว และกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้เวลาไม่ควรเกิน 20 นาที
2. กิจกรรมที่เด็กทำเสรี เช่นการเล่นตามมุมต่างๆในห้องหรือเล่นกลางแจ้ง กิจกรรม
ประเภทนี้ เด็กจะทำได้ด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน แม้จะใช้เวลานานขึ้นก็ไม่เป็นไร
โดยทั่วไปมักจัดอยู่ในช่วงเวลา 30 - 40 นาที
3. กิจกรรมเล่นที่มีกติกา ได้แก่ เกมการศึกษา เวลาที่กำหนดให้จะอยู่ระหว่าง
ประเภทที่ 1 และ 2 คือ ประมาณ 20 – 30 นาที

กิจกรรมที่ควรจัดให้เด็กปฐมวัยเป็นประจำทุกวัน มีดังนี้

กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็ก ได้เคลื่อนไหวส่วน
ต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ เพื่อส่งเสริมจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้
จังหวะ และการควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเองได้ โดยใช้จังหวะและดนตรีประกอบการ
เคลื่อนไหว เช่น เสียงเพลงคำคล้องจอง เสียงปรบมือ เครื่องเคาะจังหวะและอุปกรณ์อื่นๆ

กิจกรรมสร้างสรรค์ (ศิลปะศึกษา) เป็นกิจกรรมที่ช่วยเด็กให้แสดงออกทาง
อารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และจินตนาการ การรับรู้เกี่ยวกับความงามและควร
ส่งเสริมกระตุ้นให้เด็กแต่ละคน ได้แสดงออกตามความรู้สึก และความสามารถของตนเอง โดยใช้
ศิลปะ เช่น การวาดภาพ ระบายสี การปั้น การฉีก การตัดปะ การพิมพ์ การร้อย การประดิษฐ์ หรือ
วิธีการอื่นที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์ และเหมาะสมกับพัฒนาการ

กิจกรรมเสริมประสบการณ์หรือกิจกรรมในวงกลม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้
เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นเป็นกลุ่ม ทั้งกลุ่มใหญ่และกลุ่ม
ย่อย กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กมีโอกาส ฟัง พูด สังเกต คิด แก้ปัญหา ใช้เหตุผลและฝึกปฏิบัติ
เพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่เรียนและเพิ่มพูนทักษะต่างๆ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

กิจกรรมกลางแจ้งหรือการเล่นกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่เด็กได้มีโอกาส
ออกไปนอกห้องเรียนไปสู่สนามเด็กเล่น ทั้งที่เป็นกลางแจ้งหรือในร่ม เพื่อให้เด็กได้ออกกำลัง
เคลื่อนไหวร่างกายและแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดเอาความสนใจ และความสามารถของเด็ก
แต่ละคนเป็นหลัก

เกมการศึกษา เป็นเกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกระบวนการเล่นตามชนิดของเกมประเภทต่างๆ มีกฎเกณฑ์ต่างๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกตคิดหาเหตุผล และเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับพื้นที่ระยะ เช่น เกมจับคู่ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ โดมิโน ลีดโต ภาพตัดต่อ ฯลฯ

กิจกรรมเสรีหรือการเล่นตามมุม เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เล่นอิสระตามมุมการเล่น หรือมุมประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้ที่จัดไว้ในห้องเรียน เช่น มุมบล็อก มุมบ้าน มุมร้านค้า มุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์ หรือมุมธรรมชาติ เป็นต้น มุมต่างๆ เหล่านี้เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรี ตามความสนใจ และความต้องการของเด็ก ทั้งที่เป็นรายบุคคล และเป็นกลุ่มย่อย กิจกรรมการเล่นแต่ละประเภท จะสนองความต้องการตามธรรมชาติของเด็ก (กรมวิชาการ. 2540 ก: 27 - 44)

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จัดในรูปแบบของกิจกรรมบูรณาการ การผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เกิดการเรียนรู้ได้พัฒนาทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา กิจกรรมที่จัดให้เด็กในแต่ละวัน อาจใช้ชื่อเรียกแตกต่างกันไป ในแต่ละกิจกรรมตามความเหมาะสม ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับรูปแบบกิจกรรมและความสนใจของผู้เรียน

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย งานวิจัยในประเทศ

เนื่อน้อง สันบุญ (2541: 131) ได้ศึกษาเปรียบเทียบความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่านิทาน ที่เด็กเล่าเรื่องตามรูปจากหนังสือที่เด็กเลือก เด็กเล่าเรื่องตามรูปจากหนังสือที่เด็กเลือกต่อกับเพื่อน และเด็กเล่าเรื่องตามรูปจากหนังสือที่เด็กเลือกต่อจากครู โดยศึกษากับเด็กอายุ 5-6 ปี จำนวน 45 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 15 คน กลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 15 คน และกลุ่มควบคุม 15 คน การทดลองใช้เวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 วัน วันละ 20 นาที ผลการทดลองพบว่า ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่าเรื่องตามรูปจากหนังสือที่เด็กเลือก เด็กเล่าเรื่องตามรูปจากหนังสือที่เด็กเลือกต่อกับเพื่อน และเด็กเล่าเรื่องตามรูปจากหนังสือที่เด็กเลือกต่อจากครู มีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

วัลนา ธงจักร (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยกิจกรรมเกมการศึกษาประกอบการประเมินสภาพจริง ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดประสบการณ์ด้วยกิจกรรม

เกมการศึกษาประกอบการประเมินสภาพจริง ในแต่ละสัปดาห์มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ โดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.001 เพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลา 6 สัปดาห์ และเมื่อวิเคราะห์คะแนนทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย แยกเป็นรายด้านพบว่า คะแนนทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยทั้งสี่ด้าน มีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์แบบคะแนนรวมทั้งหมด ซึ่งเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

อารีรัตน์ ญาณะศร (2544: 60 - 65) ได้ศึกษาพฤติกรรมการร่วมมือของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยการประกอบอาหารเป็นกลุ่ม ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัย ก่อนการจัดประสบการณ์ และระหว่างการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารเป็นกลุ่ม ในแต่ละสัปดาห์พฤติกรรมการร่วมมือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.000 โดยเด็กปฐมวัย มีพฤติกรรมการร่วมมือระหว่างการจัดประสบการณ์การประกอบอาหารเป็นกลุ่ม ในแต่ละสัปดาห์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์

สนอง สุทธาอามาตย์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหาร โดยศึกษากับเด็กนักเรียนชาย - หญิงอายุ 5 – 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียนพระราม 9 กาญจนภิเษก สังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหารก่อนและหลังการทดลอง มีความสามารถด้านการฟังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01

สิริมงคล สุวรรณผา (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์พื้นฐานทางด้านภาษา ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยศึกษากับเด็กนักเรียนชาย - หญิง กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2545 โรงเรียน สาธิตแห่งมหาวิทยาลัยรามคำแหง หัวหมาก บางกะปิ กรุงเทพมหานคร จำนวน 20 คน ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถทางด้านภาษาของเด็กปฐมวัย ด้านการฟังหลังการจัดประสบการณ์พื้นฐานทางด้านภาษา ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีค่าสูงขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านการพูดหลังการจัดประสบการณ์พื้นฐานทางด้านภาษา ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีค่าสูงขึ้นไปอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ

เบอร์เกส (ศิริรัตน์ ชูชีพ. 2547: 27 -28; อ้างอิงจาก Burgess. 1970: 5333 – A) ได้ทดลองหาประสิทธิภาพของเกมคณิตศาสตร์จากหนังสือคู่มือ อุปกรณ์และเกมคณิตศาสตร์ ที่ได้ทำการปรับปรุง เพื่อสนองความคิดรวบยอดและความชำนาญเรื่องจำนวน โดยแบ่งนักเรียน

12 ห้อง เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทุกห้องเรียน จะเรียนตามปกติในครึ่งชั่วโมงแรกของการทดลอง ครึ่งชั่วโมงหลัง กลุ่มทดลองจะได้เล่นเกม หรือกิจกรรมที่กำหนดไว้ ส่วนกลุ่มควบคุมจะได้ทำกิจกรรมอื่นที่ไม่ใช่เกมการทดลองเป็นเวลานาน 8 สัปดาห์ ปรากฏว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ เมื่อได้เล่นเกมยุทธวิธีแล้วจะทำให้มีทัศนคติที่ดีขึ้น แต่ในด้านความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ และความชำนาญยังไม่ได้ผลแน่นอน

ดิกสัน และคนอื่นๆ (สุภัก ไหวหากิจ. 2543: 15 – 18; อ้างอิงจาก Dixon and others. 1997: 3677 - 3771) ได้ศึกษาเด็ก 4 กลุ่ม ในจำนวน 3 กลุ่ม ที่ได้รับการเล่านิทานให้ฟัง หลังการทำกิจกรรม คือ ฟังนิทานแล้วมีการสนทนา หรือพาศึกษานอกสถานที่ หรือแสดงบทบาทเลียนแบบตัวคน อีกกลุ่มหนึ่งฟังนิทาน โดยไม่มีกิจกรรมอื่นๆ ผลการทดลองพบว่า ในการฟังนิทานนั้น ถ้าเด็กได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเรื่องนั้นไปด้วย จะพัฒนาความคิดต่างๆ ได้ดีที่สุด แสดงว่า หลังจากเด็กฟังนิทานแล้ว ถ้าเด็กได้มีการสนทนาเล่าเรื่องได้ไปศึกษานอกสถานที่ และได้มีการเลียนแบบตัวละคร จะพัฒนาการคิดได้ดีกว่าเด็กที่ได้ฟังนิทานโดยไม่มีกิจกรรมอื่นๆ

ไบรแอนท์ และ ฮังเกอร์ฟอร์ด (Bryant and Hungerford. 1977: 44 - 49) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์หลักวิธีสอน ความคิดรวบยอดและค่านิยมทางสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียนอนุบาล โดยทดลองสอนเรื่องสิ่งแวดล้อมและปัญหามลภาวะ ใช้เวลาทดลองสอน 1 เดือน ผลปรากฏว่า นักเรียนอนุบาลสามารถสร้างความคิดรวบยอดเกี่ยวกับผลสืบเนื่องของสิ่งแวดล้อม และสำนึกในหน้าที่ของพลเมืองที่มีต่อสิ่งแวดล้อม และได้อภิปรายเพิ่มเติมว่า ข้อค้นพบนี้มีความสำคัญมาก เนื่องจากว่าวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการสอนเช่นนี้ ในระดับอนุบาลมีน้อยมาก และการสอนเช่นนั้นก็มีสิ่งที่จะทำได้โดยง่าย

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทานอีสป

3.1 ความหมายของนิทาน

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2541: 2 - 10) ให้ความหมายไว้ว่า นิทาน คือ สื่อที่มีประสิทธิภาพสำหรับการสร้างการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัย ไม่มีเด็กคนใดไม่ชอบฟังนิทาน นิทานสามารถสร้างจินตนาการ ความฝัน ความคิด ความเข้าใจ และการรับรู้ให้กับเด็ก

สัณหพัฒน์ อรุณธารี (2542: 2) ได้ให้ความหมายของนิทานว่า เป็นเรื่องที่มีผู้แต่งขึ้นใหม่ โดยยึดความสนุกสนานเพลิดเพลิน เป็นการผูกเรื่องให้เข้ากับสภาวะการณ์ในเวลานั้นๆ ซึ่งสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมคติสอนใจที่พึงประสงค์ ให้ผู้ฟังนำไปใช้ในชีวิต จากเนื้อหาของนิทาน เพื่อใช้เป็นสื่อในการเรียนรู้ของเด็ก

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 359, 588) ได้ให้ความหมายของนิทานไว้ว่า หมายถึง เรื่องที่เล่ากันมา เช่น นิทานชาดก นิทานอีสป และชาดก เป็นเรื่องแสดงให้เห็นตัวอย่างแห่งกรรมทุกเรื่องจะมีผู้ทำความดีและความชั่ว เนื้อเรื่องเพียบพร้อมด้วยด้วยคติสอนใจ การทำดีตลอดจนการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

สรุปได้ว่า นิทานเป็นเรื่องราวที่เล่าสืบต่อกันมา หรือเป็นเรื่องราวที่มีผู้แต่งขึ้นทั้งนี้มีจุดประสงค์ เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้กับเด็กในด้านความคิดจินตนาการ สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน รวมไปถึงสร้างคุณธรรม และปลูกฝังพฤติกรรมอันดีงามให้กับเด็กผ่านเนื้อเรื่องในนิทาน

3.2 ความหมายของนิทานอีสป

วรรณิ สิริสุนทร (2532: 14) กล่าวว่า นิทานสอนคติธรรม (Fables) เป็นนิทานสั้นๆ ตัวละครมีทั้งคนและสัตว์ สัตว์มีบทบาทเหมือนคน มีแกนเรื่องแกนเดียว มีโครงเรื่องง่ายและสั้น และต้องใช้บทเรียนที่สอนใจ เป็นข้อสรุปที่ชัดเจน เช่น นิทานอีสป นิทานชาดก ปัญจตันตระนิทาน (หิโตปเทศ) นิทานเทียบสุภาษิต

ไพพรรณ อินทนล (2534: 17) กล่าวถึงนิทานอีสปไว้ว่า เป็นนิทานประเภทสอนคติธรรม (Fables) คล้ายกับนิทานสอนใจ คือ ตัวเอก ต้องเป็นสัตว์แต่มีคติ เช่น ราชสีห์กับหนู

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537: 253) กล่าวว่า นิทานอีสป เป็นนิทานสอนคติธรรม (Fables) เป็นนิทานสั้นๆ ที่ให้คติในเรื่องของความดี ความชั่ว ความฉลาด ความโง่ ตัวละครในเรื่องเป็นสัตว์ ที่มีบทบาทการกระทำอย่างคน ให้บทเรียนสอนใจผู้อ่านด้วยข้อสรุปที่ชัดเจน

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2549: 34) กล่าวว่า นิทานอีสป เป็นเรื่องราวต่างๆ เพื่อมุ่งให้เกิดคติธรรมสอนใจในการดำรงชีวิต เพื่อเป็นแนวทางให้ละเว้นความชั่ว ทำแต่ความดี

จากที่มีผู้กล่าวมาสรุปได้ว่า นิทานอีสป เป็นนิทานที่มีตัวละครทั้งคนและสัตว์ สอดแทรกคติสอนใจในเรื่องความดี และไม่ดี ผู้อ่านเข้าใจด้วยข้อสรุปที่ชัดเจน เพราะมีโครงเรื่องที่สั้นเข้าใจง่าย

3.3 ประเภทและองค์ประกอบของนิทาน

วรรณิ สิริสุนทร (2532: 14 – 17) กล่าวถึง นิทานคติธรรมประกอบด้วย

1. นิทานอีสป (Aesop Fables) ผู้เขียนคือ อีสป (Aesop) ซึ่งเข้าใจว่าเป็นทาสชาวกรีก มีชีวิตอยู่ระหว่าง 620 – 560 ปีก่อนคริสตกาล เนื่องจากเขาถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพในการพูดและการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง ในสมัยนั้นออกมาในรูปแบบของนิทานสอนคติธรรม โดยตัวละครเป็นสัตว์ต่างๆ โดยเขียนออกมาเป็นภาษากรีก ต่อมาได้รับการแปลเป็นหลายๆ ภาษา

ตัวอย่างนิทานอีสป ได้แก่ หมาป่ากับลูกแกะ ราชสีห์กับหนู สุนัขจิ้งจอกกับนกกระสา สุนัขใน
 รางหญ้า

2. ปัญจตันตระ (The Panchatantra) เป็นนิทานสอนคติธรรมของอินเดีย เชื่อว่า
 ผู้แต่งเป็นคนอินเดียภาคใต้ ชื่อว่า วิศวศรมา มีชีวิตอยู่ราว พ.ศ. 843 – 943 ต้นฉบับเดิม เป็น
 ภาษาสันสกฤต ต่อมา มีการแปลเป็นหลายภาษา การเสนอเรื่องของนิทาน เป็นนิทานซ้อนนิทาน
 มีตัวละครส่วนมากเป็นสัตว์ แต่ละเรื่องประกอบด้วยหลักธรรมและคติชีวิต เข้าใจว่า วิศวศรมา
 แต่งนิทานขึ้น เพื่อใช้อบรมสั่งสอนองค์กุมารราชบุตรของพระมหากษัตริย์ ให้ข้อคิดในการปฏิบัติ
 ตน ในการประพฤติองค์ ให้ตั้งมั่นอยู่ในคุณธรรมความดี สาระของหลักธรรม แบ่งออกเป็น 5
 ประการ ได้แก่ การผูกมิตร การตัดขาดจากมิตร สงครามและความสงบสุข การสูญเสียของที่
 ตนมีอยู่ และผลของการกระทำอันไม่สมควร นิทานเหล่านี้ เขียนเป็นเรียงความร้อยแก้วและ
 ตอนท้าย เป็นโคลงหรือกลอนสั้นๆ ให้ข้อสรุปที่เป็นสุภาษิตสอนใจ เสถียรโกเศศ และนาคะประทีป
 ได้แปลปัญจตันตระใหม่ให้ชื่อว่า หิโตปเทศ ดำเนินเรื่องเป็นแบบนิทานซ้อนนิทานไปเรื่อย ๆ
 เช่นเดียวกัน และยังมีฉบับที่ชื่อว่า หิโตปเทศวัตถุปรณัม ซึ่งมีเนื้อหาทำนองเดียวกัน เพียงไปแต่
 ชื่อบุคคลในเรื่องเท่านั้น นิทานภาพที่เขียนขึ้นใหม่ โดยได้เค้าโครงจากปัญจตันตระ ได้แก่
 เรื่อง พราหมณ์กับแพะ แยกผู้มาเยือน ดึงกับจระเข้ บทเรียนของเจ้าป่า หนูกินเหล็ก สิ่งใดกับ
 กระต่ายน้อย ทั้ง 6 เรื่อง เรียบเรียงโดย สัตถา ดวงแก้ว วาดภาพประกอบโดย ปริดา – สิริชัย

3. นิทานเทียบสุภาษิต มีการยกสุภาษิตตั้งเป็นโครง 1 บท แล้วมีนิทานเทียบได้
 กับโครงนั้น เช่น นิทานเทียบสุภาษิต ของพระยาสีหราชฤทธิไกร (ทองคำ สีหอุไร) ซึ่งรวบรวมไว้
 เป็นนิทาน 84 เรื่อง

4. นิทานชาดก (Jatakas) เป็นนิทาน สอนคติธรรมของอินเดีย ไม่ปรากฏชัดว่า
 เริ่มมีขึ้นครั้งแรกเมื่อใด แต่เป็นที่รู้จักในยุโรป เมื่อคริสต์ศตวรรษที่ 5

คำว่า ชาดก มาจากภาษามคธ แปลว่า เกิดแล้ว คือ หมายถึง เรื่องราวของ
 พระพุทธเจ้า เมื่อยังเป็นพระสาวก ที่เกิดขึ้นมาแล้วในชาติก่อนๆ ชาดกต่างๆ จะกล่าวถึง
 พระพุทธเจ้า เมื่อยังเป็นพระโพธิสัตว์ นิทานชาดก เข้ามาในประเทศไทย ด้วยอิทธิพลของ
 พระพุทธศาสนา โดยโครงเรื่องของนิทานชาดกทุกเรื่องจะประกอบไปด้วย โครงเรื่องที่เป็นหลัก
 สำคัญ 3 ประการ คือ หลักจริยธรรม ได้แก่ หลักทั่วไปที่เป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา ได้แก่
 การไม่ทำชั่ว ทำความดี ชำระจิตใจให้ผ่องแผ้ว หลักธรรมความเชื่อ หลักความกตัญญู เป็นต้น
 หลักความเชื่อเรื่องพระโพธิสัตว์ ได้แก่ ทานบารมี ศีลบารมี เนกขัมบารมี ปัญญาบารมี เป็นต้น
 และหลักความสัมพันธ์ระหว่างนิทานชาดกกับนิทานชาวบ้าน ส่วนใหญ่เขียนเป็นร้อยแก้ว แล้ว
 สรุปเรื่องด้วยบทกลอน ที่เป็นคติสอนใจ เป็นเรื่องราวของสัตว์ที่อยู่ร่วมกันและให้บทเรียนที่เป็น

คติสอนใจ นิทานที่เป็นที่รู้จักกันดีคือ ทศชาติชาดก

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2537: 235) กล่าวถึงองค์ประกอบของนิทานสอนคติธรรมประกอบด้วย

1. คำโครงเรื่อง เป็นเรื่องสั้นๆ และง่าย มีตัวละครเพียง 2 – 3 ตัว เช่น เรื่อง กระจ่าตายกับเต่า กระจ่าตายและเต่าวิ่งแข่งกันและเต่าเป็นผู้ชนะทั้งคู่ ที่กระจ่าตายเป็นสัตว์ที่วิ่งเร็วกว่าเต่ามาก ทั้งนี้เป็นเพราะกระจ่าตาย มีความประมาทและเต่า มีความมานะพยายาม เรื่องทุกเรื่องของนิทานสอนคติธรรม จะจบลงด้วยข้อสรุปที่เป็นคติสอนใจ
2. ตัวละคร เทพทุกเรื่องมีตัวละครเป็นสัตว์ เช่น เต่า กบ ลิง สิงโต ฯลฯ ตัวละครในบางเรื่องเป็นคน หรือเป็นสิ่งไม่มีชีวิต เช่น ต้นไม้ เป็นต้น
3. ฉาก เป็นธรรมชาติ มีป่าเขา ลำธาร ตามสถานที่อยู่อาศัยของสัตว์ในเรื่อง ซึ่งจะแตกต่างจากสัตว์ในนิทานพื้นบ้าน ที่มีที่อยู่อาศัยและชีวิตแบบคน
4. คุณธรรม นิทานสอนคติธรรม มุ่งที่จะให้ข้อสรุปที่เป็นคติสอนใจ ในเรื่องของ ความดี ความชั่ว ความฉลาด ความโง่ ฯลฯ

เกริก ยุ้นพันธ์ (2539: 20 – 22) กล่าวถึง การแบ่งประเภทของนิทานตามรูปแบบของนิทานแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ 8 ประเภท คือ

1. เทพนิยายหรือเรื่องราวปรัมปรา เป็นนิทานหรือนิยายที่เกินเลยความเป็นจริงของมนุษย์ ส่วนใหญ่เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับอภินิหาร ตัวเอกหรือตัวละครเด่นๆ จะมีอภินิหารหรือเวทย์มนต์ ฤทธิ์เดช ฉากหรือสถานที่ในเรื่องมักเป็นสถานที่พิเศษ หรือถูกกำหนดขึ้นมา เช่น สรวงสวรรค์หรือเมืองบาดาล มีพระเอกเป็นตัวเจ้าชาย มีนางเอกเป็นเจ้าหญิง มีนางฟ้า เทวดา ยักษ์ เป็นต้น
2. นิทานประจำท้องถิ่นหรือนิทานพื้นบ้าน มักเป็นนิทานที่ถูกเล่าขานทอดต่อเนื่องกันมาเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตำนานพื้นบ้าน ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่น ภูเขา ทะเล แม่น้ำ เรื่องราวของวัตถุโบราณที่มีเหตุที่มาของการสร้าง
3. นิทานคติสอนใจ เป็นนิทานที่เรียบเคียงชีวิตเปรียบเทียบกับชีวิตและความเป็นอยู่ร่วมกันในสังคม ให้บังเกิดผล ในการดำรงชีวิต และความเป็นอยู่ให้พึงพิถันละเอียดรอบคอบและไม่ประมาท ช่วยเหลือหรือเมตตาต่อผู้อื่น และอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข
4. นิทานวีรบุรุษ เป็นนิทานที่กล่าวอ้างถึงบุคคล ที่มีความสามารถ อดอาจกล้าหาญ มักเป็นเรื่องที่ถ่ายทอดเรื่องจริงของบุคคลสำคัญๆ ไว้ มักสร้างฉากหรือสถานการณ์ที่น่าตื่นเต้นเกินความเป็นจริง เพื่อให้เรื่องราวสนุกสนานทำให้เกิดความรู้สึกคล้อยตามบุคคลที่เป็นวีรบุรุษนั้นมีความสามารถและน่าสนใจจริงๆ

5. นิทานอธิบายเหตุ เป็นเรื่องราวของเหตุที่มาของสิ่งหนึ่งสิ่งใดและอธิบายพร้อมตอบคำถามเรื่องราวนั้นๆ ด้วย เช่น เรื่องกระต่ายในดวงจันทร์ ทำไมน้ำทะเลจึงเค็ม น กยุงกับกา เป็นต้น

6. เทพปกรณัม เป็นนิทานที่เกี่ยวกับความเชื่อ โดยเฉพาะตัวบุคคลที่มีอภินิหารเหนือความเป็นจริงลึกลับ ได้แก่ พระอินทร์ พระพรหม ทศกัณฐ์ เป็นต้น

7. นิทานที่มีสัตว์เป็นตัวเอก เปรียบเทียบเรื่องราวเกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ที่อยู่ร่วมกันในสังคม สอนจริยธรรม แฝงแง่คิดและแนวทางแก้ไข บางครั้งสอนแบบทางอ้อมผู้อ่านหรือผู้ฟังจะต้องพิจารณาเอง เป็นเรื่องบันเทิงคดีที่สนุกสนาน

8. นิทานตลกขบขัน เป็นเรื่องเปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่ แต่มีมุขที่ตลกขบขัน สนุกสนาน ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นสุข เนื้อเรื่องเกี่ยวกับไหวพริบ เรื่องราวแปลกๆ เรื่องเหลือเชื่อ เรื่องเกินความจริง เป็นต้น

นิทานมีหลายประเภทด้วยกัน การแยกประเภทนิทานขึ้นอยู่กับ ลักษณะของเรื่อง และที่มาของนิทานเป็นสำคัญ ซึ่งจะขอแบ่งประเภทของนิทานออกเป็น 8 ประเภท (สันหพัฒน อรุณธำรี. 2542: 17) ตามสภาพการณ์ปัจจุบัน ดังนี้

1. นิทานปรัมปรา
2. นิทานท้องถิ่น
3. นิทานเทพนิยาย
4. นิทานตลกขบขัน
5. นิทานสร้างเสริมคุณธรรม
6. นิทานเรื่องเกี่ยวกับสัตว์
7. นิทานที่ให้ความรู้เฉพาะเรื่อง เช่น เรื่องยาเสพติด เรื่องสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

8. นิทานส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

สรุปได้ว่า นิทานคติธรรมนั้น เป็นเรื่องราวที่มีคติสอนใจแฝงไว้ด้วยคุณธรรมจริยธรรมเกี่ยวกับการอยู่ร่วมกัน โดยถ่ายทอดออกมาเป็นเรื่องราวต่างๆ ซึ่งมีทั้งสัตว์ คน เทวดา นางฟ้าเป็นตัวแทนในการสื่อให้เห็นถึงการปฏิบัติมากยิ่งขึ้น

3.4 วิธีการเล่านิทานและเทคนิคในการเล่านิทานแบบสถานการณ์จำลอง

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2541: 16 – 17) กล่าวถึง การเล่านิทาน มีขั้นตอนการดำเนินการเป็นลำดับแต่ละขั้นตอนของการเล่า ต้องมีการจัดเตรียมให้เหมาะสม จึงจะทำให้การเล่านิทานมีความหมาย ประทับใจผู้ฟัง แม้ว่านิทานจะเป็นสิ่งที่เด็กชอบ และพร้อมที่จะฟังอยู่

เสมอก็ตาม นิทานทุกเรื่อง ก็กับการเล่าทุกครั้ง ไม่สามารถตรึงให้เด็กอยู่กับที่ได้ตั้งแต่ต้นจนจบ เว้นแต่กระบวนการการเล่านั้น จะมีขั้นตอนการเตรียมการที่นอกจากจะทำให้ให้นิทานดำเนินไปสู่ จุดประสงค์ของผู้เล่าที่ต้องการแล้ว ต้องทำให้เด็กเพลิดเพลินกับการฟังนิทานด้วย ในการเตรียมการเพื่อเล่านิทาน ถ้าครูเป็นผู้เล่าควรจัดเตรียมเนื้อหาในนิทานก่อน ถ้าเป็นนิทานที่มาจาก หนังสือนิทาน ครูต้องอ่านให้เข้าใจ จำเนื้อเรื่องให้ได้ เมื่อนำไปเล่าประกอบภาพในหนังสือจะได้ พูดยุติความต่อเนื่องเป็นเรื่องราว มีหยุดพัก ถามตอบจะทำให้เข้าใจง่ายไม่ลืมน

การเตรียมเด็กสำหรับฟังนิทาน ที่นั่งของเด็กกับครูต้องใกล้ชิดกัน ครูอาจนั่งสูงกว่าเด็กเล็กน้อย เพื่อให้สามารถแสดงภาพในหนังสือ หรือภาพอื่นๆ บนตักในระดับสายตา ขณะเล่าควรจัดเด็กเป็นกลุ่มเล็กๆ ถ้าเป็นกลุ่มใหญ่ให้นั่งล้อมวงครู แล้วครูเริ่มกิจกรรมเตรียมเด็กด้วยการร้องเพลง ดูภาพ หรือกล่าวคำจูงใจ เพื่อให้เด็กมีอารมณ์พร้อมที่จะฟัง เมื่อพร้อมแล้ว จึงเริ่มต้นด้วยการเล่านิทาน หากมีจุดประสงค์ของการฟังต้องบอกเด็กด้วย

การดำเนินเรื่องอาจเป็นการนำเสนอด้วยภาษาพูดเพียงอย่างเดียวหรือใช้ภาษาท่าทาง หรือใช้สื่อประกอบต่างๆ ทั้งแถบบันทึกเสียงและภาพประกอบ ผู้เล่าต้องใช้ภาษาที่เด็กเข้าใจง่าย ถูกหลักไวยากรณ์ บทสนทนา อาจใช้ภาษาถิ่น หรือใช้คำคุ้นที่เด็กเคยชิน จะช่วยให้การเล่ามีประสิทธิภาพ และความหมายตรงกับจุดประสงค์ของผู้เล่ามากขึ้น

การสรุปเรื่อง ขั้นตอนสุดท้ายของการเล่านิทานทุกครั้ง ควรมีการสรุปเรื่องด้วยคำถามเกี่ยวกับประเด็นสาระสำคัญของเรื่อง ลักษณะของตัวแสดงในเรื่อง ความรู้และคำสอนที่ได้จากเรื่อง เพื่อให้เด็กได้คิด ทบทวน และเก็บข้อความรู้จากนิทานเป็นการย้ำเตือน ทำให้เด็กจดจำเรื่องราวได้ดี

การเล่านิทานให้สนุก และเป็นที่ยินชอบของผู้ฟัง จะต้องฝึกฝนอบรมจนเป็นทักษะ หรือเกิดจากความสามารถเฉพาะตัวที่มีมาแต่เดิม หากผู้เล่ามีความต้องการเป็นผู้เล่านิทานที่ดี เก่ง มีความสามารถในการจูงใจเด็กที่เป็นผู้ฟัง ควรที่จะศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ ทดลองปฏิบัติ และ เล่านิทานให้เด็กฟังอยู่เป็นประจำสม่ำเสมอ สัทนพัตมน์ อรุณธารี (2542: 25) กล่าวว่า การเล่านิทาน ผู้เล่าจำเป็นต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. การเลือกเรื่องที่จะเล่า
2. การดัดแปลงเนื้อเรื่องให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ฟัง
3. การเตรียมตัวและจัดเตรียมสื่อเล่านิทานของผู้เล่า
4. การลงมือเล่านิทาน ผู้เล่าจะต้องเล่าให้ราบรื่นตลอด ด้วยรูปแบบและเทคนิคเฉพาะของผู้เล่าเอง
5. สถานที่และเวลาที่ใช้เล่านิทาน ผู้เล่าจะต้องพิจารณาเพื่อความเหมาะสม

6. การติดตามผลการเล่านิทาน ผู้เล่าจะต้องสังเกตความพึงพอใจของผู้ฟัง ด้วยว่าให้ความสนใจมากน้อยเพียงใด

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542: 78 – 79) ได้เสนอวิธีการ เล่านิทานที่ครูควรทราบ ดังนี้คือ

1. เนื้อเรื่องต้องเหมาะสมกับวัย ใช้เรื่องที่ดีชนะความชั่วเสมอไปและผู้เล่า ต้องจำเนื้อเรื่องได้ทุกตอน
2. เสียง ผู้เล่าจะต้องให้เด็กทั้งหมดได้ยินเสียงผู้เล่าอย่างชัดเจน ระดับเสียงและ จังหวะพูดถูกต้อง ต้องเหมาะสมกับเนื้อเรื่อง ใสความรู้สึกลงไป น้ำเสียง ถ้าผู้เล่าสามารถทำ เสียงสูงต่ำ ทำเป็นเสียงเด็ก เสียงคนแก่ หรือทำเสียงตามลักษณะของตัวละครได้ เด็กจะยิ่งสนใจ มากยิ่งขึ้น
3. ท่าทาง ถ้ามีภาพประกอบผู้เล่าไม่ต้องใช้ท่าทางมากนักแต่เน้นที่ภาพ หากไม่ มีภาพประกอบก็ควรใช้ท่าทางประกอบบ้างตามโอกาส แต่อย่าใช้มากเกินไป พึงระวังให้เป็นไป ตามธรรมชาติ
4. จังหวะ จังหวะการพูดเป็นสิ่งที่จะช่วยให้นิทานน่าสนใจ
5. อารมณ์ ในขณะที่เล่าควรเล่าให้เด็กเห็นถึงความรู้สึก และ อารมณ์ของผู้เล่า เช่น อารมณ์รื่นเริง ความรู้สึกตื่นเต้น หรืออารมณ์เศร้า ฯลฯ
6. ข้อตกลง ก่อนฟังนิทานควรมีข้อตกลงกันว่าผู้ฟังจะต้องไม่พูดแซงในขณะที่ฟัง นิทาน
7. เวลาในการเล่า เด็กอายุ 4 – 5 ขวบ หรือ 5 – 6 ขวบ ใช้เวลาประมาณ 10 – 15 นาที

สิริมา ภิญโญนนตพงษ์ (2549: 40 – 41) กล่าวว่า หลักการเล่านิทานสำหรับเด็ก ปฐมวัยมีหลักปฏิบัติ ดังต่อไปนี้

1. การเลือกนิทานสำหรับเด็กปฐมวัย การเลือกนิทานสำหรับนำมาเล่า หรืออ่าน ให้เด็กปฐมวัยฟัง เป็นเรื่องที่ต้องพิถีพิถันและพิจารณาให้รอบคอบ ทั้งนี้เพราะการฟังนิทาน เป็นกิจกรรมที่จะส่งผลกระทบต่อจิตใจและพฤติกรรมของเด็ก
2. นิทานที่ครูเลือกจะต้องเหมาะสมกับวัย ความพร้อมและวุฒิภาวะสำหรับเด็ก
3. นิทานเรื่องนั้นสนองความต้องการพื้นฐานและความต้องการตามธรรมชาติ ของเด็ก
4. นิทานควรจะได้มีส่วนในการกระตุ้นปลูกฝังจินตนาการของเด็ก โดยเฉพาะ อย่างยิ่งในช่วงที่เด็กอายุ 4 – 6 ปี เป็นช่วงที่เด็กกำลังพัฒนาความคิดและจินตนาการ

5. นิทานที่นำมาเล่าหรืออ่านให้เด็กปฐมวัยฟัง จะต้องเป็นวรรณกรรมที่ดีทั้ง โครงเรื่องและพฤติกรรม มีภาษาเหมาะสม ชัดเจน ง่าย และเสนอแนะวิธีแก้ปัญหาแก่เด็กๆ ในการเผชิญอุปสรรคและความยากลำบากด้วยวิธี การสร้างสรรค์ ใช้ความเพียร มานะอดทน และสติปัญญาในการแก้ไขปัญหา

6. ในการเลือกควรเลือกนิทานที่มีเนื้อหาหลากหลาย ในการเล่าแต่ละครั้งควรมี เนื้อหาเรื่องที่แตกต่างกันออกไปหลายๆ แนว

7. นิทานที่มีเนื้อหาสาระที่มุ่งให้เด็กได้ขยายประสบการณ์ ได้รับข้อมูลข่าวสาร ที่แปลกใหม่ ครูสมควรนำมาเลือกเล่าให้เด็กๆ ฟังโดยพิจารณาให้เหมาะสมกับช่วงอายุวุฒิภาวะ และประสบการณ์พื้นฐานเดิมของเด็ก

8. นิทานที่เหมาะสมแก่การเลือกนำมาเล่าให้เด็กฟังควรเป็นนิทานที่ช่วยปลูกฝัง ลักษณะนิสัยที่ดีงามให้แก่เด็ก

9. นิทานที่ช่วยเสริมสร้างจริยธรรมและคุณธรรมง่ายๆซึ่งเด็กปฐมวัยทำได้ เช่น การช่วยเหลือตนเอง การเอื้อเฟื้อแบ่งปันของเล่นให้เพื่อน การดูแลรักษาเครื่องใช้ เป็นต้น

สุชาติ กิจพิทักษ์ (2549: 10 – 11) กล่าวว่า การเล่านิทานแบบสถานการณ์จำลอง ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนเข้าไปอยู่ในสถานการณ์ที่สร้างขึ้น เพื่อฝึกหัดให้คิดแก้ปัญหา ตัดสินใจ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นเตรียม ผู้สอนจัดเตรียมสถานการณ์จำลองที่ตนเองรู้จักจุดประสงค์การใช้

ขั้นนำเสนอสถานการณ์ แจ้งจุดประสงค์การปฏิบัติ ขั้นตอนการปฏิบัติ และเปิด โอกาสให้ผู้เรียนซักซ้อมทำความเข้าใจก่อน

ขั้นมอบหมายบทบาท ผู้เรียนจะได้เลือกรับบทบาทการแสดงตามความเหมาะสม สรุปลได้ว่า วิธีการเล่านิทานและเทคนิคในการเล่านิทานนั้น มีองค์ประกอบด้วยกัน หลายรูปแบบ ทั้งนี้ มุ่งเน้นจุดประสงค์การเกิดประโยชน์ของผู้ฟังอย่างสูงสุด ตั้งแต่การคัดเลือก นิทาน การจัดเตรียมตัวของผู้เล่า และสื่ออุปกรณ์ประกอบการเล่า รวมไปถึง รูปแบบวิธีการ นำเสนอเนื้อเรื่องของนิทาน ก็เป็นส่วนหนึ่งในการที่จะทำให้ผู้ฟังสนใจ และเกิดการเรียนรู้

3.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับนิทาน

งานวิจัยในประเทศ

วารี นิยมธรรม (2536: 46 – 49) ได้ศึกษา ผลการใช้เทคนิคแม่แบบจากนิทาน ชาดก เพื่อพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ในนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2535 โรงเรียนอนุบาลปราจีนบุรี อำเภอเมือง จังหวัดปราจีนบุรี จำนวน 90 คน โดยกลุ่มทดลอง ที่ 1 ได้รับแม่แบบจากนิทานชาดก กลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการสอน โดยแผนการสอนของ

กองวิชาการ ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการสอนพบว่า กลุ่มที่สอนโดยใช้แม่แบบนิทานชาดก มีพัฒนาการเชิงจริยธรรม ด้านความเมตตากรุณามากกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมากกว่ากลุ่มควบคุม และกลุ่มที่สอนตามแผนการสอนของกองวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีพัฒนาการทางจริยธรรม ด้านความเมตตากรุณามากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนกลุ่มที่สอนโดยใช้แม่แบบนิทานชาดก มีพัฒนาการเชิงจริยธรรมด้านความเมตตากรุณา มากกว่ากลุ่มที่สอนตามแผนการสอนของกองวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ โดยกลุ่มที่สอน โดยใช้นิทานชาดก มีค่าคะแนนเฉลี่ย 10.23 และกลุ่มที่สอนตามแผนการสอนของกองวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มีค่าคะแนนเฉลี่ย 9.2 และกลุ่มควบคุมมีค่าคะแนนเฉลี่ย 7.2

สุภัค ไหวหากิจ (2543: 61) ได้ศึกษา เปรียบเทียบการรับรู้วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคติธรรม และการเล่นแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบูรณ์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 315 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน และการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ มีการรับรู้วินัยในตนเอง หลังการทดลองไม่แตกต่างกัน ซ้ำยังไม่เป็นตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่พบว่า กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคติธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย การรับรู้วินัยในตนเองสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือโดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 39.87 และค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.80 ตามลำดับและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับ

อภิรตี สีนวล (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานฉงน กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2546 โรงเรียนปทุมมานุกูล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช เขต 4 อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทานฉงน มีความสามารถในการแก้ปัญหาตนเอง และความสามารถในการแก้ปัญหาตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น มีค่าสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทานฉงน มีค่าสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานฉงนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วรภรณ์ ปานทอง (2548: 61) ได้ศึกษา ผลของการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่าง

เป็นเด็กนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนอนุบาลวัดไตรรัตนาราม สังกัดสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมการเล่านิทานคติธรรม ประกอบการเล่นบทบาทสมมติ ในแต่ละช่วงสัปดาห์มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคม โดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

สรุปได้ว่า นิทานเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมของเด็กได้อย่างหลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมทางสังคม เพราะเด็กต้องการตัวแบบที่ดี ในการเป็นแบบอย่างด้านคุณธรรมจริยธรรม และสามารถสะท้อนให้เห็นถึงค่านิยมที่ดีให้เกิดขึ้นกับเด็กได้ทั้งทางด้านความร่วมมือ การช่วยเหลือ และการแบ่งปัน

งานวิจัยต่างประเทศ

ดิกสัน จอห์นสัน และ ซอลส์ (Dixon, Johnson & Salts. 1977: 367 – 379) ได้วิจัยเกี่ยวกับเรื่องการจัดกิจกรรมการเล่านิทานให้กับเด็กอนุบาล 3 – 4 ปี ที่โรงเรียนในเมืองดีทรอยต์ จำนวน 46 คน แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 เล่านิทานให้เด็กฟังแล้วแสดงบทบาทประกอบตามเนื้อเรื่อง กลุ่มที่ 2 เล่านิทานให้ฟังพร้อมกับพาไปดูของจริงนอกสถานที่ เช่น ไปสวนสัตว์ ไปซื้อของ กลุ่มที่ 3 เล่านิทานแล้วสนทนากับเด็กเกี่ยวกับเรื่องที่เล่าให้ฟัง และกลุ่มที่ 4 เป็นกลุ่มควบคุม ผลพบว่า กลุ่มเด็กที่ได้แสดงบทบาทประกอบตามเรื่องได้แสดงบทบาทเลียนแบบตัวละครในเนื้อเรื่องไปด้วย จะพัฒนาจิตลักษณะต่างๆ ได้ดีที่สุด แสดงว่าเมื่อเด็กได้ฟังนิทานแล้ว เกิดความต้องการที่จะเลียนแบบตัวละครที่ตัวชอบ หรือตัวละครที่ได้รับความสำเร็จจากพฤติกรรมนั้น และเนื้อหาในนิทานถ้าเป็นเรื่องที่ใกล้ความจริง เช่น เทพนิยายแล้วจะให้ผลดีต่อจิตลักษณะของเด็กได้ดีกว่านิทานที่มีเนื้อหาใกล้ชีวิตเด็ก

คลอร์ และ เบรย์ (สุภาวดี ไยพิมล. 2533: 30; อ้างอิงจาก Clore and Bray. 1978: 156) ได้ศึกษา ผลการใช้นิทาน ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมและทัศนคติของเด็กโดยใช้หุ่นจำลองและการแสดงบทบาทสมมติ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชาย จำนวน 62 คน จากโรงเรียนประถมศึกษา 2 แห่ง โดยให้นักเรียนแสดงอุปนิสัยท่าทางให้เหมือนกับตัวละครในนิทานนั้น เมื่อเรียนจบแล้ว วัดทัศนคติทันที พบว่า เด็กชายเหล่านี้ มีทัศนคติที่ดีต่อสัตว์ และหลังจากนั้นอีก 6 สัปดาห์ ทำการวัดอีกครั้งหนึ่ง ผลปรากฏว่า การวัดทัศนคติของเด็กชายทั้งสองโรงเรียน มีความมั่นคง เด็กชายที่เคยล่าสัตว์ ก็เลิกล่าสัตว์โดยแน่นอน ผลการศึกษาคั้งนี้ แสดงว่า นิทานมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและทัศนคติที่มั่นคงของเด็ก

4. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จำลอง

4.1 ความหมายของสถานการณ์จำลอง

ชูลท์ (Schultz. 1972: 4) กล่าวถึง การใช้สถานการณ์จำลองว่า เป็นการสอนแบบปฏิบัติการที่ใช้แบบจำลองหรือกระบวนการต่างๆ เหมือนระบบของจริง การสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง เป็นการสอนที่สมมติสถานการณ์ต่างๆ ที่คล้ายกับสภาพที่เป็นจริง โดยฝึกให้ผู้เรียนหรือผู้ที่อยู่ในสถานการณ์นั้น ไปฝึกปฏิบัติและแก้ปัญหาต่างๆ ด้วยตนเอง และยังทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการเรียนรู้ด้านต่างๆ ดีกว่าสอนแบบบรรยาย

เคอร์ (กนกรัตน์ พงษ์สมุทร. 2535: 29; อ้างอิงจาก Kerr. 1997: Games and Simulations in English Language) ได้กล่าวถึง การใช้สถานการณ์จำลองว่า ผู้เข้าร่วมสถานการณ์ จะต้องปฏิบัติตามข้อมูลและสถานการณ์ที่กำหนดวัตถุประสงค์ ในการร่วมสถานการณ์นั้น ผู้เข้าร่วมสถานการณ์ จะต้องยอมรับและปฏิบัติตามข้อมูล และวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง ผู้เข้าร่วมสถานการณ์อาจได้รับข้อมูล ได้รับบทบาทที่แตกต่างไปจากชีวิตจริงก็ได้ เหตุการณ์ในสถานการณ์จำลอง จะดำเนินต่อไปในทางใด หรือผลของสถานการณ์จะเป็นอย่างไรนั้น เป็นเรื่องที่คาดการณ์ล่วงหน้าไม่ได้ เพราะจะต้องขึ้นอยู่กับผลการตัดสินใจของผู้เข้าร่วมสถานการณ์

โฮลเดน (Holden. 1981: 5) กล่าวว่า สถานการณ์จำลอง เป็นการจำลองสถานการณ์ที่ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริง ส่วนมากจะอยู่ในรูปแบบของการแก้ปัญหา ครูทำหน้าที่เป็นเพียงผู้ควบคุม จะนำของจริงต่างๆ มาเป็นสื่อในการกระตุ้นผู้เข้าร่วม ให้ใช้ทักษะทางภาษาทุกด้าน ในการรับข้อมูลพร้อมๆ กัน ผู้เข้าร่วมสถานการณ์แต่ละคน จะได้รับบัตรแสดงขอบข่ายหน้าที่ความรับผิดชอบ และข้อมูลจำเป็นเพิ่มเติม ทุกคนต้องปฏิบัติตามหน้าที่ของตนเองอย่างจริงจัง

โจนส์ (Jones. 1982: 5) กล่าวว่า สถานการณ์จำลอง เป็นเหตุการณ์หนึ่ง ซึ่งไม่ใช่การสอนโดยครู แต่นักเรียนเป็นผู้เข้าร่วมในเหตุการณ์นั้น และเป็นผู้ที่ทำให้เหตุการณ์นั้น ดำเนินต่อไป โดยได้รับมอบหมายภารกิจในสังคม และความรับผิดชอบที่เกี่ยวข้องอยู่ในสถานการณ์นั้น ซึ่งต้องมีการแก้ปัญหา และการตัดสินใจรวมอยู่ด้วย ส่วนครูเป็นผู้กำหนดเวลาเริ่มต้น และเวลาของสถานการณ์ นอกจากนี้ ครูมีหน้าที่อธิบายรายละเอียดต่างๆ ที่สำคัญในสถานการณ์นั้น และกำหนดว่าใครเป็นใคร ใครทำหน้าที่อะไร มีหน้าที่รับผิดชอบเรื่องใดบ้าง

บุญทัน อยู่ชุ่มบุญ (2533: 154) ได้ให้ความหมายของสถานการณ์จำลองว่า สถานการณ์จำลอง คือ การจัดเลียนแบบสถานการณ์จริงให้มากที่สุด ให้ผู้เรียนได้กระทำ เพื่อฝึกการกระทำ เพื่อฝึกการคิดแก้ปัญหาและตัดสินใจจากสภาพการณ์ที่เขากำลังเผชิญอยู่นั้น ราวกับ

ว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเขาเอง โดยตรงและตัวนักเรียนยังมีโอกาสทราบว่า ความคิดเห็นของเขานั้นเป็นอย่างไร ถูกต้อง แตกต่าง หรือเหมือนกับเพื่อนอย่างไร จากการอภิปรายร่วมกับเพื่อน และครู

นียดา สุวิชาวรพันธุ์ (2541: 12) กล่าวว่า สถานการณ์จำลองสร้างขึ้น เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ปัญหาที่เกิดขึ้น การรู้จักวิเคราะห์ การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การรู้จักอดทนต่อการถูกวิจารณ์ สามารถตัดสินใจใช้เหตุผลในการคิดแก้ปัญหาได้มากขึ้น

จันทิมา แซ่อึ้ง (2545: 40) กล่าวว่า สถานการณ์จำลอง หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมให้ใกล้เคียง หรือเลียนแบบเหตุการณ์ให้ใกล้เคียงกับเหตุการณ์จริง โดยให้นักเรียนแสดงบทบาทตามลำดับสถานการณ์นั้น และเปิดโอกาสให้นักเรียนวิเคราะห์ อภิปราย เกี่ยวกับบทบาทที่ได้แสดง พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และสรุปประเด็นสำคัญของสถานการณ์นั้นๆ

จากการการศึกษา ความหมายของสถานการณ์จำลอง ดังที่กล่าวมา สรุปได้ว่า สถานการณ์จำลอง เป็นการจัดเหตุการณ์ หรือสภาพแวดล้อมที่จัดขึ้นให้ใกล้เคียงกับเหตุการณ์ที่ต้องการพัฒนาผู้เรียน เพื่อฝึกและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดทักษะในการใช้ภาษา การคิดแก้ปัญหา วิเคราะห์หรืออย่างมีเหตุผลในสถานการณ์ที่พบ

4.2 ความมุ่งหมายในการสร้างสถานการณ์จำลอง

อัญชลี แจ่มเจริญ (2522: 5) กล่าวถึง ความมุ่งหมายในการสร้างสถานการณ์จำลองไว้ ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนได้พบและรู้จักแก้ปัญหา ซึ่งอาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักคิดและนำเหตุผลมาอภิปรายเพื่อประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหา
3. เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ให้รู้จักวิพากษ์วิจารณ์และอดทนต่อการถูกวิพากษ์วิจารณ์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีวินัยในตนเอง สำนึกถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น
4. เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอน จากการฟังครูแต่ผู้เดียวมาเป็นการที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น

เซย์ (กนกรัตน์ พงษ์สมุทร. 2537: 32 - 33; อ้างอิงจาก Shay. 1980: Simulation in the Classroom : An Appraisal) กล่าวว่า สถานการณ์จำลองสร้างขึ้นเพื่อ

1. ใช้ในการสร้างบรรยากาศในความเป็นกันเอง (To Break the Ice) ใช้สถานการณ์จำลอง ในการแนะนำให้นักเรียนรู้จักซึ่งกันและกัน และรู้จักกันมากขึ้น หรือใช้แนะนำวิชาที่เรียน กิจกรรมบางอย่างสามารถใช้การสร้างบรรยากาศ เพื่อช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในห้องเรียน การเลือกใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อความมุ่งหมายนี้ ควรมีข้อจำกัดเป็นกิจกรรมสั้นๆ ที่ควรจะกระทำไปแล้วเสร็จใน 1 – 2 ชั่วโมงของการเรียนการสอน

2. เพื่อที่จะบอกความจริง (To Impart Facts) สถานการณ์จำลองมักไม่ใช้เดี่ยวๆ ในการสอนความรู้เกี่ยวกับข้อเท็จจริง มีสถานการณ์จำลองมากมายที่ออกแบบ เพื่อใช้ในการให้ข้อมูล โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อทำให้นักเรียนมีความรู้ และประสบการณ์มากขึ้น

3. เพื่อพัฒนาความรู้สึกหนักแน่น (To Develop Empathic Sensitivity) สถานการณ์จำลองส่วนมากมักถูกออกแบบมา เพื่อให้นักเรียนได้รับรู้และตระหนักเกี่ยวกับเรื่องวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ สถานการณ์จำลอง จะช่วยให้นักเรียนมีสายตากว้างไกล ส่งเสริมพัฒนาการการรับรู้ที่ถูกต้องมากยิ่งขึ้น ทำให้เข้าใจและมีเหตุผลมากยิ่งขึ้น

4. เพื่อสำรวจอนาคต (To Explore the Future) สถานการณ์จำลองที่ใช้ในห้องเรียนออกแบบเพื่อทำนาย หรือเพื่อเพิ่มประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับอนาคต ให้กับนักเรียน ได้จัดฉากหรือสถานการณ์บางอย่างที่จะมีขึ้นในอนาคต ถูกจำลองอยู่ในแบบจำลองหรือความคิดรวบยอด ก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ และเพิ่มความสามารถในการที่จะต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงที่ถูกควบคุม ทำให้มีความสามารถในการแก้ปัญหามากขึ้น และมีความสามารถในการประเมินผลระยะยาวของการกระทำต่างๆ

สรุปได้ว่า ความมุ่งหมายในการสร้างสถานการณ์จำลอง เพื่อพัฒนาเพิ่มพูนประสบการณ์ ทักษะ ให้กับผู้เรียน โดยให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียนได้อย่างชัดเจน

4.3 คุณลักษณะของสถานการณ์จำลอง

มอนโร (อมรา รสสุข. 2529: 15; อ้างอิงมาจาก Monroe. 1969: 45 – 46) กล่าวว่า สถานการณ์จำลองมีลักษณะที่สำคัญมาก 4 ประการ คือ

1. มีความคล้ายคลึงกับกับสภาพความเป็นจริง สถานการณ์จำลองจะต้องจัดเตรียมองค์ประกอบที่จะทำให้นักเรียนกระทำการต่างๆ ได้ องค์ประกอบดังกล่าวนี้ อาจเปรียบเทียบได้ว่าเป็นการคาดคะเน ในการสืบสวนตามระเบียบวิธีทางวิทยาศาสตร์ หรือเป็นตัวกำหนดให้ในแบบจำลองคณิตศาสตร์ เป็นอุปกรณ์และกฎเกณฑ์ที่ใช้ในการเล่นเกมส์ เป็นคำจำกัดความ ของความขัดแย้ง และบุคลิกลักษณะในบทบาทสมมติ หรือเป็นตัวแปรตาม ในการทดลอง ในการสอนเกี่ยวกับการตัดสินใจ สถานการณ์จำลอง จะต้องสร้างสภาพแวดล้อมให้นักเรียนได้

ปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง และจะต้องมีลักษณะของความเป็นจริงให้มากพอที่นักเรียนได้ฝึกฝนในการเผชิญหน้ากับสิ่งต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นได้ในชีวิตจริง

2. จัดให้มีสภาพการสูญเสียน้อยที่สุด นักเรียนสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงคำตอบที่ได้ตอบไปแล้วได้ โดยไม่ทำลายสถานการณ์เดิม

3. ผลย้อนกลับจะต้องเป็นเครื่องหมายของผลลัพธ์ สถานการณ์จำลองช่วยให้นักเรียนทราบถึงผลของคำตอบไปในรูปสัญลักษณ์ โดยไม่ทำให้บรรยากาศของการเรียนรู้เปลี่ยนแปลงไปไม่ว่าจะเป็นด้านกายภาพหรือจิตวิทยา

4. สามารถทำซ้ำได้ จากลักษณะของข้อที่ 2 และ 3 ทำให้แบบฝึกหัด สถานการณ์จำลอง เป็นสิ่งที่สามารถทำซ้ำๆ ได้ เพราะเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ทบทวนหรือดำเนินการซ้ำๆ เพื่อให้ข้อสรุปที่ดีที่สุด

จากคุณลักษณะที่กล่าวมา สรุปได้ว่า สถานการณ์จำลองมีลักษณะของกิจกรรมที่มีสภาพความเป็นจริง เป็นองค์ประกอบหลัก เพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นภาพเป็นสัญลักษณ์ที่ชัดเจน และเปิดโอกาสให้เด็ก ได้พัฒนาทักษะจากการทำกิจกรรมซ้ำๆ ได้ เพื่อทบทวนให้ได้ข้อสรุปที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

4.4 องค์ประกอบของการสร้างสถานการณ์จำลอง

โคลแมน (Stadsklev. 1974: 15 ; citing Coleman. 1967) กล่าวถึง องค์ประกอบของเกมสถานการณ์จำลอง ดังนี้

1. ผู้เล่น หรือผู้แสดง ซึ่งถูกกำหนดให้เป็นกลุ่มเล็กๆ แต่ละคนต้องพยายามทำให้ประสบความสำเร็จตามจุดประสงค์

2. กฎเกณฑ์ จะเป็นตัวกำหนดขอบเขต และคำจำกัดความในการกระทำ ที่ถูกต้องตามธรรมชาติของผู้เล่น และกฎเกณฑ์ยังสร้างคำสั่ง เหตุการณ์และโครงสร้างพื้นฐานในขอบเขตของการกระทำหรือการแสดงที่ถูกจัดขึ้น

3. เวลา จะเกี่ยวข้องกับความต่อเนื่องของเวลาในการเล่นและการจบเกม

4. กิจกรรมของชีวิตจริงและกฎของพฤติกรรม ซึ่งถูกกำหนดโดยเกณฑ์ กิจกรรมนี้จะทำหน้าที่แทนสถานการณ์จำลอง และเป็นตัวกำหนดวัตถุประสงค์ในการเล่น

นาตยา ภัทรแสงไทย (2525: 292 – 294) กล่าวถึง องค์ประกอบของเกมสถานการณ์จำลองว่าประกอบด้วย

1. จุดมุ่งหมาย จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในเกณฑ์ต้องชัดเจนว่า เกมที่ออกแบบไว้มีมุ่งที่จะสอนอะไร อาจมีลักษณะของการพัฒนาสติปัญญา เช่น ความคิด ความคิดรวบยอด และการให้เหตุผล หรือการพัฒนาด้านจิตพิสัย เช่น ค่านิยม คุณธรรม อารมณ์และเจตคติ หรือ

พัฒนาทั้งสองอย่าง สิ่งที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ จะต้องแยกความแตกต่างระหว่างจุดหมายของ เกม จุดมุ่งหมายของเกม หมายถึง เป้าหมายของผู้เล่นเกม จุดมุ่งหมายของเกม จะเน้นวิถีทางที่จะนำไปสู่จุดมุ่งหมายของการเรียน

2. สาระของเกม สาระของเกม ต้องแสดงให้เห็นถึงลักษณะของความจริง แม้ว่าสาระของเกมนั้น ไม่อาจถอดแบบลักษณะของสภาพที่เป็นจริงได้ทั้งหมดก็ตาม แต่ต้องมีลักษณะใกล้เคียงที่สุด และต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายมากที่สุด การออกแบบเกมต้องคำนึงถึงความรู้ที่จะให้แก่ผู้เรียนด้วย นั่น คือ การจะให้ผู้เล่นเกมใดต้องให้ผู้เล่นมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่จะเล่นด้วย

3. ปฏิกริยา ลักษณะของความเป็นจริงที่เกิดขึ้นได้ก็ต่อ เมื่อผู้เล่นมีปฏิกริยาต่อกัน การออกแบบต้องคำนึงถึงการกระทำของผู้เล่นแต่ละคนมีผลต่อผู้เล่นคนอื่น ๆ อย่างไร

4. บทบาทเกมสถานการณ์จำลองจะต้องสร้างขึ้นตามสถานการณ์ของสังคม เพื่อที่จะให้ผู้เรียนต้องปฏิบัติตามนั้น ถ้าผู้เรียนยังไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับบทบาทที่ผู้เรียนจะเล่น ครูจำเป็นต้องให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ก่อน กิจกรรมนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ผู้เรียนเข้าใจว่า บทบาทที่เล่นคืออะไรและจะแสดงบทบาทตามนั้นได้อย่างไร

5. กฎ กฎที่กำหนดไว้ในเกมถือ เป็นการจำกัดและกำกับการแสดงของผู้เล่น การกำหนดกฎเกณฑ์ ต้องทำให้ชัดเจนว่า ผู้เล่นต้องแสดงเป็นตัวอะไร เป้าหมายและอุปกรณ์ประกอบการแสดงคืออะไร การจัดลำดับเหตุการณ์ และกำหนดเวลาเล่นระหว่างช่วงหรือขั้นตอนของการแสดง ผู้แสดงจะสามารถทำหรือไม่ทำอะไรได้บ้าง กฎที่กำหนดขึ้นต้องสะท้อนให้เห็นสถานการณ์ในชีวิตความเป็นจริงมากที่สุด

6. การอภิปราย การอภิปรายหลังจากที่เล่นเกมแล้ว เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของกิจกรรมนี้ การอภิปรายต้องร่วมกันทุกฝ่ายทั้งตัวครู ผู้แสดง และผู้ดู การอภิปรายต้องพยายามค้นหาว่าเกิดอะไรขึ้น แล้วทำไมจึงไม่เกิด การอภิปราย จะช่วยให้ครูประเมินความสำเร็จหรือความล้มเหลวของเกม และควรทำทันทีหลังจากที่เล่นเกมจบ ไม่ควรให้เวลาผ่านไป แล้ว คอยให้ถึงอีกคาบเรียนหนึ่งค่อยอภิปราย เพราะผู้เรียนจะลืมหมด ลักษณะของการอภิปราย มีหลายอย่าง ครูอาจใช้คำถามที่เน้นการประเมินผลผู้เรียนในเกม เช่น ให้ผู้เรียนอธิบายว่าผู้เรียนมีความคิดและได้พิจารณาอะไรบ้าง ต่อการกระทำของตนในระหว่างที่เล่นเกม ยุทธวิธีอะไรบ้างที่ผู้เรียนใช้ เป็นต้น การอภิปรายยังเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สภาพของการเล่น ของผู้เล่นทั้งหมด

จากองค์ประกอบที่กล่าวมา สรุปได้ว่า องค์ประกอบของสถานการณ์จำลองนั้น ประกอบไปด้วย ผู้เล่น กฎ กติกา จุดประสงค์ บทบาทของผู้เล่น และการร่วมอภิปรายผลการเรียนรู้

4.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์จำลอง งานวิจัยในประเทศ

กรรณิการ์ สุบโคกสูง (2538 : 65 – 69) ได้ศึกษา เปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลอง กับการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความสามารถ ในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนขวาง อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 25 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 จำนวน 12 คน และกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 12 คน นักเรียนในกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง นักเรียนในกลุ่มที่ 2 ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลองกับนักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ มีความสามารถ ในการทำงานกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นียดา สุวิชาวรพันธุ์ (2541: 44) ได้ศึกษา ผลของการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราษฎร์บำรุง กรุงเทพมหานคร พบว่า นักเรียนมีความสามัคคีเพิ่มขึ้นหลังจากที่ได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง

จันทิมา แซ่อั้ง (2545: 59 – 60) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลของการเรียนรู้แบบจิตปัญญาและการใช้สถานการณ์จำลอง ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีความคิดสร้างสรรค์ต่ำ จำนวน 32 คน โรงเรียนบ้านหน้าสถานี จังหวัดสระแก้ว ปีการศึกษา 2545 เป็นกลุ่มทดลองที่ 1 และ กลุ่มทดลองที่ 2 กลุ่มละ 16 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้น หลังจากได้รับการใช้สถานการณ์จำลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

งานวิจัยต่างประเทศ

เชอร์รี่ (Cherry. 1972: 87) ได้ศึกษาการจัดรูปแบบพฤติกรรมสำหรับสถานการณ์จำลอง เพื่อการอบรมครูใหม่ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองฝึกการใช้สถานการณ์จำลองของปัญหา 20 ปัญหา พร้อมทั้งวิธีแก้ปัญหา ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้ฝึกการใช้สถานการณ์จำลอง ผลการศึกษาพบว่า การใช้สถานการณ์จำลอง ในการอบรมครูใหม่ ช่วยให้ครูใหม่ เข้าใจเหตุการณ์ในโรงเรียนดีขึ้น ครูใหม่สามารถทราบปัญหาในห้องเรียนและสามารถเรียนรู้วิธีการแก้ปัญหาล่วงหน้าได้

โพสต์มา (Postma. 1974: 4712 – 4713 A) ได้ศึกษาผลของการใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษา และเจตคติที่มีต่อการใช้สถานการณ์จำลองของครูและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาสังคมศึกษาระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับ .01 ส่วนเจตคติที่มีต่อการใช้สถานการณ์จำลองของครู และนักเรียน พบว่า ครูมีความพอใจ และนักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่อวิธีการสอน โดยใช้สถานการณ์จำลอง เนื่องจากการใช้สถานการณ์จำลองเป็นการเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถทั้งเป็นการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนในการคิดแก้ปัญหาอีกด้วย

แอนเดอร์สัน (Anderson. 1979: 181) ได้ศึกษา การใช้สถานการณ์จำลอง เพื่อปลูกฝังความเชื่อฟังของนักเรียน ในการสอนเรื่องการปิดกวาดบ้านกับนักเรียนในระดับประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การสอนโดยวิธีการใช้สถานการณ์จำลอง ซึ่งใช้วิธีการเสนอ สถานการณ์จำลอง ด้วยการแสดงบทบาทสมมติมีผลต่อการสอน เรื่องการปิดกวาดบ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากงานวิจัยสรุปได้ว่า การใช้สถานการณ์จำลอง สามารถพัฒนาผู้เรียนในด้าน การเรียนรู้ การแก้ปัญหา และด้านคุณธรรม ซึ่งจะทำให้สามารถพัฒนาลักษณะที่พึงประสงค์ได้มากยิ่งขึ้น ทั้งการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม การช่วยเหลือและการแบ่งปัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

กำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาล สุดารักษ์ บางเขน เขตจตุจักร สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร

2. กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาล สุดารักษ์ บางเขน เขตจตุจักร สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน โดยมีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่างดังต่อไปนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้มาโดยวิธีการจับสลาก 1 ห้องเรียน จากจำนวน 4 ห้องเรียน
2. สุ่มนักเรียนจำนวน 15 คน จาก 1 ห้องเรียน โดยวิธีการจับสลากเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วย

1. แผนการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสป ประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง
2. แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กระดับปฐมวัย ได้แก่
 - 2.1 ความร่วมมือ

2.2 การแบ่งปัน

2.3 การช่วยเหลือ

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดกิจกรรม เล่านิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

ตอนที่ 1 การเลือกนิทานอีสป

1. คัดเลือกนิทานอีสปที่คิดสนใจ โดยมีเนื้อหาส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม ในด้านความร่วมมือ การแบ่งปัน การช่วยเหลือ ได้แก่ หนังสือนิทานอีสปของกรมวิชาการ ส่วนการศึกษาองค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมศาสนา และกระทรวงศึกษาธิการ จำนวน 200 เรื่อง โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังต่อไปนี้

1.1 เป็นนิทานอีสปที่มีการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย

1.2 นิทานมีตัวละครไม่มากเกินไป

1.3 นิทานมีฉากและบรรยากาศที่เหมาะสมกับเด็ก

1.4 นิทานมีโครงเรื่องสั้นๆ ง่ายๆ ไม่ยุ่งยากซับซ้อน นิทานมีแนวคิดและสาระสำคัญของเรื่องที่ดี มีคิดสนใจในด้านการช่วยเหลือหรือแบ่งปัน

1.5 คัดกรองนิทาน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเกณฑ์การคัดเลือก จาก 200 เรื่อง คัดเลือกแล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญเลือกนิทานที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ที่ส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม จำนวน 50 เรื่อง

2. ให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ในด้านการสอน และแตงนิทานคุณธรรมสำหรับเด็กปฐมวัยเป็นผู้คัดเลือกนิทานจำนวน 2 ท่าน คือ

1) พระมหาประเสริฐ นรินฺโท ครูสอนพระปริยัติธรรม วัดตำหนักใต้ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

2) รองศาสตราจารย์สมจิตร วัฒนคุลัง รองอาจารย์ใหญ่โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร

2.1 ผู้เชี่ยวชาญคัดเลือกนิทานอีสป จาก 50 เรื่อง จนเหลือนิทาน 24 เรื่อง ที่มีความเหมาะสมตามหลักเกณฑ์ตามรายชื่อนิทานดังต่อไปนี้

2.1.1 เรื่องลูกหมูจอมตะกละ

2.1.2 เรื่องราชสีห์กับหนู

2.1.3 เรื่องสุนัขกับไก่โต้ง

- 2.1.4 เรื่องเจ้าม้ากับเจ้าลา
- 2.1.5 เรื่องลาผู้ถ่อมตน
- 2.1.6 เรื่องนกกระสากับหมาจิ้งจอก
- 2.1.7 เรื่องบ้านของกระรอก
- 2.1.8 เรื่องสุนัขจิ้งจอกกับองุ่น
- 2.1.9 เรื่องสุนัขขอกตัณยู
- 2.1.10 เรื่องกบผู้กล้า
- 2.1.11 เรื่องมดกับนกพิราบ
- 2.1.12 เรื่องหมาจิ้งจอกกับคนตัดไม้
- 2.1.13 เรื่องนกกากับเหยือก
- 2.1.14 เรื่องมดน้อยจอมขยัน
- 2.1.15 เรื่องสุนัขจิ้งจอกกับการล่าเหยื่อ
- 2.1.16 เรื่องบทเรียนสุดท้ายของลาโง่
- 2.1.17 เรื่องสิงโตกับปลาโลมา
- 2.1.18 เรื่องจระเข้กับวัวป่าและกระท่าย
- 2.1.19 เรื่องวัวสามสหาย
- 2.1.20 เรื่องคนกับเงาของลา
- 2.1.21 เรื่องคนหาปลากับนายพราน
- 2.1.22 เรื่องสุนัขผู้ซื่อสัตย์
- 2.1.23 เรื่องลูกชวานากับมรดก
- 2.1.24 เรื่องแพะกับสิงโต

3. นำหนังสือนิทานอีสป ที่ผู้เชี่ยวชาญเลือกมาเป็นสื่อประกอบในการ
เล่านิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ไปทดลองใช้กับเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาล อายุ
ระหว่าง 5 – 6 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อผู้วิจัยศึกษาความสามารถในการเข้าใจความหมาย
สนทนาเนื้อเรื่องได้ถูกต้อง เนื้อหาส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม

4. ศึกษารายละเอียดของเนื้อเรื่องในนิทานอีสป เพื่อสร้างสื่อ เครื่องแต่งกาย
ที่คาดศีรษะ และฉากตามสถานการณ์เนื้อเรื่องในนิทานอีสป ประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง
ตามเนื้อเรื่องนิทานที่ได้คัดเลือก

ตอนที่ 2 วิธีการหาคุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสป ประกอบ
การใช้สถานการณ์จำลอง

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน และ การใช้สถานการณ์จำลอง

2. การสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสป ประกอบการใช้ สถานการณ์จำลอง โดยนิทาน 3 เรื่อง สอนสัปดาห์ละ 3 วัน เรื่องละ 1 วัน จำนวน 8 สัปดาห์ มีแผนทั้งหมด 24 แผน

3. นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์ จำลอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณา เพื่อหาความสอดคล้องของจุดประสงค์ ชั้นนำ ชั้นสอน และชั้นสรุป สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล จำนวน 3 ท่าน คือ

1) อาจารย์อภิรดี สีนวล ครูผู้สอนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียน วัดเขายวนเฒ่า อำเภอสีชล จังหวัดนครศรีธรรมราช

2) อาจารย์วราภรณ์ ปานทอง ผู้ช่วยครูใหญ่ โรงเรียนอนุบาล วัดไตรรัตนาราม แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน จังหวัดกรุงเทพมหานคร

3) อาจารย์ศิริราณี นฤมลวัฒนกุล หัวหน้าอาจารย์ระดับชั้นอนุบาล ปีที่ 3 โรงเรียนวรวิธรรมสาธิต เขตบางนา จังหวัดกรุงเทพมหานคร

4. ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบการใช้ สถานการณ์จำลองตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ผลการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญเห็นชอบ ตรงกันให้ตรวจสอบความถูกต้องของการใช้คำพูดตามเนื้อเรื่องในนิทานแต่ละเรื่อง

5. นำแผนการเล่านิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลสุดารักษ์ บางเขน อายุ 5 – 6 ปี จำนวน 15 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

5.1 หลังจากการทดลองใช้กับเด็กอนุบาล พบว่า เด็กตื่นเต้นและให้ ความสนใจในรูปแบบกิจกรรมที่ได้มีส่วนร่วมในการจัดฉาก เครื่องแต่งกายด้วยของจริง สำหรับ กิจกรรมแบ่งกลุ่ม ผู้แสดงใช้เวลาค่อนข้างมาก เพราะเด็กยังไม่เข้าใจข้อตกลงในการทำกิจกรรม

6. แก้ไขและปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบการใช้ สถานการณ์จำลอง ฉบับสมบูรณ์และนำไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างตามแผนการจัดกิจกรรม ต่อไป

2. ขั้นตอนในการสร้างแบบสังเกตพัฒนาการด้านสังคม

1. ศึกษาทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรม ด้านสังคมของ เด็กปฐมวัย ด้านการสังเกตพฤติกรรม การบันทึกพฤติกรรม ศึกษาแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ของ ทศนัย อุดมพันธ์ (2541) วีระพงศ์ บุญประจักษ์ (2545) ปัทมา ศุภกานี (2545)

วราภรณ์ ปานทอง (2548) และได้สังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 แล้วนำมาสร้างเกณฑ์การประเมิน ให้ครอบคลุมพฤติกรรมทางสังคม ได้แก่ การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม การแบ่งปัน การช่วยเหลือ โดยสร้างแบบมาตราส่วนประเมินค่าสามระดับ (Numerical Rating Scales) โดยกำหนดคะแนนเป็น 0, 1, 2 ระดับคะแนน ดังนี้

- 0 หมายถึง น้อย
- 1 หมายถึง ปานกลาง
- 2 หมายถึง มาก

2. นำแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ทดลองใช้กับเด็กอนุบาลปีที่ 3 ที่มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมทางสังคม เพื่อศึกษาความชัดเจนของพฤติกรรมทางสังคม แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

วิธีการหาคุณภาพของแบบสังเกตพฤติกรรมด้านสังคม

1. นำแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมของแบบสังเกต จำนวน 3 ท่าน คือ

- 1) อาจารย์มิ่ง เทพครเมือง นักวิชาการศึกษาศึกษาหัวหน้างานวิจัย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายประถม) จังหวัดกรุงเทพมหานคร
- 2) อาจารย์ไพบุลย์ อุปถนโน อาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
- 3) อาจารย์กิตติศักดิ์ นิวัตน์ อาจารย์คณะครุศาสตร์ ภาควิชาโปรแกรมทดสอบและวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย

ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน มีความเห็นตรงกัน คือให้ตรวจสอบคำที่ใช้ในแบบสังเกต เพราะมีบางคำพิมพ์ผิด ทำให้เนื้อหาในแบบสังเกตพฤติกรรมคลาดเคลื่อน

2. นำแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ ข้อ 1. มาปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นตรงกัน

3. การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงของแบบสังเกต

นำเอาแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ ประเมินว่าข้อความที่แสดงพฤติกรรมที่สังเกต สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการสังเกตหรือไม่ โดยกำหนดคะแนนเป็น +1, 0 และ -1 (บุญเชิด ภิญโญนนันต์พงษ์. 2548: 69)

- + 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความวัดจุดประสงค์ข้อนั้น
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจข้อความวัดจุดประสงค์ข้อนั้นหรือไม่
- 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อความไม่วัดจุดประสงค์ข้อนั้น

แล้วนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับคำนิยาม IOC มากกว่าหรือเท่ากับ .50 จึงถือใช้ได้ (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2548: 1) ซึ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ได้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับจุดประสงค์นิยามปฏิบัติการ (Item – Operational definition Congruence Index) IOC มีค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 และ ความสอดคล้องของแบบสังเกตรวมทั้งหมดเท่ากับ TOC = 0.98

4. การหาความเชื่อมั่นของผู้สังเกต

หลังจากการตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงแล้ว ผู้วิจัยนำแบบสังเกตไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กอนุบาลปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 39 คน ที่โรงเรียนอนุบาลสุดารักษ์ บางเขน โดยใช้ผู้สังเกต 2 คน คือ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ร่วมกันสังเกตแล้วนำคะแนนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คน และในการทดลองใช้ (Try Out) ครั้งนี้ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI เท่ากับ 0.9 ซึ่งเป็นค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกตอยู่ในระดับสูง สามารถนำไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้

5. แบบแผนการทดลองและวิธีดำเนินการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ที่ใช้กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มเดียว จากทีบอร์กและเจล (Barnett and Johnson. 1996: 31; citing Borg and Gall. 1989: 692) ได้กล่าวว่า รูปแบบการทดลองกลุ่มเดียว จะมีความเหมาะสมเป็นพิเศษกับการทดลองที่ต้องการเปลี่ยนแปลงรูปแบบพฤติกรรมหรือกระบวนการภายใน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการทดลอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวทำการทดลอง และเก็บข้อมูลจากสถานการณ์จริงขณะทดลอง เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการทดลองครั้งนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลอง

ก่อนทดลอง	ขณะทดลอง
TO	X , T1 , X , T2 , X , T3 ,.....X , T8

เมื่อ	TO	แทน	การสังเกตก่อนการทดลอง
	X	แทน	การดำเนินกิจกรรมการเล่นในมุมบทบาทสมมติเป็นกลุ่ม
	T1, T2,...T8	แทน	การสังเกตขณะทำการทดลองหลายๆ ครั้ง

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่างเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม
3. จัดเก็บข้อมูลพื้นฐานทุกด้าน (Baseline Data) โดยการสังเกตพฤติกรรมทางสังคม จากการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลองของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 30 นาที โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น บันทึกการสังเกต โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 1 คน รวมผู้สังเกตจำนวน 2 คน

4. วันและและกิจกรรมที่ทำการทดลองและสังเกต
5. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นนำ (5 นาที)

1. ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรมโดยการใช้ นิทานอีสป เพื่อกระตุ้นให้เด็กสนใจ
2. บอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักเรียนทราบและนำเข้าสู่สถานการณ์จำลองที่กำหนด

จำลองที่กำหนด

ขั้นดำเนินกิจกรรม (20 นาที)

สร้างข้อตกลงในการทำกิจกรรม ดังนี้

1. ครูเล่นนิทานวันละ 1 เรื่องตั้งแต่ต้นจนจบสัปดาห์ละ 3 เรื่อง โดยใช้วิธีการเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

2. เด็กๆ แบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม โดยกลุ่มที่ 1 แสดงบทบาทตามสถานการณ์จำลองที่กำหนด และกลุ่มที่ 2 เป็นผู้ชมและร่วมแสดงความคิดเห็น ตามความสนใจ

3. ครูเล่านิทานอีสปและแบ่งกลุ่มวางแผนตามบทบาทของแต่ละคน เพื่อเล่นเป็นตัวละคร กลุ่มผู้ชม และร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญของสถานการณ์นั้น ๆ โดยผลัดเปลี่ยนกันแสดงบทบาทใน 1 สัปดาห์

ขั้นสรุป (5 นาที)

เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลง ให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรมและอภิปราย แลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับบทบาทที่แสดง ว่ามีใครทำอะไร ที่ไหน และเกิดผลอย่างไร และสรุปร่วมกันในด้านการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม การช่วยเหลือ และการแบ่งปัน

บทบาทครู

ครูมีบทบาทช่วยแนะนำเด็ก ให้กำลังใจ และกระตุ้นให้เด็กดำเนินการแสดงจนจบ กระตุ้นให้เด็กกลุ่มต่างๆ ได้เสนอความคิดเห็น ด้วยวิธีการใช้คำถามปลายเปิด เพื่อให้เกิดพฤติกรรมทางสังคม โดยทบทวนถึงเนื้อหาที่เด็กได้แสดงตามสถานการณ์จำลอง

6. เมื่อสิ้นสุดการทดลองแล้วผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ซึ่งมีหลักการดำเนินการ ดังนี้

1. การเก็บข้อมูล จากการบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยใช้ผู้สังเกตจำนวน 2 คน คือ ผู้วิจัย และ ผู้ช่วยวิจัย 1 คน มีหลักในการเลือกผู้ช่วยวิจัย คือ เป็นครูที่มีวุฒิปริญญาตรี ครุศาสตร์บัณฑิต และมีประสบการณ์ในการสอนเด็กปฐมวัยมาแล้ว ไม่น้อยกว่า 3 ปี

2. เก็บข้อมูลพื้นฐานทุกด้าน จากกลุ่มตัวอย่าง 15 คน โดยแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม จากการร่วมกิจกรรมเสรี เช่น มุมบ้าน มุมศิลปะ มุมเครื่องเล่นสร้างสรรค์ มุมบล็อก และมุมหนังสือ โดยมีการหมุนเวียนกันในแต่ละมุม โดยใช้เวลาประมาณมุมละ 20 นาที

3. ทำการบันทึก โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ในระหว่างกิจกรรมเสรี ทุกวันศุกร์ เป็นเวลา 8 สัปดาห์ จำนวน 8 วัน โดยหมุนเวียนลำดับก่อนหลังจนสิ้นสุดการทดลอง

4. เมื่อสิ้นสุดในแต่ละสัปดาห์ นำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติเปรียบเทียบข้อมูล

พื้นฐานทุกด้าน เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย หลังการ
จัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ช่วงเวลา 8 สัปดาห์

5. การฝึกผู้วิจัย

ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยฝึกการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการสังเกตดังนี้

5.1 ให้ศึกษาและทำความเข้าใจจุดมุ่งหมายของการสังเกต

5.2 ให้ศึกษานิยามศัพท์เฉพาะพฤติกรรมทางสังคม และแบบสังเกต

พฤติกรรมทางสังคมให้เข้าใจตรงกัน เพื่อสามารถ บันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ให้เข้าใจ
ตรงกัน

5.3 ฝึกการสังเกตและบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมที่ไม่ใช่
กลุ่มตัวอย่าง

5.4 ฝึกการสังเกตจริงในช่วงที่ผู้วิจัยทดลองใช้ (Try Out) โดยผู้วิจัยและ
ผู้ช่วยวิจัย 1 คน รวมสังเกต จำนวน 2 คน สังเกตและบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม
จากกิจกรรมการเล่นเสรีกับนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน และหาค่า
ความเชื่อมั่นในตนเองของผู้สังเกต โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Burry – Stock.
1996: 256)

6. การบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ถ้าในระยะเวลาที่ทำการสังเกต
เกิดพฤติกรรมทางสังคม และช่องระดับพฤติกรรมทางสังคมตรงกับพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก
ที่แสดงออก ให้แสดงเครื่องหมาย / ลงในช่องนั้น

7. การให้คะแนนของแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมเป็น 0 , 1 , 2

8. เมื่อสิ้นสุดแต่ละสัปดาห์ นำคะแนนของผู้สังเกต ทั้ง 2 คน มาหาผลรวม เพื่อนำ
ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

การจัดทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. หาสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลองและ
ขณะทำการทดลอง โดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานด้าน
คอมพิวเตอรื

2. วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคม โดยใช้วิธีวิเคราะห์
ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated – measures ANOVA) โดยใช้การคำนวณในโปรแกรม
ด้านคอมพิวเตอรื

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบรายด้านในแต่ละช่วงเวลา โดยใช้ t – test แบบ

Dependent Sample โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ

1.1 การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพฤติกรรมกับจุดประสงค์ (Item Objective Congruency Index) (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2548: 1) โดยใช้สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างลักษณะพฤติกรรมกับจุดประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต โดยการนำแบบสังเกตไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลสุราษฎร์ บางเขน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน วิธีหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คน โดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Burry – Stock. 1996: 256)

$$RAI = 1 - \frac{\sum \sum |R_1kn - R_2kn|}{KN(i-1)}$$

เมื่อ R_1kn, R_2kn แทน ผลการสังเกตของผู้สังเกตคนที่ 1 และคนที่ 2 ตามลำดับ

N แทน จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

K แทน จำนวนพฤติกรรมย่อย

i แทน จำนวนช่วงคะแนน (0,1,2)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 หาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้การคำนวณในโปรแกรมด้านคอมพิวเตอร์

2.2 วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมโดยใช้วิธีวิเคราะห์ ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated – measures ANOVA) โดยใช้การคำนวณในโปรแกรมด้านคอมพิวเตอร์

2.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบแต่ละช่วงเวลาโดยใช้ t – test แบบ Dependent Sample (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2526 ก: 99)

$$t = \frac{\bar{D}}{S_{\bar{D}}} \quad ; \quad df = n - 1$$

$$S_{\bar{D}} = \frac{S_D}{\sqrt{N}}$$

เมื่อ	t แทน	ค่าแจกแจงแบบที (t – distribution)
	D แทน	ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลต่าง
	N แทน	จำนวนคน
	S แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลต่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัย จึงกำหนดสัญลักษณ์และอักษรต่างๆ ดังนี้

N	แทน	จำนวนนักเรียน
M	แทน	คะแนนเฉลี่ย
S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดลอง
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
***	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย มีตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยรวมทุกด้าน

- 1.1 ค่าสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย รวมทุกด้าน ก่อนการทดลองและหลังทำการทดลองแต่ละสัปดาห์
- 1.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย รวมทุกด้านก่อนการทดลองและหลังทำการทดลอง
- 1.3 การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย รวมทุกด้านก่อนการทดลองและหลังทำการทดลอง

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย แยกรายด้าน

- 2.1 ค่าสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังทำการทดลองแยกรายด้าน

2.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกรายด้าน

2.3 การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกรายด้าน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยรวมทุกด้าน

1.1 ค่าสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยรวมทุกด้าน

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย รวมทุกด้านทั้งฉบับที่ได้จากการสังเกตก่อนและหลังการจัดประสบการณ์ ทั้ง 8 สัปดาห์ มาหาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงผลในตาราง 2

ตาราง 2 คะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

พฤติกรรมทางสังคม	ระยะเวลาจัดกิจกรรม (สัปดาห์)								
	ก่อนจัดกิจกรรม	1	2	3	4	5	6	7	8
M	3.09	6.59	7.67	7.05	8.40	9.15	9.87	10.52	11.00
S	0.75	1.23	1.39	1.34	1.54	0.91	1.22	0.87	0.53

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 ปรากฏว่า ก่อนจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมเท่ากับ 3.09 และหลังจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง แต่ละสัปดาห์มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมเป็น 6.59, 7.67, 8.40, 9.15, 9.87, 10.52, และ 11.00 แสดงว่าค่าเฉลี่ยตลอดช่วงสัปดาห์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับ

1.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยรวมทุกด้าน

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนพฤติกรรมทางสังคม รวม 3 ด้าน ก่อนและหลังจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง มาเปรียบเทียบโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ดังแสดงผลในตาราง 3

ตาราง 3 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำการวัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลองรวมทุกด้าน (N = 15)

	แหล่ง	SS	df	MS	F	P
พฤติกรรม ทางสังคม	ระหว่างสัปดาห์	709.764	8	88.721	137.436**	.000
	ความคลาดเคลื่อน	72.301	112	0.646		

** มีนัยสำคัญทางสถิติ $P < .01$

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 ปรากฏว่า คะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยรวมเฉลี่ย ที่ได้รับการวัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง แต่ละสัปดาห์มีความแปรปรวนแบบวัดซ้ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ แสดงว่าค่าคะแนน พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยรวมเฉลี่ย มีค่าแตกต่างกันอย่างน้อย 1 ช่วงสัปดาห์ และเพื่อให้ทราบว่าคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแตกต่างกันในช่วงสัปดาห์ใด ผู้วิจัย จึงได้ดำเนินการวิเคราะห์ต่อไป

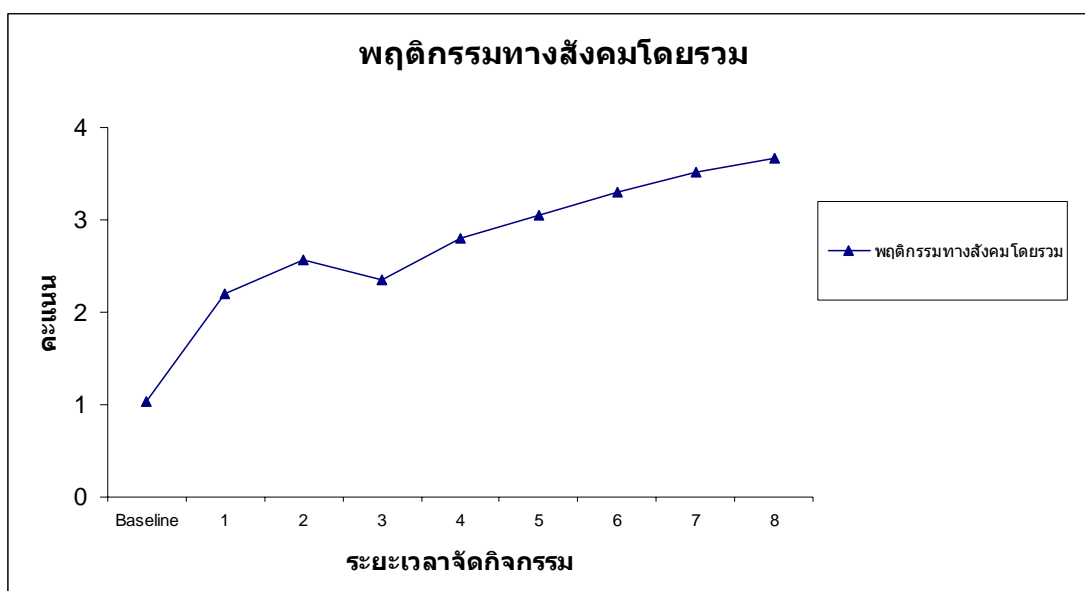
1.3 การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย รวมทุกด้าน

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการวัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ในแต่ละช่วงสัปดาห์มาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ โดยใช้ t -test แบบ Dependent Sample ดังแสดงผลในตาราง 4 และเพื่อให้เห็นแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย รวมทุกด้าน จึงนำคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองมาเขียนเป็นเส้นภาพ ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ตาราง 4 การเปลี่ยนแปลงคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย รวม 3 ด้าน (N = 15)

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัปดาห์	ค่าเฉลี่ยผลต่าง	t	P
ก่อนจัดกิจกรรม สัปดาห์ที่ 1	3.50467	11.573**	.000
สัปดาห์ที่ 1, สัปดาห์ที่ 2	1.08067	6.158**	.000
สัปดาห์ที่ 2, สัปดาห์ที่ 3	-.62600	-1.747	.102
สัปดาห์ที่ 3, สัปดาห์ที่ 4	1.35733	3.234**	.006
สัปดาห์ที่ 4, สัปดาห์ที่ 5	.75067	3.222**	.006
สัปดาห์ที่ 5, สัปดาห์ที่ 6	.72133	3.078**	.008
สัปดาห์ที่ 6, สัปดาห์ที่ 7	.64867	2.690**	.018
สัปดาห์ที่ 7, สัปดาห์ที่ 8	.47533	4.303**	.001

** มีนัยสำคัญทางสถิติ $P < .01$

ภาพประกอบ 2 เส้นภาพแสดงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมโดยรวม

ผลการวิเคราะห์ตาราง 4 และภาพประกอบ 2 ปรากฏว่า เกือบทุกช่วงสัปดาห์หลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง คะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ยกเว้นช่วงสัปดาห์ที่ 3 เท่านั้นที่มีการเปลี่ยนแปลงลดลงเล็กน้อย แสดงว่าการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ส่งผลให้คะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยสูงขึ้นอย่างชัดเจนเกือบทุกสัปดาห์

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์คะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย แยกรายด้าน

2.1 ค่าสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลองและหลังทำการทดลอง แยกเป็นรายด้าน

การวิเคราะห์ตอนนี้ ผู้วิจัยนำคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง แต่ละสัปดาห์ รวม 8 สัปดาห์ มาหาค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมทางสังคม โดยแยกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความร่วมมือ ด้านการช่วยเหลือ และด้านการแบ่งปัน ดังแสดงผลในตาราง 5

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย แยกเป็นรายด้าน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง (N = 15)

พฤติกรรมทางสังคม	ก่อนจัดกิจกรรม	ระยะเวลาจัดกิจกรรม (สัปดาห์ที่)								
		1	2	3	4	5	6	7	8	
ด้าน 1	M	1.30	2.51	2.95	2.93	3.33	3.30	3.41	3.60	3.80
	S	0.52	0.62	0.73	0.86	0.83	0.45	0.59	0.57	0.25
ด้าน 2	M	0.66	1.75	1.87	1.87	2.18	2.67	3.09	3.29	3.48
	S	0.41	0.56	0.63	0.43	0.69	0.60	0.37	0.75	0.25
ด้าน 3	M	1.12	2.32	2.84	2.23	2.74	3.18	3.36	3.63	3.71
	S	0.25	0.40	0.59	0.64	0.91	0.36	0.55	0.34	0.26

ผลการวิเคราะห์ตาราง 5 ปรากฏว่า ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง แยกพฤติกรรมทางสังคมรายด้านมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น

คือ หลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง แต่ละสัปดาห์มีค่าคะแนนเฉลี่ยสูงกว่า ก่อนจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ในทุกๆ ด้าน

การจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ในด้านการช่วยเหลือ ก่อนการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 0.66 และหลังการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลองไปแล้ว ในสัปดาห์ที่ 1 ถึงสัปดาห์ที่ 8 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.75 , 1.87 , 2.18 , 2.67 , 3.09 , 3.29 และ 3.48 คะแนนตามลำดับ แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยตลอดช่วงสัปดาห์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามลำดับ

2.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย แยกรายด้าน

การวิเคราะห์ค่าตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำคะแนนของแต่ละด้าน คะแนนเฉลี่ย ก่อนและหลังจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ระหว่าง 8 สัปดาห์ มาเปรียบเทียบกัน โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ดังแสดงในตาราง 6

ตาราง 6 การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำการจัดกิจกรรมการเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลองแยกรายด้านของเด็กปฐมวัย (N = 15)

พฤติกรรมทางสังคม	แหล่ง	SS	df	MS	F	P
ด้านที่ 1	ระหว่างสัปดาห์	67.542	8	8.443	35.076**	.000
	ความคลาดเคลื่อน	26.958	112	0.241		
ด้านที่ 2	ระหว่างสัปดาห์	97.567	8	12.196	88.511**	.000
	ความคลาดเคลื่อน	15.432	112	0.138		
ด้านที่ 3	ระหว่างสัปดาห์	80.380	8	10.047	47.101**	.000
	ความคลาดเคลื่อน	23.892	112	0.213		

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$

ผลการวิเคราะห์ตาราง 6 ปรากฏว่า หลังการจัดกิจกรรมการเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง คะแนนพฤติกรรมทางสังคม แยกรายด้านแต่ละสัปดาห์มีความแปรปรวนแบบวัดซ้ำแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ แสดงว่าคะแนน

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ในรายด้านทุกด้าน มีค่าแตกต่างกันอย่างน้อย 1 ช่วงสัปดาห์ ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการวิเคราะห์ต่อไป

2.3 การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกรายด้าน

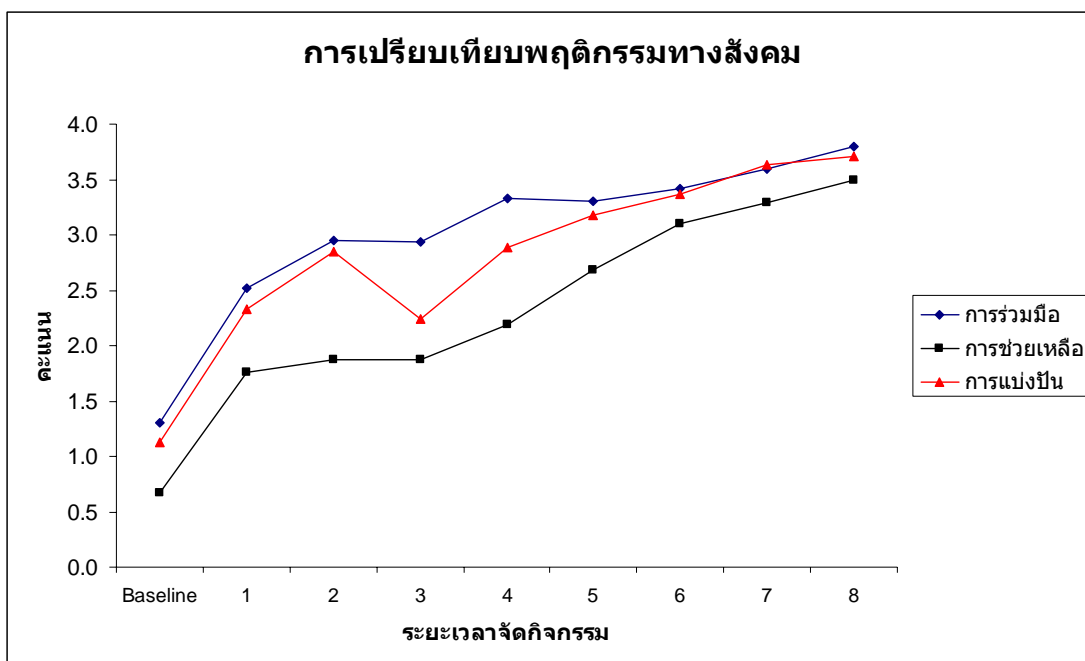
การวิเคราะห์ตอนนี้ เป็นการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย แยกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความร่วมมือ 2) ด้านการช่วยเหลือ 3) ด้านการแบ่งปัน ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ผู้วิจัย นำคะแนนเฉลี่ยก่อนและช่วงการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง มาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบ เพื่อดูการเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ โดยใช้ t – test แบบ Dependent Sample ดังแสดงในตาราง 7 และเพื่อให้เห็นแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย รายด้าน จึงนำคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองมาเขียนเป็นเส้นภาพ ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ตาราง 7 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกรายด้าน

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัปดาห์	ด้าน								
	ความร่วมมือ			การช่วยเหลือ			การแบ่งปัน		
	\bar{D}	t	Sig	\bar{D}	t	Sig	\bar{D}	t	Sig
ก่อนจัดกิจกรรม, สัปดาห์ที่ 1	-1.21	6.24**	.00	1.09	8.01**	.00	1.20	11.8**	.00
สัปดาห์ที่ 1, สัปดาห์ที่ 2	.43	4.84**	.00	.12	3.19	.06	.52	3.97**	.01
สัปดาห์ที่ 2, สัปดาห์ที่ 3	-.01	-.07	.94	.06	.04	-.99	-.60	-.62**	.00
สัปดาห์ที่ 3, สัปดาห์ที่ 4	.40	1.42	.17	.30	1.68	-.11	.50	2.08*	.05
สัปดาห์ที่ 4, สัปดาห์ที่ 5	-.03	-.16	.86	.48	3.16	.07	.43	1.83	.08
สัปดาห์ที่ 5, สัปดาห์ที่ 6	.11	1.00	.33	.42	3.80**	.02	1.80	1.11	.28
สัปดาห์ที่ 6, สัปดาห์ที่ 7	.18	1.07	.29	.19	2.25**	.04	.27	2.31*	.03
สัปดาห์ที่ 7, สัปดาห์ที่ 8	.20	1.87	.08	.19	3.53**	.03	.07	2.25*	.04

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .05$

ภาพประกอบ 3 เส้นภาพแสดงการเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมรายด้าน

การวิเคราะห์ตามตาราง 7 และภาพประกอบ 3 ปรากฏว่า

ด้านความร่วมมือของเด็กปฐมวัย ในช่วงก่อนสัปดาห์ที่ 1 และ สัปดาห์ที่ 2 มีการเปลี่ยนแปลงคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคม ด้านความร่วมมือเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ ส่วนในช่วงสัปดาห์อื่นๆ เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านการช่วยเหลือของเด็กปฐมวัยในช่วงสัปดาห์ที่ 1, 6, 7 และสัปดาห์ที่ 8 เท่านั้นที่มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคม ด้านการช่วยเหลือเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ ส่วนในช่วงสัปดาห์อื่นๆ เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ด้านการแบ่งปันของเด็กปฐมวัยในช่วงสัปดาห์ที่ 1, 2 และ สัปดาห์ที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคม ด้านการแบ่งปันเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ และในช่วงสัปดาห์ที่ 4, 7 และสัปดาห์ที่ 8 เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .05$ ส่วนในช่วงสัปดาห์ที่ 5 – 6 เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

แสดงว่าการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ส่งผลให้พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย รายด้านสูงขึ้นอย่างชัดเจน โดยด้านความร่วมมือสูงขึ้นในสัปดาห์ที่ 1 และ 2 ด้านการช่วยเหลือสูงขึ้นอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 1, 6, 7 และ 8 ส่วนด้านการแบ่งปันสูงขึ้นอย่างชัดเจนในสัปดาห์ที่ 4, 5, 6, 7 และสัปดาห์ที่ 8

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างเดียว ซึ่งลำดับขั้นตอนของการวิจัยและผลโดยสรุป ดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การศึกษานี้ มุ่งที่จะศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ก่อนการจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์โดยกำหนดจุดมุ่งหมายเฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ในช่วงระยะเวลาที่แตกต่างกัน
2. เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

สมมติฐานในการวิจัย

เด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง มีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมทางสังคมสูงขึ้น

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลสุราษฎร์ บางเขน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน แขวงเสนานิคม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 โรงเรียนอนุบาลสุราษฎร์ บางเขน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน แขวงเสนานิคม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน โดยมีขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย จากการจับฉลาก 1 ห้องเรียน จากจำนวน 4 ห้องเรียน
2. สุ่มนักเรียน จำนวน 15 คน จาก 1 ห้องเรียน โดยการจับฉลากเพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรจัดกระทำ คือ การจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง
2. ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมทางสังคม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง
2. แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กระดับปฐมวัย ได้แก่ ด้านความร่วมมือ ด้านการช่วยเหลือ และด้านการแบ่งปัน

วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2550 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยมีขั้นตอนดังนี้ สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่างเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ จัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่ทำการทดลองให้เหมาะสม จัดเก็บข้อมูลพื้นฐานทุกด้าน (Baseline Data) โดยการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมจากการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 30 นาที โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น บันทึกการสังเกต โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย 1 คน รวมผู้สังเกตจำนวน 2 คน วันและกิจกรรมที่ทำการทดลอง ผู้วิจัย ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาสถิติพื้นฐานของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ก่อนการทดลองและขณะทำการทดลอง โดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐานด้านคอมพิวเตอร์
2. วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนพฤติกรรมทางสังคม โดยใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (Repeated – measures ANOVA) โดยใช้การคำนวณในโปรแกรมด้าน

คอมพิวเตอร์

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบรายด้านในแต่ละช่วงเวลา โดยใช้ t-test แบบ Dependent Sample โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

สรุปผลการวิจัย

1. เด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ในแต่ละช่วงสัปดาห์ ก่อนและหลังการทดลอง มีคะแนนพฤติกรรมทางสังคม โดยรวมเท่ากับ 3.09 และ 0.75 คะแนนด้านความร่วมมือ เฉลี่ยเท่ากับ 1.30 และ 0.52 คะแนนด้านการช่วยเหลือ เฉลี่ยเท่ากับ 0.66 และ 0.41 คะแนนด้านการแบ่งปัน เฉลี่ยเท่ากับ 1.12 และ 0.25 ตามลำดับ

2. เด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง มีพฤติกรรมทางสังคมรายด้าน มีค่าเฉลี่ยเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ โดยด้านความร่วมมือ ด้านการช่วยเหลือ ด้านการแบ่งปัน มีค่าเฉลี่ยสูงขึ้นเท่ากับ 3.80 3.48 และ 3.71 แสดงว่า การจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลองส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย มีพฤติกรรมทางสังคม สูงขึ้นอย่างชัดเจน

อภิปรายผล

จากการศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ พบว่า ในแต่ละช่วงสัปดาห์ เด็กมีพฤติกรรมทางสังคม โดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ที่เป็นเช่นนี้เพราะการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เป็นกิจกรรมที่เด็กมีโอกาสลงมือกระทำ เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน ตามความคิดและเหตุการณ์จากเนื้อเรื่องในนิทานอีสป โดยเนื้อเรื่องในนิทานอีสป มีจุดมุ่งหมายหลัก เพื่อส่งเสริมกระบวนการสำคัญในการสร้างคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรมอันดีงาม ให้เกิดกับเด็ก เพื่อให้เด็กได้รับรู้เรื่องราว และซึมซับพฤติกรรมที่ผู้ใหญ่ต้องการปลูกฝังเพาะบ่ม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548: 14 – 15) ประสบการณ์ในด้านสังคมจากการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เป็นกุญแจสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ให้เด็กเป็นเสมือนกรอบความคิด ที่จะทำให้เด็กมีความเข้าใจแนวคิดและเหตุการณ์สำคัญต่างๆ ในนิทาน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของเพียเจท์ (Piaget) ที่กล่าวถึงพื้นฐานการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียนต้อง

เน้นการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active Learning) และการเรียนรู้ดังกล่าว จะต้องจัดให้เด็ก ได้จัดกระทำกับวัตถุ ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ความคิดและเหตุการณ์ จนกระทั่งสามารถสร้าง องค์ความรู้ด้วยตนเอง (พัชรี ผลโยธิน. 2543: 8; อ้างอิงจาก Hohmann ; & Weikart 1995) จากที่นักการศึกษากล่าว สรุปได้ว่า พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย จะมีการพัฒนาจนเกิด การเรียนรู้ได้ ก็ต่อเมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์ที่ติดต่อกันทั้งกับเด็ก ผู้ใหญ่ และสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิด การเรียนรู้ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ติดต่อกันนั้น เป็นการสร้างความมั่นใจให้กับเด็ก เพื่อสร้างการรับรู้ ความรู้สึกของผู้อื่น ทั้งนี้เพราะพัฒนาการทางสังคมของเด็กวัย 3 – 6 ปี เป็นวัยที่เด็กเริ่มสร้าง เอกลักษณ์ของตนเอง สามารถแสดงความรู้สึกและพฤติกรรมที่เหมาะสมในสภาพแวดล้อมต่างๆ ได้ สามารถพัฒนาความร่วมมือ และการเรียนรู้ในการเข้าสังคม ดังนั้น พฤติกรรมทางสังคมที่ควร ได้รับการส่งเสริม เพื่อให้เด็กได้เข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น คือ การแสดงบทบาทในสถานการณ์ จำลองจากนิทานอีสป โดยชี้ให้เห็นถึงสิ่งที่เกิดขึ้นตามมาหลังจากการแสดงพฤติกรรมนั้นแล้ว ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของแบนดูรา (Bandura) ที่ว่า การเรียนรู้ทางสังคมเกิดจากการได้เห็น การ กระทำอันเป็นตัวอย่างจากบุคคลรอบข้างที่เกี่ยวข้องกับเด็ก (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. 2550: 65) ซึ่งพฤติกรรมของมนุษย์เรา ส่วนมากเป็นการเรียนรู้จากการสังเกต การเลียนแบบจากตัวแบบ ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ ปานทอง (2548: 59) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมทาง สังคมของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 โรงเรียนอนุบาลวัดไตรรัตนาราม สังกัดสำนักงานบริหารงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัย ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานคติธรรมประกอบการเล่น บทบาทสมมติ ในแต่ละช่วงสัปดาห์ มีพฤติกรรมทางสังคม โดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์ พบว่า คะแนนพฤติกรรมทางสังคม โดยเฉลี่ยรวม มีการเปลี่ยนแปลงไปในทางเพิ่มขึ้นตลอด ตั้งแต่ช่วง สัปดาห์ที่ 2 ถึงสัปดาห์ที่ 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.01 โดยสิ่งที่ช่วยส่งเสริมพฤติกรรมทาง สังคมในการใช้นิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมติ ดังที่ เคทส์ (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. 2537 ; อ้างอิงจาก Katz) ได้กล่าวถึงการพัฒนาเด็กในด้านสังคม อาจทำได้โดยการให้เด็กได้มีสิทธิ เลือกรับทำกิจกรรม มีอิสระ ได้รับการกระตุ้น และมีความถึในการกระทำ ซึ่งกรอลัน (Gronlund. 1959: 232) กล่าวว่า กิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับเพื่อน ได้แก่ ร่วมทำ กิจกรรมกับเพื่อน การช่วยเหลือ และปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อน เด็กจะได้สร้างการเรียนรู้บทบาทของ ตนเอง ว่าควรปฏิบัติตนอย่างไร ซึ่งทำให้เด็กมีประสบการณ์ทางด้านสังคมเพิ่มขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้มี

พฤติกรรมทางสังคมที่สูงขึ้น ดังผลงานการวิจัยของ สุภัก ไหวหากิจ (2543: 61) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้วินัยในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานคติธรรมและการเล่นแบบร่วมมือ กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชาย - หญิง อายุระหว่าง 5 - 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2543 โรงเรียนอนุบาลเพชรบูรณ์ จำนวน 315 คน ผลการศึกษาพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานและการเล่นแบบร่วมมือ มีการรับรู้วินัยในตนเอง หลังการทดลอง ไม่แตกต่างกัน ซ้ำยังไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แต่พบว่า กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรม เล่นนิทานคติธรรม มีค่าคะแนนเฉลี่ย การรับรู้วินัยในตนเองสูงกว่า กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ โดยค่าคะแนนเฉลี่ยการรับรู้วินัยในตนเองสูงกว่า กลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นแบบร่วมมือ โดยค่าเฉลี่ยเท่ากับ 39.87 และค่าเฉลี่ยเท่ากับ 36.80 ตามลำดับแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสมพงษ์ จิตระดับ (2530: 74 - 75) กล่าวว่า สถานการณ์จำลอง จากรูปแบบนิทานสามารถพัฒนาความเจริญได้ ในเรื่องของลักษณะนิสัยที่มีอยู่ เช่น การช่วยเหลือ การทำงานกลุ่ม การอยู่ร่วมกับบุคคลอื่น การปรับพฤติกรรม เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ก่อให้เกิดความเข้าใจ เจตคติที่ดีต่อการดำเนินชีวิตในสังคมและผู้อื่นอยู่เสมอ

การเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เป็นการจัดกิจกรรม โดยการคัดเลือกนิทานอีสปที่มีเนื้อหาส่งเสริม ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคม ในด้านความร่วมมือ การช่วยเหลือและการแบ่งปัน นิทาน จึงมีบทบาทในการพัฒนาเด็กด้านลักษณะทางสังคมที่พึงประสงค์ ด้วยการเสนอแนวทางให้เด็ก ได้ซึมซับรับรู้ตั้งแต่ยังเด็ก และได้เรียนรู้ถึงลักษณะชีวิตที่ดีผ่านนิทานที่มีเนื้อหา และบรรยากาศของความปรารถนา ที่จะเห็นเด็กเป็นคนที่มีความประพฤติตามกฎเกณฑ์ของสังคม

2. การเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ด้านความร่วมมือ การช่วยเหลือและการแบ่งปัน พบว่า เด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์คะแนนรวมทั้งหมด

2.1 ด้านความร่วมมือ การจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง และทำการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ช่วงสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคม ด้านความร่วมมืออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ ส่วนในช่วงสัปดาห์อื่นๆ มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะการจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง มีรูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดกลุ่มของตนเอง การตกลงกันภายในเพื่อรับบทบาทที่จะแสดง

ในสถานการณ์จำลอง การมีส่วนร่วมในการจัดตกแต่งฉาก เพื่อประกอบการแสดง โดยจัดสภาพแวดล้อมให้ใกล้เคียง หรือเลียนแบบเหตุการณ์ในนิทานอีสปที่ฟังในแต่ละวัน และเมื่อคุณครูเล่านิทานอีสปจบ เด็กจะเริ่มตกลงกันภายในกลุ่มของตนเองในการเป็นตัวละครต่างๆ และช่วยกันแต่งกายตามตัวละครที่ตกลงกันภายในกลุ่ม จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัย ระหว่างการทำกิจกรรม เด็กแต่ละคนมีการสนทนากัน เพื่อหาข้อตกลงกันภายในกลุ่ม มีการวางแผน เพื่อทำกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย และเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับเด็ก และเด็กกับครู ทำให้เกิดความร่วมมือกัน ในการที่จะถ่ายถอดเนื้อหา ในนิทานให้เป็นการแสดง ในสถานการณ์จำลอง ให้ดีขึ้น โดยสามารถพูดประโยคที่ตัวละครในนิทานพูดได้ตามลำดับก่อนหลัง จุดจำเหตุการณ์ในนิทาน ว่าเหตุการณ์ใดจะเป็นเหตุการณ์ต่อไป โดยมีการย้ำเตือนเพื่อนกลุ่มแสดงด้วยกัน หรือกลุ่มผู้ชมที่นั่งชมในบางช่วง ก็มีการแนะนำ เพื่อนในกลุ่มที่แสดงด้วยเช่นกัน ดังที่ อัลเบิร์ต แบนดูรา กล่าวว่า การเรียนรู้ของมนุษย์นั้นเกิดจากพฤติกรรมบุคคลมีการปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ระหว่างบุคคลนั้นและสิ่งแวดล้อม ซึ่งทฤษฎีนี้ เน้นบุคคลเกิดการเรียนรู้ โดยการให้ตัวแบบ (Learning Through Modeling) โดยผู้เรียนจะเลียนแบบจากตัวแบบ และเลียนแบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย จึงเกิดขึ้นได้ (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. 2545: 50 – 51; อ้างอิงจาก ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2536)

2.2 ด้านการช่วยเหลือ จากการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง และทำการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ช่วงสัปดาห์ที่ 1, 6, 7 และสัปดาห์ที่ 8 ที่มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคม ด้านการช่วยเหลือเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ส่วนในช่วงสัปดาห์อื่นๆ เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่เป็นเช่นนี้ เพราะการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคม ในด้านการช่วยเหลือของเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นในช่วงสัปดาห์ที่ 1, 6, 7 และสัปดาห์ที่ 8 จากข้อสังเกต การทำวิจัยในครั้งนี้ คือ สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรม ได้แก่ เนื้อเรื่องในนิทานอีสป ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการช่วยเหลือ รวมถึงสื่อของจริง เช่น เครื่องแต่งกาย อุปกรณ์ประกอบการแสดง ฉากที่มีความใกล้เคียงกับสภาพในเนื้อเรื่อง ในนิทานเป็นสิ่งกระตุ้นให้เด็กเกิดพฤติกรรม การช่วยเหลือเพิ่มขึ้น โดยเนื้อหาในนิทานอีสป ในช่วงสัปดาห์ ดังกล่าวนั้น มีคติสอดแทรกในเรื่องการช่วยเหลือ ที่ถึงแม้ตัวละครในเรื่องจะดูอ่อนแอกว่า แต่ก็สามารถช่วยเหลือผู้ที่มีความเข้มแข็งกว่าได้ เช่น นิทานอีสปเรื่อง ราชสีห์กับหนู หรือ นิทานอีสปเรื่อง วัวสามสหาย นั้นมีคติที่สอนให้รู้จักช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จึงจะสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข ซึ่งการจะพัฒนาพฤติกรรมของนักเรียน ในด้านการช่วยเหลือนั้น ควรมีรูปแบบในการเสริมแรงในด้าน

ต่างๆ ร่วมด้วย เช่น ให้การเสริมแรงเวลาที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสม หรือเมื่อเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรม เนื้อเรื่องในนิทานอีสป เป็นแบบอย่างที่ช่วยสอนและพัฒนาพฤติกรรม โดยให้ตัวแบบที่ดี ซึ่ง (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช . 2542: 31 – 36) ได้กล่าว เกี่ยวกับการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมให้กับเด็กนั้น ควรให้เด็กเห็นตัวอย่างที่ดี เพราะจะช่วยให้เด็กเลียนแบบตาม เพราะเด็กมักจะชอบเลียนแบบผู้ที่เด็กชื่นชม เช่น พ่อแม่ ครู ญาติ พี่น้อง นักกีฬา นักร้อง ตัวละครในนิทานและผู้มีชื่อเสียง และบี (Bee. 1985: 396 – 401) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมที่ช่วยเหลือเพื่อนของเด็กปฐมวัยว่า เป็นการแสดงปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในเชิงบวก ซึ่งอายุ 2 – 3 ปี จะมีชนิดของการปฏิสัมพันธ์เชิงบวกด้วยการให้ เช่น เด็กจะเสนอให้ความช่วยเหลือหรือให้ของเล่นหรือพยายามปลอบใจ เด็กคนที่ได้รับบาดเจ็บ เด็กจะทำตามคำขอร้อง หรือคำแนะนำของเพื่อนมากกว่าเด็กคนอื่น ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ ในการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลทั้งในครอบครัวและบุคคลอื่นๆ รวมทั้งเพื่อน จึงสรุปได้ว่า การช่วยเหลือ เป็นการพยายามที่จะช่วยบรรเทาความต้องการใช้คำพูดและหรือแสดงท่าทาง เช่น ปลอบใจเมื่อเพื่อนได้รับบาดเจ็บ ให้สิ่งของที่ตนไม่เคยเป็นเจ้าของมาก่อน หรือช่วยเหลือเพื่อนทำงาน เป็นต้น ดังนั้น การจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสป ประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง จึงมีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสังคมให้กับเด็กปฐมวัย

2.3 ด้านการแบ่งปัน จากการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง และทำการสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เด็กปฐมวัยในช่วงสัปดาห์ที่ 1, 2 และ สัปดาห์ที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมด้านการแบ่งปันเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และในช่วงสัปดาห์ที่ 4, 7 และ สัปดาห์ที่ 8 เปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในช่วงสัปดาห์ที่ 5 – 6 เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง มีการสลับเปลี่ยนให้แต่ละกลุ่มได้สลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันทำกิจกรรม โดยในบางครั้ง การจัดเตรียมสื่อบางชนิดตามเนื้อเรื่องในตัวละครจะมีเพียง 1 หรือ 2 ชุด เมื่อเกิดเหตุการณ์ดังกล่าว ในการจัดกิจกรรม มีเด็กบางคนก็ต้องการที่จะแสดงบทบาทนั้น ในแต่ละกลุ่มก็จะตกลงกันภายในกลุ่มว่าจะต้องทำอะไร โดยในช่วงสัปดาห์ที่ 1 – 2 ของการจัดกิจกรรมคุณครู ได้แนะนำวิธีการในการที่จะดำเนินกิจกรรมต่อไปเช่น เราควรแบ่งปันกัน เพราะมีสื่อบางชนิดที่มีจำนวนจำกัด ในสัปดาห์ต่อไป มานักเรียนก็เรียนรู้วิธีการที่จะทำกิจกรรมและตกลงกันได้เป็นอย่างดี โดยคุณครูไม่ต้องแนะนำ และเป็นเพราะเนื้อหาในนิทานอีสปในช่วงสัปดาห์ที่ 1, 2 , 3 , 4, 7 และ สัปดาห์ที่ 8 เป็นนิทานที่มีความเกี่ยวข้องกับการแบ่งปันในด้านต่างๆ เช่น เรื่องสุนัขจิ้งจอกกับองุ่น มีเนื้อเรื่องเกี่ยวกับการแบ่งองุ่นที่มีรสชาติหวานให้กับเพื่อนได้รับประทาน

คนกับเงาของลา เป็นการแบ่งปันร่มเงาของลาให้ได้นั่งพัก, แพะกับสิงโต เป็นการแบ่งแหล่งน้ำที่ไว้ร่วมกัน เป็นต้น โดยผู้วิจัย ได้ใช้คำถามเพื่อสอดแทรกพฤติกรรมทางสังคม หลังจากที่นักเรียนทำกิจกรรม เพื่อให้เกิดพฤติกรรมทางสังคม ในด้านการแบ่งปัน โดยให้เด็ก ๆ คิดว่าจะทำอย่างไร จึงจะไม่เกิดเหตุการณ์อย่างในนิทาน ซึ่งทำให้เด็กได้เกิดการคิดและสามารถนำมาปรับใช้ใน ชีวิตประจำวันได้ จากต้นแบบนิทานและการเน้นย้ำพฤติกรรมดังกล่าว จากการทำกิจกรรมดังที่ เฮอร์ลอค (Hurlock. 1964: 237 – 239) กล่าวว่า รูปแบบของพฤติกรรมเด็กปฐมวัยที่ปรากฏใน ขณะที่เด็ก มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน มีดังต่อไปนี้ คือการร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม การเป็นผู้นำ การเป็นผู้ตาม การเป็นผู้มีใจกว้างขวาง ซึ่งแสดงออกมาในรูปแบบสิ่งของ และการเห็นอกเห็นใจ ซึ่งแสดงออกมาในรูปของการช่วยเหลือปลอบโยน และ ฮาวิกเฮอร์ส (Havighurst) ได้อธิบายว่า พัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัยว่า เด็กสามารถที่จะเรียนรู้ เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างสิ่งที่ถูกกับสิ่งที่ผิด และเริ่มมีพัฒนาการทางจริยธรรม โดยเด็ก สามารถที่จะเรียนรู้การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับพี่น้อง และบุคคลอื่นๆ รวมทั้งชอบ เลียนแบบบุคคลอื่น

ผลการวิจัยครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่า การจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสปประกอบการใช้ สถานการณ์จำลอง สามารถส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กได้ โดยมีการจัดกิจกรรมเพื่อ ส่งเสริมและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากผลการวิจัยทดลองในช่วงระยะเวลา 8 สัปดาห์ ที่เด็กได้รับการจัดกิจกรรม ซึ่งส่งผลทำให้เด็กเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมที่เพิ่มมากขึ้น ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องและสนใจพฤติกรรมทางสังคมสามารถศึกษาและเป็นแนวทางหนึ่งในการ จัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้นิทานอีสปเป็นวิธีการที่จะช่วยให้จัดการเรียนการสอนได้ สอดคล้องกับช่วงอายุของเด็ก

ข้อสังเกตที่ได้จากงานวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย จากการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสป ประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง พบข้อสังเกต ดังนี้

1. การจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ในระยะแรก เด็กนักเรียนยังไม่ค่อยกล้าแสดงออกเท่าไรนัก ต้องอาศัยคำแนะนำจากคุณครูในการแสดง และ จดจำบทบาทของตนเอง ที่ได้รับมอบหมาย เมื่อคุณครูให้คำแนะนำและกล่าวคำชมเชยนักเรียน จะมีกำลังใจในการแสดงและสามารถดำเนินเรื่องไปได้จนจบเรื่อง

2. การจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เด็กได้ทำ กิจกรรมต่างๆ ด้วยตนเอง เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เด็ก ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม ตั้งแต่ต้นจนจบ

กิจกรรม และมีการสลับเปลี่ยนหมุนเวียนกันอย่างทั่วถึง ทั้งการมีส่วนร่วมในการ จัดฉาก, การ ระบายสี เพื่อตกแต่งหน้าของที่คาดศีระรูปสัตว์ชนิดต่างๆ รวมไปถึงการช่วยกันจัดเก็บสื่อ อุปกรณ์หลังการทำกิจกรรม

3. ครูที่ทำกรวิจัย เพื่อการทดลองในครั้งนี้ เป็นครูประจำชั้นโดยตรง โดยมีผู้วิจัย ร่วมอยู่ด้วย ทำให้เด็กมีความคุ้นเคยเป็นอย่างดี เด็กจึงมีการปรับตัวเล็กน้อยเกี่ยวกับการทำ กิจกรรม ทำให้พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เพิ่มขึ้นตั้งแต่สัปดาห์ที่ 1

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. การจัดกิจกรรมเล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง ต้องคำนึงถึง ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมในระยะแรก เนื่องจากนักเรียน ต้องปรับตัวกับรูปแบบกิจกรรม การสร้างฉาก และบทบาทที่ได้รับตามเนื้อเรื่องในนิทาน ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้มี ส่วนร่วมในกิจกรรม และให้กำลังใจนักเรียนในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง
2. การจัดกิจกรรม ครูต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียน ในด้านต่างๆ ครูควร จัดกิจกรรมให้มีความหลากหลาย เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดการพัฒนาตนเอง เป็นที่ยอมรับของกลุ่ม เพื่อน และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง
3. ในการจัดกิจกรรม ควรมีการนำเสนอรูปแบบข้อตกลง ในการปฏิบัติร่วมกันอย่าง ชัดเจน และมีการแนะนำก่อนทำกิจกรรมทุกครั้ง เพื่อเป็นการทบทวน และเน้นย้ำให้นักเรียน ปฏิบัติตามก็จะทำให้นักเรียนสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างราบรื่นยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

1. ควรศึกษาแนวโน้มพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย เกี่ยวกับการจัดกิจกรรม เล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง โดยมีการจัดมุมเพิ่มเติมเกี่ยวกับเนื้อเรื่อง ในนิทานอีสป ไว้ภายในห้องเรียน หรือจัดกิจกรรมภายนอกห้องเรียน เพื่อให้เกิดพัฒนาการ ทางด้านสังคมอื่นๆ
2. ควรมีการศึกษาเทคนิคและรูปแบบการเล่นนิทานอีสป ที่ส่งเสริมทักษะด้านอื่นๆ เช่น ทักษะทางด้านภาษา ด้านความเชื่อมั่นในตนเอง ด้านการกล้าแสดงออก
3. ควรมีการศึกษารูปแบบการเล่นนิทานอีสป ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย นิทานอีสป บางเรื่องตอนจบของนิทานบางเรื่องเป็นเรื่องเศร้า ควรมีการให้คำแนะนำ เพื่อการแก้ปัญหา หลังจากเล่นนิทานจบเรื่อง

4. ในการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคม ควรใช้กิจกรรมอื่นที่นอกเหนือจากใช้สถานการณ์จำลอง เช่น การละเล่นแบบไทย เกมกลางแจ้ง การเล่นน้ำเล่นทราย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ พงษ์สมุทร. (2535). การศึกษาเปรียบเทียบผลการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มกับการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนต่างเพศของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรตพิทยาลัย กรุงเทพมหานคร. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2540). คู่มือหลักสูตรก่อนปฐมวัย พุทธศักราช 2540 (อายุ 3 – 6 ปี). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว.
- กรรณิการ์ สุปโคกสูง. (2538). การเปรียบเทียบผลของการใช้สถานการณ์จำลองกับการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อความสามารถในการทำงานกลุ่มของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านดอนขวาง อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กลิ่นแก้ว มาตา. (2541). การศึกษาพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมประกอบอาหารสมมุติแบบกลุ่มกับแบบอิสระ. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กิตติวดี บุญเชื้อ. (2527). นิทานกับเครื่องประกอบ. กลวิธีสอนจริยศึกษาและการสอดแทรกคุณธรรม. ม.ป.พ.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2541, เมษายน). การเล่านิทาน. วารสารการศึกษาปฐมวัย. 2(2): 10 – 19.
- (ม.ป.ป.). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: บริษัท เอดีสันเพรส โปร ดักส์ จำกัด.
- (2550). อัจฉริยาจารย์การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เกริก ยूनพันธ์. (2539). การเล่านิทาน . พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุริยาสาน.
- ขจิตพรพรรณ ทองคำ. (2536). การเล่นบทบาทสมมติโดยเด็กมีส่วนร่วมในการจัดสื่อการเล่นที่มีผลต่อการคลายการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางและความสามารถทางภาษา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- คุรุรักษ์ ภิมย์รักษ์. (2540, กรกฎาคม – กันยายน). นักเล่านิทานสร้างนักอ่าน. *สารพัฒนาหลักสูตร*. 16(130): 44 – 47.
- จันทร์เพ็ญ สุภาพล. (2538). *การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของการศึกษาปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานประกอบดนตรี และนิทานประกอบภาพควบคู่กับกิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมช่วยเหลือ*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จันทิมา แซ่อึ้ง. (2545). *การเปรียบเทียบผลการเรียนรู้แบบจิตปัญญาและการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหน้าสถานีจังหวัดสระแก้ว*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิตรา ชนะกุล. (2539). *ความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์กิจกรรมในวงกลมแบบกลุ่มย่อย*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ฉวีวรรณ กินาวงศ์. (2524). *การละครสำหรับครูประถม*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- ณัฐสาร พงษ์สิงห์. (2539). *พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์เล่นบล็อกเป็นกลุ่มอย่างมีแบบแผน*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศน์ัย อุดมพันธ์. (2541). *การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ทักษะพื้นฐานละครสร้างสรรค์*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทีศนา เขมมณี และคนอื่นๆ. (2522). *กลุ่มสัมพันธ์ : ทฤษฎีและแนวทางการปฏิบัติเล่ม 1*. กรุงเทพฯ: บุรพาการพิมพ์.
- นงเยาว์ คลิกคล้าย. (2543). *ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยใช้เพลงประกอบ*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นาตยา ภัทรไทยแสง. (2525). *ยุทธวิธีการสอนสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

- นียดา สุวิชาวรพันธุ์. (2541). ผลการใช้สถานการณ์จำลองที่มีต่อความสามัคคีของนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดราชบุรุษบำรุง กรุงเทพมหานคร. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.
(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ถ่ายเอกสาร.
- เนื่อน้อง สนั่นบุญ. (2541). ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
เล่นิทาน. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2526). การทดสอบแบบอิงเกณฑ์: แนวคิดและวิธีการ. กรุงเทพฯ:
ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
----- (2539). การวัดและการประเมินผลการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
หน้า 146.
----- (2545). รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์เรื่องการวัดประเมินผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ:
ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
----- (2548). เอกสารประกอบการเรียนวิชา 301512 วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา.
ถ่ายเอกสาร.
- บุญทัน อยู่ชุมบุญ. (2533). หลักการสอน. เชียงราย: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะครุศาสตร์ วิทยาลัยครูเชียงใหม่.
- บุศรินทร์ สิริปัญญาธร. (2541). แนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมมือของเด็ก
ปฐมวัยที่เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.
(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- เบญจมาศ วิไล. (2544). การส่งเสริมพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยโดยใช้
กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ประกอบการประเมินสภาพจริง. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.
(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- ประมวณ ดิกคินสัน. (2527). จิตวิทยาคลินิกสมองมนุษย์ (พรสวรรค์) เล่ม 3. กรุงเทพฯ:
ไทยวัฒนาพานิชย์.
- ปัทมา ศุภกานี. (2545). การศึกษาพฤติกรรมด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์แบบโครงการ. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- ผู้สดี ภูมิอินทร์. (2525). เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมวัยเด็กหน่วยที่ 9: เด็กกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พรอณี เจนคติ. (2538). จิตวิทยาการเรียนการสอน : จิตวิทยาการศึกษาสำหรับครูในชั้นเรียน. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- พัชรี ผลโยธิน และคณะ. (2543). การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทยตามแนวคิดไฮสโคป. กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ไพพรรณ อินทนล. (2534). เทคนิคการเล่านิทาน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ภรณ์ คุรุรัตน์. (2540). เด็กก่อนวัยเรียน เรียนรู้อะไร อย่างไร. นนทบุรี: สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2537 ข). เอกสารการสอนชุดวิชา การพัฒนาพฤติกรรมเด็กหน่วยที่ 3. พิมพ์ครั้งที่ 5. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- (2537). วรรณกรรมและลีลาคดีระดับปฐมวัยศึกษา หน่วย 1 – 7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- (2544ข). เอกสารการสอนชุดวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 1 – 8. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น.
- เรื่องศักดิ์ ปิ่นประทีป. (2548, มิถุนายน). นิทานกระบวนการสำคัญในการพัฒนาเด็ก. หนังสือเพื่อเด็ก. 2(3): 27 – 29.
- วรรณี ศิริสุนทร. (2532). เอกสารคำสอนวิชา บร 620 การเล่านิทาน. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- วราภรณ์ ปานทอง. (2548). ผลของการเล่านิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมุติที่มีต่อพฤติกรรมทางด้านสังคมของเด็กปฐมวัย. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วันเนาว์ ยูเด็น. (2542). นิทานคือชีวิต. กรุงเทพฯ: องค์การคำคุณุสภา.
- วันเพ็ญ บุญประกอบ. (2542). เลี้ยงลูกให้เก่ง ดี และมีความสุข IQ และ EQ. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- วัลนา ธีจักร. (2544). ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ด้วยกิจกรรมเกมการศึกษาประกอบการประเมินสภาพจริง. ปริญญาโท กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- วารีย์ นิยมธรรม. (2536). ผลการใช้เทคนิคแม่แบบจากนิทานชาดกเพื่อพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมในชั้นอนุบาลปีที่ 2. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วีระพงศ์ บุญประจักษ์. (2545). การจัดประสบการณ์การเล่นพื้นบ้านไทยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศศินันท์ นิลจันทร์. (2547). ผลของการจัดกิจกรรมเล่านิทานที่มีต่อความมีวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยในชุมชนแออัดคลองเตย. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศิริรัตน์ ชูชีพ. (2544). พฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สนอง สุทธาามาตย์. (2545). ความสามารถด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์โดยการประกอบอาหาร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมพงษ์ จิตระดับ. (2530). การสอนจริยศึกษาในระดับประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: โครงการตำรา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมศักดิ์ ปริบูรณ์. (2542). นิทานความสำคัญและประโยชน์. สถาบันราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง. 2: 47 – 64.
- สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์. (2543). เอกสารประกอบการบรรยาย Mind Mapping กับ คุณภาพการศึกษา. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- สัณหพัฒน์ อรุณธารี. (2542). นิทานสำหรับเด็กปฐมวัย : โปรแกรมวิชาการศึกษาศาสตร์. คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏภูเก็ต.
- สำนักการศึกษากทมมหานคร. (2540). แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพและมูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์. (2549). พระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสเกี่ยวกับความสุขในการดำเนินชีวิต. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรุงเทพ.

สำนักงานการประถมศึกษา. (2542). การเล่านิทานสำหรับเด็กก่อนประถมศึกษา.

ใน เอกสารหน่วยศึกษานิเทศก์. ปทุมธานี. ม.ป.พ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). *คู่มือหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2528). *การศึกษาสภาพการอบรมในศูนย์เด็ก ปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศรีเดชา.

----- . (2536). *แผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาล ปีที่ 2 เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

----- . (2539). *แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ศาสนา.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). *กระบวนการสร้างนิทานเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

สิริมงคล สุวรรณผา. (2546). *ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด ประสบการณ์พื้นฐานทางด้านภาษาด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. (2538). *แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ : แนวการจัดประสบการณ์เด็กปฐมวัย ศึกษา*. กรุงเทพฯ: ดวงกลม.

----- . (2545). *การวัดและประเมินผลแนวใหม่ เด็กปฐมวัย*. ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

----- . (2549). *การพัฒนาคุณธรรมของเด็กปฐมวัยด้วยวิธีสอนโดยใช้ชุดนิทานชาดก*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

----- . (2550). *เอกสารประกอบการเรียนวิชา ECED 201 การศึกษาปฐมวัย Early Childhood Education*. หลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย.

สุชุมาล เกษมสุข.(2547). *เอกสารคำสอนรายวิชา ปถ 301 การศึกษาเด็ก*. ภาควิชาหลักสูตร และการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

สุภัค ไหวหากิจ. (2543). *เปรียบเทียบการรับรู้วินิจฉัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด กิจกรรมการเล่านิทานคติธรรมและการเล่นเกมแบบร่วมมือ*. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

- สุภาวดี ไยพิมล. (2533). *ความสามารถในการจำแนกพฤติกรรมด้านความซื่อสัตย์ของเด็กปฐมวัยที่ได้ฟังนิทานโดยใช้หุ่นมือและการเล่านิทานโดยแสดงบทบาทสมมติประกอบ*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาประถม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรินทร์ ยอดคำแปง. (2540). *สังคมศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- อภิรตี สีนวล. (2547). *ความสามารถในการแก้ปัญหของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่านิทานฉงน*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อมรา รสสุข. (2529). *การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ การเรียนจากเกมสถานการณ์จำลองในกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกับต่ำ*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- อารีรัตน์ ญาณะศร. (2544). *พฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ประกอบอาหารเป็นกลุ่ม*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุบล เวียงสมุทร. (2540). *รายงานการวิจัยเรื่องความพร้อมทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการพูดเล่าเรื่องประกอบหุ่นมือ โดยใช้ภาษากลางควบคู่กับภาษาถิ่นและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่าเรื่องประกอบหุ่นมือโดยใช้ภาษากลาง*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Anderson , R. T. (1979 , December). Charge ... A Simulation Game Designed to Teach Group Member Role Prospective Teach ... Found to be Effective. *Research in Education*. 12 (36): 181.
- Bar – Tal , D.; et al. (1982, June). Helping Behavior Among Preschool Children : An Observational Study. *Child Development*. (53): 396 – 402.
- Bryant, C.K. and H.R. Ungerford. (1977, July). An Analysis of strategies for teaching Environmental Concepts and values Classification in Kindergarten. *Journal of Environment Education*. 9(1): 44 – 49.

- Carter, V. Good. (1973). *Dictionary of Education*. 3rd ed. New York: McGraw – Hill Book Inc.
- Cherry, K.H. (1972 , February). Simulation in High School Social Studies : Student Cognitive Retention and Pupil Teaching Affective Perception. *Dissertation Abstracts International*. 34 (18): 5087.
- Clore , G.L.; & Robert, M. Bray. (1978, April). The Effects of Children s Stories on Behavior and Attitudes Modeling and Vicarious Role playing. *Resources in Education*. 13: 156.
- Dewey, J. (1916). *Experience and thinking : Democracy and Education*. Macmillan.
- Jone , Ken. (1982). *Simulation in Language Teaching*. Cambridge: CambridgeUniversity Press.
- Holden, Susan. (1981). *Drama in Language Teaching*. London: Longman Group Joner .
- Hurlock, E.B. (1964). *Child Development*. 5th ed. New York: McGraw – Hill.
- Katz, L.G.; & Chard, S. C. (1994). *Engaging Children 's Minds : The Project Approach Norwood*. New Jersey: Ablex.
- Piaget, J. ; & Inhealder, B. (1969). *The Psychology of the Children*. New York: Weaver, Helen, Basic Books.
- Postma, C. H. (1974, February). Simulation in High School Social Students : Students Cognitive Retention and Pupil Teacher Affective Perception. *Dissertation Abstracts International*. 34 (8): 4712 – 4713 – A.
- Salome, Este. (1979, September). Play with Peer : A Comparison of the Social International of Preschool Girls and Boy. *Dissertation Abstracts International*. 40: 1349 – A.
- Schultz, L.L. (1972). *Simulation in Social and Administration Science*. New Jersey: Prentice Hall .
- Seefeldt, C. (1980). *Teaching Young Children*. New Jersey: Prentice – Hall Inc.
- Shay, Cary. (1980, November). Simulation in the Classroom : An Appraisal. *Education Technology*. 34(2): 26 – 31.

Wood, Helen Louise. (1977, February). The Relationship Between Sociometric Status and Social Competence in Kindergarten Children. *Dissertation Abstracts International*. 37: 4837 – A.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

คู่มือการใช้เกณฑ์การให้คะแนนพฤติกรรมทางสังคม
แบบบันทึกการให้คะแนนพฤติกรรมทางสังคม

คู่มือการใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม

คำชี้แจง

1. การสังเกตและการบันทึกลงในแบบสังเกตพฤติกรรมด้านสังคมมี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความร่วมมือ 4 ข้อ การช่วยเหลือ 6 ข้อ และการแบ่งปัน 7 ข้อ รวมจำนวน 17 ข้อ
2. แบบสังเกตพฤติกรรมด้านสังคมของเด็กปฐมวัยเป็นการบันทึกทั้งในรูปของความถี่ (จำนวนครั้ง) และระดับคุณภาพของพฤติกรรมจัดเป็น 3 ระดับคะแนน
3. เวลาที่ใช้ในการสังเกต สังเกตในช่วงเวลาจัดกิจกรรมเสรีเป็นเวลาจำนวน 9 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี โดยทำการสังเกตและบันทึกในชั้นดำเนินกิจกรรมช่วงเวลา 9.00 – 9.30 นาฬิกา รวมเวลา 30 นาที
4. การสุ่มเวลาในการสังเกตพฤติกรรมด้านสังคมตามตารางสุ่มเวลาสังเกตพฤติกรรมด้านสังคม ใช้นาฬิกาจับเวลาในการให้สัญญาณเริ่มและหมดเวลาการสังเกต

ข้อปฏิบัติในการสังเกต

1. เขียนชื่อผู้สังเกต ผู้ถูกสังเกต (เด็ก) วัน เดือน ปี ที่ทำการสังเกต
2. ผู้ช่วยผู้สังเกต รวมจำนวน 2 คน ทำการสังเกตพฤติกรรมด้านสังคม
3. การสังเกตให้ผู้สังเกตทั้ง 2 คน คือ ผู้ช่วยผู้วิจัยทำการสังเกตพร้อมกัน ในช่วงเวลาเดียวกัน ผู้สังเกตจะสังเกตเด็กทีละคน ใช้เวลาในการสังเกตคนละ 1 นาที สลับกันและสังเกตเวียนตั้งแต่เด็กคนที่ 1 - 15 และเมื่อสังเกตครบทุก 5 คน จะพักระหว่างการสังเกต 1 นาที แล้วจึงเริ่มสังเกตเด็กคนต่อไปจนครบ 15 คน เมื่อสังเกตครบ 15 คน ในรอบแรกแล้ว จะสังเกตเวียนและสลับกันอีก 1 รอบ ตั้งแต่เด็กคนที่ 1 - 5

การบันทึกแบบสังเกต

เมื่อสังเกตพฤติกรรมด้านสังคมตรงกับข้อใด และช่องระดับคะแนนพฤติกรรมด้านสังคมตรงกับข้อใด ให้ทำเครื่องหมาย (/) ลงในช่องนั้น ถ้าเกิดพฤติกรรมด้านสังคมและช่องระดับคะแนนพฤติกรรมด้านสังคมซ้ำช่องเดิมให้ทำเครื่องหมาย (/) เพิ่มลงในช่องเดิมตามจำนวนครั้งที่เกิดพฤติกรรมซ้ำ โดยทำการบันทึกดังนี้

ช่องระดับคะแนน 2	บันทึกเมื่อเด็กเกิดพฤติกรรมด้านสังคมด้วยตนเอง
ช่องระดับคะแนน 1	บันทึกเมื่อแสดงพฤติกรรมด้านสังคม โดยเพื่อนหรือครูขอร้องให้ร่วมมือ
ช่องระดับคะแนน 0	บันทึกเมื่อเด็กไม่แสดงพฤติกรรมด้านสังคมหรือปฏิเสธที่จะทำ

การเตรียมการในการสังเกต

1. ผู้สังเกตต้องศึกษาคู่มือในการสังเกตให้เข้าใจกระบวนการในการสังเกตทั้งหมด เพื่อให้เกิดความชำนาญในการใช้แบบสังเกต
2. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมและอุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมไว้ให้เรียบร้อยล่วงหน้า
3. จัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการสังเกต ได้แก่ คู่มือการใช้แบบประเมินพฤติกรรม ด้านสังคมของเด็กปฐมวัย นาฬิกาจับเวลา 1 เรือน และ แบบสังเกตพฤติกรรมด้านสังคมไว้ให้เรียบร้อย
4. ผู้สังเกตควรสร้างความคุ้นเคยกับผู้ถูกสังเกตก่อนที่จะทำการสังเกต และ พยายามจำชื่อของผู้ถูกสังเกตทุกคน
5. ก่อนเริ่มทำการสังเกต ควรให้ผู้ถูกสังเกตได้ทำธุระส่วนตัวให้เรียบร้อยก่อน เช่น ดื่มน้ำ และเข้าห้องน้ำ

หัวข้อพฤติกรรม	ระดับคะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
1. ความร่วมมือ		
1.1 ทำตามข้อตกลง	2	เด็กทำตามข้อตกลงที่กำหนดได้ด้วยตนเอง
	1	เด็กทำตามข้อตกลงที่กำหนดโดยเพื่อนบอกหรือครูบอก
	0	เด็กไม่ทำตามข้อตกลงที่กำหนดไว้
1.2 ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม	2	เด็กร่วมหยิบจับวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนโดยครูหรือเพื่อนไม่ต้องร้องขอ
	1	เด็กร่วมหยิบจับวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนโดยครูหรือเพื่อนชักชวนหรือร้องขอให้ทำกิจกรรมร่วมกัน
	0	เด็กไม่ทำหรือปฏิเสธที่จะทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน
1.3 ทำหน้าที่ที่กลุ่มมอบหมายด้วยความเต็มใจ	2	เด็กปฏิบัติตามหน้าที่ที่กลุ่มมอบหมายให้ทำอย่างเต็มใจโดยไม่ต้องขอร้อง
	1	เด็กปฏิบัติตามหน้าที่ที่กลุ่มมอบหมายให้ทำโดยต้องขอร้อง
	0	เด็กไม่ปฏิบัติตามหน้าที่ที่กลุ่มมอบหมายให้

หัวข้อพฤติกรรม	ระดับคะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
1.4 ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนและพร้อมทำกิจกรรมด้วยกัน	2	เด็กยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนขณะทำกิจกรรมร่วมกัน
2.การช่วยเหลือ	1	เด็กยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนเมื่อเห็นว่าเพื่อนคนอื่นยอมรับ
	0	เด็กไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน
2.1 พูดหรือแนะนำวิธีการหรือลงมือปฏิบัติกิจกรรมให้แก่เพื่อน	2	เมื่อเด็กสังเกตเห็นหรือทราบว่าเป็นปัญหาในการทำกิจกรรม เด็กพูดแนะนำวิธีการหรือลงมือทำกิจกรรมให้แก่เพื่อน เพื่อช่วยให้เพื่อนทำกิจกรรมได้สำเร็จ โดยที่เพื่อนไม่ต้องร้องขอ
	1	เมื่อเด็กสังเกตเห็นหรือทราบว่าเป็นปัญหาในการทำกิจกรรมเด็กพูดแนะนำวิธีการหรือทำกิจกรรมให้แก่เพื่อน เพื่อช่วยให้เพื่อนทำกิจกรรมได้สำเร็จ โดยเพื่อนหรือครูร้องขอ
	0	เด็กปฏิเสธการพูดแนะนำวิธีการหรือปฏิเสธการทำกิจกรรมให้แก่เพื่อน
2.2 พูดสนับสนุน หรือให้กำลังใจให้เพื่อนทำกิจกรรม	2	เด็กพูดสนับสนุนหรือให้กำลังใจ เพื่อให้เพื่อนทำกิจกรรมจนสำเร็จ โดยเพื่อนหรือครูไม่ได้ร้องขอ
	1	เด็กพูดสนับสนุนหรือให้กำลังใจ เพื่อให้เพื่อนทำกิจกรรมจนสำเร็จ โดยเพื่อนหรือครูร้องขอ
	0	เด็กปฏิเสธการพูดสนับสนุน หรือให้กำลังใจแก่เพื่อนในการทำกิจกรรมหรือพูดให้เพื่อนเสียกำลังใจ
2.3 ช่วยเก็บของหรืออุปกรณ์เมื่อเลิกใช้	2	เด็กช่วยเพื่อนเก็บของหรืออุปกรณ์เข้าที่ทันทีเมื่อใช้เสร็จ
	1	เด็กช่วยเพื่อนเก็บของหรืออุปกรณ์เข้าที่เมื่อเพื่อนหรือครูร้องขอ
	0	เด็กปฏิเสธหรือไม่สนใจที่จะเก็บอุปกรณ์เมื่อเพื่อนหรือครูร้องขอ

หัวข้อพฤติกรรม	ระดับคะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
2.4 ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม	2	เมื่อเพื่อนร้องขอความช่วยเหลือก็เต็มใจช่วยด้วยความเต็มใจ
2.5 ร่วมเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆในการทำกิจกรรม	1	เมื่อเพื่อนร้องขอความช่วยเหลือก็ช่วยโดยที่เพื่อนและครูต้องบอก
2.6 ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด	0	เมื่อเพื่อนร้องขอความช่วยเหลือก็ไม่สนใจและปฏิเสธ
3. การแบ่งปัน	2	ร่วมช่วยครูเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมโดยที่เพื่อนและครูไม่ต้องบอก
3.1 พุดชักชวนให้เพื่อนร่วมใช้วัสดุอุปกรณ์ในการเล่นร่วมกัน	1	ร่วมช่วยครูเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมโดยที่เพื่อนและครูร้องขอ
3.2 หยิบหรือส่งอุปกรณ์ของตนให้เพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการ	0	ไม่ร่วมเตรียมวัสดุอุปกรณ์โดยที่เพื่อนและครูขอร้อง
	2	เด็กให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด
	1	เด็กให้อภัยเพื่อนโดยครูต้องร้องขอ
	0	เด็กไม่ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด
	2	เด็กพูดชวนเพื่อนให้ใช้วัสดุอุปกรณ์ร่วมกับตนโดยที่เพื่อนไม่ต้องร้องขอ
	1	เด็กพูดหรือพยักหน้าให้เพื่อนใช้อุปกรณ์ร่วมกับตนเมื่อเพื่อนร้องขอหรือเมื่อเพื่อนบอกครู
	0	เด็กปฏิเสธโดยใช้คำพูดหรือไม่สนใจ เมื่อเพื่อนหรือครูขอร่วมใช้อุปกรณ์
	2	เมื่อเด็กสังเกตเห็นหรือทราบที่เพื่อนต้องการใช้อุปกรณ์ที่ตนครอบครองอยู่ แล้วหยิบหรือส่งอุปกรณ์ของตนให้โดยที่เพื่อนไม่ต้องร้องขอ
	1	เด็กหยิบหรือส่งอุปกรณ์ของตนให้เพื่อน เมื่อเพื่อนร้องขอหรือเมื่อครูบอก
	0	เด็กไม่หยิบหรือปฏิเสธที่จะให้เพื่อนใช้วัสดุอุปกรณ์ของตน เมื่อเพื่อนร้องขอ

หัวข้อพฤติกรรม	ระดับคะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
3.3 ชักชวนเพื่อนมาเล่นของเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกัน	2	เด็กเห็นว่าเพื่อนไม่มีของเล่นจึงชักชวนเพื่อนเล่นไม่ต้องร้องขอ
3.4 ให้เพื่อนเล่นหรือทำกิจกรรมก่อนตนเอง	1	เด็กชวนเพื่อนมาเล่นของเล่นในขณะที่เพื่อนร้องขอ
3.5 เล่นของเล่นโดยผลัดเปลี่ยนกันเล่น	0	เด็กไม่ทำท่าหรือชักชวนเพื่อน
	2	เด็กยอมให้เพื่อนเล่นและทำกิจกรรมก่อนโดยไม่ต้องรอให้เพื่อนบอก
	1	เด็กยอมให้เพื่อนเล่นและทำกิจกรรมก่อนโดยเพื่อนขอร้อง
	0	เมื่อเด็กไม่ได้ทำท่าหรือไม่สนใจจะทำ พฤติกรรมนี้
	2	เด็กไม่แย่งของเล่นจากเพื่อนเมื่อเล่นเสร็จแล้ว แต่แลกเปลี่ยนกัน
	1	เด็กไม่แย่งของเล่นจากเพื่อนแต่ไม่ผลัดเปลี่ยนกันเล่นเมื่อครูหรือเพื่อนร้องขอ
	0	เมื่อครูหรือเพื่อนร้องบอกให้ผลัดเปลี่ยนเด็กก็ไม่สนใจที่จะผลัดเปลี่ยน
3.6 แบ่งของให้เพื่อน	2	เด็กแบ่งของให้เพื่อนโดยให้เพื่อนหยิบเอง
	1	เด็กแบ่งของให้เพื่อนโดยที่เพื่อนร้องขอ
	0	เด็กไม่สนใจที่จะทำพฤติกรรมนี้
3.7 ให้เพื่อนยืมของเล่นของใช้	2	เด็กให้เพื่อนยืมของเล่นของใช้โดยที่เพื่อนไม่ต้องร้องขอ
	1	เด็กให้เพื่อนยืมของเล่นของใช้โดยที่เพื่อนร้องขอ
	0	เด็กไม่สนใจที่จะทำพฤติกรรมนี้

แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ชื่อผู้สังเกต นามสกุล เป็นผู้สังเกตคนที่.....
 ชื่อนักเรียน นามสกุล ชั้นอนุบาล 3 /
 วันที่ เดือน พ.ศ. 2550

พฤติกรรมทางสังคม	2 มาก	1 ปานกลาง	0 น้อย	หมายเหตุ
1. ความร่วมมือ				
1.1 ทำตามข้อตกลง				
1.2 ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม				
1.3 ทำหน้าที่ที่กลุ่มมอบหมายด้วยความเต็มใจ				
1.4 ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนและพร้อมทำกิจกรรมด้วยกัน				
2. การช่วยเหลือ				
2.1 พูดหรือแนะนำวิธีการหรือลงมือปฏิบัติกิจกรรมให้แก่เพื่อน				
2.2 พูดสนับสนุน หรือให้กำลังใจให้เพื่อนทำกิจกรรม				
2.3 ช่วยเก็บของหรืออุปกรณ์เมื่อเลิกใช้				
2.4 ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม				
2.5 ร่วมเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆในการทำกิจกรรม				
2.6 ให้อภัยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำผิดพลาด				
3. การแบ่งปัน				
3.1 พูดชักชวนให้เพื่อนร่วมใช้วัสดุอุปกรณ์ในการเล่นร่วมกัน				
3.2 หยิบหรือส่งอุปกรณ์ของตนให้เพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการ				

พฤติกรรมทางสังคม	2 มาก	1 ปานกลาง	0 น้อย	หมายเหตุ
3.3 ชักชวนเพื่อนมาเล่นของเล่นหรือ ทำกิจกรรมร่วมกัน				
3.4 ให้เพื่อนเล่นหรือทำกิจกรรม ก่อนตนเอง				
3.5 เล่นของเล่นโดยผลัดเปลี่ยนกันเล่น				
3.6 แบ่งของให้เพื่อน				
3.7 ให้เพื่อนยืมของเล่นของใช้				

บันทึกพฤติกรรมเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง
แผนการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสปประกอบ การใช้สถานการณ์จำลอง

หลักการและเหตุผล

เด็กปฐมวัย เป็นวัยที่เหมาะสมต่อการพัฒนาพฤติกรรมทางด้านสังคมเป็นอย่างดี เนื่องจากเป็นวัยที่ชอบการเลียนแบบ และพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อที่จะให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น การช่วยเหลือและแบ่งปัน จึงเป็นส่วนหนึ่งในพฤติกรรมทางสังคมที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการที่จะเป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อน โดยเริ่มมีความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคมมากขึ้น ดังนั้น การจัดกิจกรรม เพื่อการพัฒนาและส่งเสริมพฤติกรรมทางด้านสังคมสามารถจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กร่วมมือ ในการทำกิจกรรมต่างๆ จากการฟังนิทานอีสปที่สอดแทรกพฤติกรรมทางด้านสังคม ในการช่วยเหลือ และแบ่งปัน เพื่อให้เด็กซึมซับและเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคม จากการแสดงบทบาทตามตัวละคร ฉากสถานการณ์จำลองในนิทานอีสป ทั้งนี้ ครูมีบทบาทในการเตรียมสื่อ เสื้อผ้าของตัวละครและอุปกรณ์ ในการแสดงที่หลากหลาย รวมไปถึงการจัดฉากและสภาพแวดล้อม ที่เป็นธรรมชาติคล้ายจริง ตามเนื้อเรื่องในนิทานอีสป เด็กมีส่วนร่วมในการวางแผน แก้ไขปัญหา เพื่อดำเนินการแสดงบทบาทตามตัวละครในนิทาน ครูใช้คำถามและการให้แรงเสริมสนับสนุน เพื่อกระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมทางสังคมในการทำกิจกรรมร่วมกัน

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมในด้านความร่วมมือ การช่วยเหลือ และการแบ่งปัน
2. เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการฟัง จับเรื่องราว
3. เพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการในการแสดงละครตามบทบาทสถานการณ์จำลองจากเนื้อเรื่องในนิทานอีสป

หลักการจัดกิจกรรม

1. จัดกิจกรรมเล่านิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ๆ ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 30 นาที
2. ลักษณะของเนื้อหาเป็นนิทานอีสปที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยมีทั้งหมด 24 เรื่อง

3. ลักษณะของนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง เป็นหนังสือนิทานประกอบการเล่า ซึ่งมีทั้งหมด 24 เล่ม แต่ละเรื่องจะมีเนื้อหาจบในเล่ม

วิธีดำเนินกิจกรรม

การจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง จะแบ่งเด็กออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้แสดง และกลุ่มผู้ชม ครูเล่านิทานวันละ 1 เรื่อง ตั้งแต่ต้นจนจบ สัปดาห์ละ 3 เรื่อง โดยใช้วิธีการเล่านิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง โดยวันที่ 1 วันที่ 2 และ วันที่ 3 เล่านิทานอีสป และแบ่งกลุ่มวางแผนตามบทบาทของแต่ละคน เพื่อเล่นเป็นตัวละคร กลุ่มผู้ชม และร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญของสถานการณ์นั้น ๆ โดยผลัดเปลี่ยนกันแสดงบทบาทใน 1 สัปดาห์ ในการจัดกิจกรรมการเล่านิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการ (ขั้นนำ) นำเด็กเข้าสู่บทเรียน โดยสนทนาร่วมกันเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม โดยบอกวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้เด็กทราบ และนำเข้าสู่สถานการณ์จำลองที่กำหนดขึ้น โดยใช้การเล่านิทานอีสป เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการ (ขั้นสอน) เด็กแสดงบทบาทตามลำดับเหตุการณ์ในนิทานอีสป ทั้งนี้ ครูมีบทบาทช่วยแนะนำเด็ก จัดหาสื่อที่ใช้ประกอบฉากการแสดง สังเกต ให้กำลังใจ และกระตุ้นให้เด็กดำเนินการแสดงจนจบ

ขั้นที่ 3 ขั้นวิเคราะห์และอภิปราย (ขั้นสอน) เมื่อกิจกรรมสิ้นสุดลงให้นักเรียนวิเคราะห์บทบาทที่แสดง ในขณะที่ปฏิบัติกิจกรรมและอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับกิจกรรม และบทบาทที่แสดงทั้งกลุ่มที่แสดงและกลุ่มผู้ชม

ขั้นที่ 4 ขั้นสรุป นักเรียนช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญของสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในนิทานอีสป โดยครูสอดแทรกพฤติกรรมทางสังคมเพื่อโยงเข้าหาตัวเด็ก

ขั้นตอนการเล่านิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง มีดังนี้

ขั้นเตรียมการ (ขั้นนำ 3 – 5 นาที)

ครูนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการบอกวัตถุประสงค์ให้นักเรียนทราบ และนำเข้าสู่สถานการณ์จำลอง ที่กำหนดขึ้นมา โดยการเล่านิทานอีสป เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจ และมีความพร้อมก่อนเข้าสู่กิจกรรม

ขั้นตอนการ (ขั้นตอนกิจกรรม ประมาณ 15 – 20 นาที)

สร้างข้อตกลงในการปฏิบัติกิจกรรมดังนี้

1. ให้เด็กๆ แบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้แสดงละครและกลุ่มผู้ชม
2. นักเรียนที่เป็นกลุ่มแสดงบทบาท แสดงละครตามลำดับเหตุการณ์ในนิทานอีสป โดยครูสามารถช่วยแนะนำเด็ก ให้กำลังใจ และกระตุ้นให้เด็กดำเนินการแสดง กลุ่มที่เป็นผู้ชม มีส่วนช่วยในการเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทที่แสดง และร่วมกันแสดงความคิดเห็นร่วมกัน โดยครูสอดแทรกพฤติกรรมทางสังคม เพื่อโยงเข้าหาตัวเด็ก ซึ่งในแต่ละสัปดาห์จะสลับเปลี่ยนกลุ่มกันไปตามข้อตกลง
3. ครูแนะนำสื่ออุปกรณ์ที่ใช้ประกอบในการแสดงบทบาทจากอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง
4. เด็กและครูร่วมกันสร้างหรือทบทวนข้อตกลงในการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อความถูกต้องและเป็นระเบียบ
 - 4.1 เด็กสามารถเลือกกลุ่มทำกิจกรรมได้ตามความต้องการ
 - 4.2 ไม่แย่งสื่ออุปกรณ์ประกอบการเล่นละครตามบทบาทสถานการณ์จำลอง ในขณะที่เพื่อนๆ กำลังใช้อยู่
 - 4.3 เมื่อทำกิจกรรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่ละกลุ่มให้เก็บสื่ออุปกรณ์ต่างๆ เข้าที่เดิมเพื่อให้เพื่อนกลุ่มต่อไปเล่นบทบาทแสดงละครในครั้งต่อไปได้
5. เด็กลงมือทำกิจกรรมแสดงละครตามบทบาทสถานการณ์จำลองเนื้อเรื่องในนิทานอีสป จากหน้าที่ที่ตกลงร่วมกันในแต่ละกลุ่ม
6. เมื่อทำกิจกรรมจนครบทุกกลุ่มแล้ว ให้เด็กร่วมกันเก็บสื่ออุปกรณ์เข้าที่ให้เรียบร้อย
7. นักเรียนร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทที่แสดงในขณะปฏิบัติกิจกรรมทั้งกลุ่มที่แสดงและกลุ่มผู้ชม

ขั้นสรุป (ประมาณ 5 นาที)

ให้เด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวละครในเรื่องว่าเป็นอย่างไร โดยครูสอดแทรกพฤติกรรมทางสังคมให้เด็กรู้จักความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม การแบ่งปัน และการช่วยเหลือ โดยให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายการจัดกิจกรรมในแต่ละวัน

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมในขณะที่ทำกิจกรรม
2. สังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในกิจกรรมเสรี โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม

บทบาทครู

ในการจัดประสบการณ์เล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง บทบาทครูมีดังนี้

1. ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์เล่นนิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง
2. จัดเตรียมสื่ออุปกรณ์ที่จะใช้ในการเล่นนิทานและการแสดงละครตามบทบาทในนิทานอีสปประกอบสถานการณ์จำลองให้เพียงพอต่อความต้องการ และคอยดูแลความเรียบร้อยในขณะที่เด็กทำกิจกรรม
3. ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมอย่างอิสระและให้ความช่วยเหลือเมื่อเด็กร้องขอเท่านั้น
4. ให้กำลังใจ และ กระตุ้นให้เด็กใช้สื่ออุปกรณ์ที่เตรียมไว้ดำเนินการแสดงจนจบ
5. สังเกตพฤติกรรมและให้เด็กทุกคนได้ร่วมกิจกรรมและให้ความสำคัญกับเด็กทุกคน

บทบาทเด็ก

ครูควรอธิบายขั้นตอนการปฏิบัติให้เด็กทราบดังนี้

1. ปฏิบัติตามข้อตกลงในการฟังนิทานอีสป และร่วมสนทนาและตอบคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องนิทาน
2. เด็กแต่ละกลุ่มแบ่งหน้าที่ปฏิบัติและแสดงบทบาทตามตัวละครแต่ละตัว
3. เด็กแต่ละกลุ่มลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

แผนการจัดกิจกรรมเล่านิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง

สัปดาห์ที่ 1 ครั้งที่ 1

นิทานอีสป เรื่อง ลูกหมูจอมตะกละ

จุดประสงค์

1. ส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในด้านความร่วมมือ, การช่วยเหลือ และการแบ่งปัน
2. เมื่อเด็กได้ฟังนิทานที่ครูเล่าแล้วสามารถแสดงความคิดเห็นและตอบคำถามเกี่ยวกับความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม, การช่วยเหลือ และการแบ่งปันได้

เนื้อหา

ลูกหมู 2 ตัวพี่น้องพลัดหลงกับแม่ที่กลางป่าและหิวมาก จึงได้เดินออกไปหาอาหารก็พบแตงโม 1 ลูก ด้วยความหิวหมูตัวพี่จึงจะกินแตงโมแต่ผู้เดียว พี่หมูและน้องหมูจึงทะเลาะกัน ขณะนั้นมีเจ้าลิงออกมาอาสาจะแบ่งแตงโมให้โดยการกัดแบ่งจนแตงโมเหลือชิ้นเล็ก 2 ชิ้น แล้วจากไป ลูกหมู 2 พี่น้องจึงคิดว่าถ้ารู้จักแบ่งปันกันก็จะได้ไม่โดนเจ้าลิงหลอกกินแตงโม แต่ก็สายไปแล้วเสียแล้ว

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นเตรียมการ

1. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง ลูกหมูแบ่งปัน และ ทำท่าทางประกอบเพลงตามความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ ร่วมสนทนาเกี่ยวกับบทเพลง ที่สอดแทรกพฤติกรรมทางสังคมด้านความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม, การช่วยเหลือ และการแบ่งปัน
2. ครูเล่านิทานอีสป เรื่อง ลูกหมูจอมตะกละให้เด็กฟังจนจบเรื่อง

ขั้นดำเนินการ

1. ให้เด็กแบ่งกลุ่มเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละเท่า ๆ กัน (โดยที่เด็กๆ เปลี่ยนกลุ่มตามวันที่กำหนด)
2. สนทนาถึงตัวละครในเรื่องและสอดแทรกพฤติกรรมทางสังคมด้านความร่วมมือในการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม, การช่วยเหลือ และการแบ่งปัน

3. ให้เด็กกลุ่มที่แสดงใส่เครื่องแต่งกายตามบทบาทตัวละครของตนเองตามที่ได้วางแผนกันภายในกลุ่ม โดยครูและเพื่อนกลุ่มที่เป็นผู้ชมช่วยกันจัดฉากสถานการณ์จำลองเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อเรื่องในนิทานอีสป

4. เด็กในกลุ่มที่แสดงเริ่มแสดงละครตามบทบาทเนื้อเรื่องที่ครูเล่าตามความเข้าใจและความคิดของตนเอง โดยคุณครูช่วยกระตุ้นให้เด็กได้แสดงออกถึงพฤติกรรมต่างๆ ตามเนื้อหาในนิทานอีสปที่สอดแทรกพฤติกรรมกรช่วยเหลือ และการแบ่งปัน

ขั้นอภิปรายและแสดงความคิดเห็น

5. เมื่อกลุ่มเพื่อนที่แสดงละครเสร็จเรียบร้อยแล้ว กลุ่มที่เป็นผู้ชมและกลุ่มผู้แสดงร่วมกันนำเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการแสดงของกลุ่มที่แสดงทั้งสิ่งที่ดี, สิ่งที่ต้องพัฒนาเพิ่มเติมปรับปรุง

ขั้นสรุป

6. เด็กและครูร่วมกันสรุปเนื้อเรื่องของนิทานและการทำงานเพื่อสอดแทรกพฤติกรรมทางสังคมด้านความร่วมมือในการทำงานเป็นกลุ่ม, การช่วยเหลือ และการแบ่งปัน โดยคำถามจะถามในประเด็นได้แก่ มีใครทำอะไร ที่ไหน และผลที่เกิดขึ้นเป็นอย่างไร และ ตั้งคำถาม ดังต่อไปนี้

- ทำไมลูกหมูพี่น้องถึงทะเลาะกัน
- มีใครมาช่วยสองพี่น้อง, ช่วยแล้วเป็นอย่างไร
- ถ้าเด็กๆ เป็นอย่างสองพี่น้องเด็กจะทำอย่างไรจึงจะไม่ทะเลาะกัน

สื่อ

1. เพลง ลูกหมูแบ่งปัน
2. หนังสือนิทานอีสป เรื่อง ลูกหมูจอมตะกละ
3. เสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของจริง ที่คาดศีรษะ ตามบทบาทที่แสดงในนิทาน
4. ฉากเป็นป่า

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในด้านความร่วมมือ , การช่วยเหลือ และการแบ่งปัน
2. สังเกตการสนทนา การตอบคำถาม

นิทานอีสป เรื่อง ลูกหมูจอมตะกละ

ลูกหมูสองตัวพี่น้องพลัดหลงทางกับแม่ท่ามกลางป่าใหญ่มันพยายามหาทางกลับบ้าน ยิ่งเดินก็ยิ่งลึกเข้าไปในป่า “ทำอย่างไรดีล่ะพี่มันจะค่ำแล้วนะ ““เออน่าทนอีกนิดพี่กำลังหาทาง กลับอยู่นี่ไง “เวลาผ่านไปอย่างรวดเร็ว ความหิวเริ่มจู่โจมหมูทั้งสองตัวพากันเดินหาอาหารซึ่งในป่านั้นก็มีแต่ไม้ใหญ่ ผักหญ้าไม่ปรากฏให้เห็นเลย หมู 2 พี่น้องทั้งหิวและเหนื่อย จึงพากันหลับได้ ตื่นไม้ใหญ่จุนรุ่งเช้า

“ เข้าแล้ว ไปต่อกันเถอะ ทนอีกหน่อยนะ เดียวก็ได้กลับบ้านแล้ว “ หมูพี่ปลอบใจน้อง ตลอดเวลา ทั้งๆที่พี่หมูเองก็ท้องแก่เต็มที เจ้าหมูสองพี่น้องพากันหาทางกลับบ้าน เป็นวันที่สอง ทันใดนั้นหมูทั้งสองพี่น้องก็เดินมาพบแดงสดลูกหนึ่ง ทั้งสองรีบวิ่งเข้าไปเด็ดแดงจากต้นอย่างรวดเร็ว และ กะว่าจะแบ่งให้น้องครึ่งหนึ่งจะได้พอประทังชีพไปก่อน แต่ความหิวได้ทำลายสติและความรู้สึกดีไม่ได้ไปเสียสิ้น หมูตัวพี่อ้าปากเตรียมจะกินแดงโมเสี้ยตัวเดียว “ นั่นพี่ทำอะไรจะกินแดงโมเสี้ยคนเดียวหรือไง “ “ทำไมไม่แบ่งกันล่ะ “ หมูตัวน้องรีบประท้วง “ หมูทั้งสองตัวเริ่มถกเถียงกันแรงขึ้นๆ จนลูกกลมใหญ่โตถึงกับตัดฟัดต้นองโดยไม่คิดถึงความรัก ความเป็นพี่น้องของ เดียวกันมาก่อน ขณะนั้นมีลิงตัวหนึ่งเดินผ่านมา มาได้ยินฟังเรื่องที่เจ้าหมูทะเลาะกันพอเข้าใจแล้ว เจ้าลิงก็เดินกระหยิ่มยิ้มย่องเข้าไปเสแสร้งทำเป็นหวังดี “ นี่เจ้าหมูกำลังทะเลาะด้วยเรื่องอะไรหรือ “ ลิงจึงออกอุบายทันที มันขันอาสาจะแบ่งแดงให้อย่างยุติธรรม ลิงเริ่มกัดแดงเป็นสองชิ้น ชิ้นหนึ่งเล็กอีกชิ้นหนึ่งใหญ่กว่า เมื่อหมูพี่น้องพอเห็นแดงไม่เท่ากันก็พากันประท้วง “ ไม่เอา ไม่เอา นั่นยังไม่เท่ากันแบบนี้ไม่ยุติธรรมนี่นา “ เจ้าลิงได้ทีก็หันไปกัดชิ้นใหญ่กร่วมๆ จนแดงโมเล็กกว่าอีกชิ้นก็กัดไปกัดมาแดงทั้งสองชิ้นก็เหลือเล็กกะจิดริดเดียว กว่าลูกหมูทั้งสองจะรู้ทัน เจ้าลิงก็โบกมือลาเข้าไปเสียแล้ว

เพลงลูกหมูแบ่งปัน

(กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข)

ลูกหมูตัวหนึ่งมีของเล่นมากมาย	เพื่อนๆยืนอยู่เรียงรายอยากเล่นของเล่นเหมือนกัน
แต่แล้วก็ต้องสับสนเมื่อคิดว่าต้องแบ่งปัน	เป็นไงเป็นกันฉันจะเล่นคนเดียว
แต่แล้วก็ต้องเศร้าใจไม่มีใครแลเหลียว	เล่นอยู่คนเดียวไม่มีเพื่อนซักคน
ลูกหมูเลยนึกขึ้นได้ต้องรู้จักแบ่งปัน	เพื่อนๆรีบมาเร็วพลันเล่นด้วยกันดีๆ (ซ้ำ)

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	อริสา ไสค์คำภา
วันเดือนปีเกิด	12 กันยายน 2519
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 9 หมู่ 2 ถนนติวานนท์ ตำบลท่าทราย อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี 11000 โทร. 02 – 951 – 2974, 087 – 028 – 4002
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนอนุบาลสุदारักษ์บางเขน ถนนพหลโยธิน แขวงเสนานิคม เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร 10900
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2536	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จาก โรงเรียนปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
พ.ศ. 2540	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) วิชาเอกการศึกษาปฐมวัย จาก สถาบันราชภัฏพระนคร
พ.ศ. 2551	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

